

Brassói Lapok

XXIX. évfolyam

206. szám

Főszerkesztő:

Szele Béla dr.

Vasárnap

1933. évi szeptember 10

FIZETÉSI ÁRAK: Belföldre postai szétküldéssel havonként 60 lej, postautalványon átutalva, vagy a kiadóhivatal pénztárához befizetve. Aki pénzbeszedő megbízott útján fizet, az beszedés címén Brassóban további 2 lej, vidéken 6 lej fizet havonta. — Külföldre negyedévre 300 lej, félévre 600 lej, egész évre 1200 lej. — Magyarországra negyedévre 12 pengő, félévre 24 pengő, egész évre 48 pengő. Magyarországon postátak rékpénztári számlánk száma 12.174. — **HIRDETÉSEK** díja: hirdetési oldalon 5 lej, páros (bal) szövegoldal 6 lej, páratlan (jobb) szövegoldal 8 lej négyzetcentiméterenként. Hirdetési díjak előre fizetendők.

Felhasítják a kebleket...

Néhány napos késéssel kerül csak a nyilvánosság elé annak az ülésnek lefolyásáról szóló tudósítás, amelyet a német evangélikus egyház szinódusa tartott. A met sajtó parancsot kapott, hogy hallgasson. A sajtó hallgatott is. Ma Németországban hallgatni nem gyávaság, hanem nyszerűség. Egyedül a Berliner Tageblatt birodalmi kiadása engedte meg annak azt a lukszust, hogy a gyűlés lefolyásáról egynehány szót írjon, de meg is írt. Azonnal betiltották.

Az árja paragrafusról volt ezen a gyűlésen szó és ennek a paragrafusnak egy-alkalmazásáról. Most először került sor arra, hogy a híres árjaparagrafust egyházi életben is alkalmazzák. És az egyház — tiltakozott ellene.

A német evangélikusoknak van egy evangélium és Kirche" nevű egyesülete, amely mögött jelentékeny tömegek állnak. Ez a csoport kerekén megtartotta az engedelmisséget. De nemcsak az engedelmséget, hanem maga a szuperintendáns felállott és szónokolt. Kifejtette, hogy: nem! Nem engedelmeskednek, nem hódolnak az egyház elnémetesítésének, nem hiszik, hogy a megkereszteltség egyházi jelszava az állam árja paragrafusa utószon revidálja. Az állam nem állhat az egyház felett.

Ha az egyház egyszer befogadta az árjait és hívőjének ismerte el, mert az árjait hitet tett és az egyház igaz szolgálatát nyilatkoztatta ki magát, hogy jön az árja az állam ahhoz, hogy most kiebrujja a hívőt az egyház kebeléből. És így tartott a vita órákon át. A délutáni folyamán ismét összeült a szinódus tovább vitatkozott. Vitatkozott mindaddig, amíg Hitler püspöke a koncentrációs tábor nem emlegette.

És ekkor kivonult az ellenzéki csoport és kivonult a szuperintendáns is és a hódoló tömege szavazott. És most már elnök nyugodtan enunciólt: a szükségkétharmad többség együtt és mert együtt, kinyilatkoztatom, hogy az evangélikus egyház elfogadta az árja paragrafust.

Harmadik Birodalomban — így jelezte a sajtó — a sajtó kifelé és úgy követelik, hogy kívülről van szó, hogy ki mit cselekszik, hanem "csak" arról, hogy ki mit és hogyan hisz. Felhasítják a kebleket és a szívet szegálják. Ha tulgyorsan dobog, lecsengetik, ha lassan ketyeg, meggyorsítják. A vallás és az egyház dogmái, szabályai, erkölcsi évszázadosak és évszázadosok. A károk barhár idők, amikor üldözték a káryokat, majd üldözték az eretnekeket. Az inkvizíció korának bélyegezi a történelem azt a kort, amelyben az ember nem vallhatta meggyőződését. Aki nem hitet a hatalom hitét hinni, máglyán égett, vagy kerékbe törték, vagy felnémetelték.

A kultur-ember szeretné a történelem ezeket a lapjait megsemmisíteni, szeretné kitépni és eltüntetni, mert szégyeli az őseit és megtagadja azt az embertársát, aki ilyen mélységekbe és sötétségekbe tévedt. És íme, itt a középkor mása. Még nem négyelnek és nem égetnek, de a mai ember égető fájdalomnak és hirtálatlan kinnak érzi, ha hitében megcsu-

Tisztázódik a helyzet — írja a Patria

Maniu ezúttal sem viszi a pártot szakadás felé

Megindul a nemzeti-parasztpártban a kettős felsorakozó, de még béke is lehet belőle

A kizárt képviselők nyílt levélben kérnek felvilágosítást Vajda miniszterelnöktől

Károly király a kultura nagy jelentőségéről beszélt az Astra brassói gyűlésén

Bukarest, szeptember 9.

A Boilă Zaharia röpirata következtében keletkezett belpolitikai vihar valamennyire elnyugodott. A három kizárt képviselő természetesen folytatja agitációját, munkájuknak azonban — hangsúlyozzuk: egyelőre — miúgy is telt.

A kormánypárt emberei nyugodtak és okosak. A hatalmi helyzetet egyelőre, legalább így mutatja a látszat, nem óhajtják feladni. Az igazi csaták nyilván ellenzékben fognak elkezdeni, abban az ellenzéki sorsban, amelyből — nem hisszük, hogy csatlakoznának — nem sok választja már el a kabinetet.

A liberális-párt, amely felett a mai kormánypárt erkölcsi szempontból oly sokszor gyakorolt kritikát, mindenesetre önértékelésben viselkedett és viselkedik, mint a nemzeti-parasztpárt. Mindössze Duca fejét kellene oda vetnie ennek a pártnak ahhoz, hogy Vajdát kiűsse a nyeregből és hatalomra jusson. A párt azonban ragaszkodik vezéréhez és in-

kább vállalja az opozíció keserű kenyerét, semmint kis hitehagyással a bársonyszékeket.

A kormánypártban most az a helyzet, hogy a regáti tábor azt mondja, a Maniu-Vajda harc nem tartozik mireánk, az erdélyiek dolga, intézzék el egymás között. *Ilyenképpen a rend valamennyire helyreállt.* Meddig?

A kérdésre Maniu adhatja csak meg a választ. Minden attól függ, hogy ő kilép-e és mikor lép ki a porondra?

Az információk többsége azt mondja, hogy ez a nyílt kilépés, ami ismét fel fog borítani és valószínűleg véglegesen fel fog borítani mindent már a legközelebbi vasárnapon, vagy legkésőbb két héten belül megtörténik. De ez nem bizonyos. Hiszen nem néhány ember kiüldeméről van szó, hanem egy egész pártnak a sorsáról is. Mégpedig a leghatalmasabb, legnépesebb, legideálisabb pártnak (persze, a mult és nem a jelenre gondolunk) a sorsáról. Lehet, sőt valószínű, hogy Maniut tezer-váltságra készíti majd ez a megfontolás.

vezetését. Ugy látszik, az új főszerkesztő vagy sejt valamit, vagy pedig ki akar sütni valamit.

Boilă Zaharia egyébként a kolozsmegyei tagozat tagja, de Hunyadvármegye képviselője. Boilă Hunyadban a köznapokban népgyűlést hív egybe és ezen felveti a bizalmi kérdést.

Bizakodó hangulatban a kormány

A kormány táborában rendkívül bizakodó a hangulat. Hangsúlyozzák, hogy a kormány hatalmi ideje a kizárásokkal meghosszabbodott. A maniuisták agitációját veszélytelennek tekintik. Szerintük egyedül Maniunak a porondralépése jelenthetne komolyabb eseményt. Ettől azonban nem tartanak, mert Maniu harcbaszállása kétféleképpen a pártot, márpedig Maniu megfontolja azt, hogy ilyen nagyjelentőségű változásnak a szerzőségét vállalja-e?

Egyelőre, mondják ezek a kormányköri, a párt szilárd. Bizonyítja ezt az is, hogy Mihailache minden további nélkül csatlakozott a kizárások kérdésében Vajda álláspontjához, sőt bizonyos tekintetben még határozottabb volt, mint maga a miniszterelnök.

A Buteanu Aurél igazgatása alatt álló Patria egyébként hosszú vezércikket közöl „Tisztázódik” címen, amelyben leszögezi, hogy a kormány biztosabban ül a nyeregben, mint valaha.

A király szónoklata Brassóban a kultura mindenekelőtti valóságáról

Pénteken kezdődött meg Brassóban az erdélyi románok ősi kulturegyületének, az Astrának nagygyűlése. A kormány tagjai közül Voicu Nătescu, Tilea államtitkár (Vajda miniszterelnök képviselője), Gusti és Hatieganu másrisi miniszterek jelentek meg. A nagygyűlés díszelnöke II. Károly király volt, aki a koradélelőtti órákban érkezett meg Brassóba.

A király díszelnöki megnyitójában a kultura fontosságáról beszélt.

Ma a kultura, mondotta az uralkodó, nem csupán a könyvek terjesztését, hanem egy nemzetnek a teljes belső életét és integrális megmozdulását is jelenti.

— Ha visszatérünk a történelem sorára, akkor láthatjuk, hogy

azok a nemzetek maradtak meg, azok haladtak előre, amelyek kitüntek kulturájukkal, gondolkodásukkal és humanitásukkal.

Az uralkodó beszédének különösen az alábbi mondata váltott ki feltűnést:

— A napi hányattatások, visszavonások és egyéb visszatérő dolgok felett áll a nemzetünk. Ezért kell küzdenünk, ezt kell a kultura magas színvonalára emelni.

Az uralkodó pénteken már el is utazott Brassóból a Bánságba, ahol résztvesz a két napig tartó udvari vadászatban.

Tömegesen csatlakoznak az erdélyi képviselők Maniuhoz

Boilă Zahariának, Lazăr Ilienek és Leucutia dr.-nak kizárásával a kormánypárt már önmagában véve is sokat veszített. Azok a terület, amelyek ezeket a képviselőket a parlamentbe küldték, távolról sem értenek egyet a párt oly önkényes döntésével. Így a Bánság döntő többsége Leucutia mellett foglal állást. A kolozsvári pártszervezet hallani sem akar Boilă Zaharia kizárásáról, Máramaros megye pedig teljes egészében Lazăr Ilie mellett foglal állást és inkább disszidenciába vonul, sem hogy elszakadjon Lazártól.

Amennyiben tehát a pártszakadás bekövetkeznék, a Vajda-féle csoport 3 erdélyi megyét már teljesen elveszített.

De a szakadás Erdély más részein is érezteti hatását.

Kolozsvári információk szerint eddig mintegy 50 erdélyi képviselő és szenátor jelentette be, hogy szolidáris a Boilă-csoporttal és Maniuhoz csatlakozik.

A nyílt harc alapjában még meg sem kezdődött Maniu és Vajda között, a kettéválás még be sem következett, de már most is látszik, hogy a többség a badacsonyi remete mellé fog állani, amint ennek az ellenkezője elképzelhetetlen is volt.

Kolozsváron egyébként a három kizárt képviselő

retné kitépni és eltüntetni, mert szégyeli az őseit és megtagadja azt az embertársát, aki ilyen mélységekbe és sötétségekbe tévedt.

És íme, itt a középkor mása.

Még nem négyelnek és nem égetnek, de a mai ember égető fájdalomnak és hirtálatlan kinnak érzi, ha hitében megcsu-

viselő és ezeknek legközvetlenebb barátai újabb értekezletet tartottak és ezen elhatározták nyílt levelet intéztek Vajdához, felszólítva a miniszterelnököt arra, indokolja meg, miért zárta ki őket a pártból, amikor a fegyelmet semmivel sem sértették meg. A három képviselő egyöntetűen leszögezi azt, hogy ők nem az uralkodó, hanem az udvaroncok csoportját támadták, mert e csoportnak a munkáját az ország érdekei szempontjából károsnak tartják.

Csendes bojkottmozgalom a Patriánál, a kormány erdélyi hivatalos lapjánál

Megirtuk már, hogy a kormány a lemondott Boilă Zaharia helyébe dr. Buteanu Aurél képviselőt Vajda bizalmas emberét nevezte ki a Patria főszerkesztőjévé. Nagy feltűnést keltett, hogy amikor az új főszerkesztő megjelent hivatalában, a lap vezető bizottságának tagjai közül senki nem jelent meg fogadtatására. Bojkottálták az új főszerkesztőt, már csak azért is, mert a lap eredetileg Maniu nevére szerezte.

Buteanu erre a hideg fogadtatásra azonnal felelt: elrendelte, hogy a Banca Albina főkönyvelője vizsgálja át a Patria pénzügyi

foljék és egyházából kiakolbóliják.

Neki fáj. Mi meg szégyeljük. Már előre is ki szeretnők tépni a jövőendő történelem könyvéből azokat a lapokat, amelyek hirdetni fogják, hogy 1933-ban, a legújabb korban, nem modern, felvilágosodott szellemű és megértő, hanem ugyancsak barbar és középkori volt az ember.

LOVASZY KÁROLY:

A munka nélküli munkanélküli

Roosemilkhez, az ismert csikágói dollárkirályhoz bejelentettek egy embert, akit fél év óta mindennap azzal küldtek el, hogy Míster Roosemilk nagyon el van foglalt, jelenleg senkit sem fogadhat, de ő most kijelentette, hogy ha a dollárkirály magas színe elé nem járulhat, szerez egy revolvert és itt, az előszobájában halántékra puffantja magát.

Erre természetesen a fenyegető embert be kellett engedni a pénzfejedelembé, aki így szólt hozzá:

— Kicsoda ön? és mit akar tőlem?

A bebocsátott ember, kopottas ruhájában, borostás állal, de azért emelt fővel így felelt:

— Míster Roosemilk! Nevem Tom Halifax, 36 éves vagyok.

— S mi az ön foglalkozása?

— Munka nélküli munkanélküli.

— Hogy értsem ezt?

— Ezt méltóztassék úgy értelmezni, sző szerint, ahogyan mondom. Mert vannak dolgozó munkanélküliek is. Azok tudniillik, akik korán reggel felkelnek és munkaalkalom után lótnak-futnak egész nap. Ezek a munkanélküliek aránylag sokkal többet dolgoznak, mint a munkában lévő dolgozók, mert a munkakeresés a legfárasztóbb munka. Én már kifáradtam, kimerültem a munkakeresésben, nem bírom ezt tovább és jelenleg munka nélküli munkanélküli vagyok.

— Mihez ért ön? — kérdi most jószágos arccal a dollárkirály.

— Tartalékos tüzértiszt vagyok, beszélek angolul, spanyolul, franciául és remekül tud harangozni.

Míster Roosemilk, a dollárkirály, erőteljesen megnyom egy csengőgombot, mire belép egy ur, a dollárkirály gazdasági főtitkára.

— Főtitkár ur — szól hozzá a pénzfejedelembé, — ezennel átadom önnek Míster Tom Halifax-ot, aki tartalékos tüzértiszt, beszél angolul, spanyolul, franciául, remekül tud harangozni, szerezzen neki okvetlenül megfelelő munkaalkalmat!

— Az ön kívánsága parancs! — szól magát mélyen meghajtva a gazdasági főtitkár és Tom Halifax munka nélküli munkanélkülivel eltávozik.

A feladat meglehetősen nehéz. A gazdasági főtitkár magához kért egy ismert szakembert, aki a munkanélküliség leküzdésének nehéz problémájáról már számos előadást tartott az egyetemen és előadja neki, hogy adva van egy Tom Halifax nevű 36 éves tartalékos tüzértiszt, aki angolul, spanyolul, franciául beszél, remekül tud harangozni és akinek minden áron megfelelő munkaalkalmat kell szerezni.

— Nagyon nehéz lecke — mondja a szakértő — egy ilyen speciális eset kibogozása és dűlőre való juttatása sok időt és különleges fáradozást vesz igénybe. De, ha Míster Roosemilk megfelelő anyagi áldozatot hajlandó hozni, úgy szívesen álllok annak az intézménynek élére, amely Tom Halifax részére megfelelő munkaalkalmat szerez.

A dollárkirály nevében ezennel felhatalmazom önt, hogy ez intézményt meg szervezze és az erre vonatkozó költségvetést, valamint a felmerülő készletheadósokról szóló jegyzékeket időközönként hozzám beterjessze.

Két nap sem telt el, Csikágó egyik forgalmas utvonallán megnyitott egy iroda, amelynek bejáró ajtajára a következő táblát akasztották ki:

TOM HALIFAX

munka nélküli munkanélküli munkanélküliségének leküzdésére alakult

KÖZPONTI HIVATAL.

A hivatal azonnal akcióba lépett. Főnöke az egyetemi magántanár lett, ezenkívül felvette egy titkárt, egy gépirókissasszonyt és egy portást, akinek az volt a teendője, hogy senkit ne eresszen be, hogy zavartalanul folyhasson a munka.

A portás nem is akarta másnap beengedni Tom Halifaxot, aki félórát veszekedett és magyarázott, amíg meg tudta érteni, hogy neki szabad bejárása van ide, mert ő az a Halifax, akinek ez a központi hivatal munkaalkalmat akar teremteni. Tom Halifax nagynehezen be is jutott, mire azt a tanácsot adta neki az iroda, hogy legjobb lesz, ha minden délben egy óra és félkettő közt felnéz, hogy van-e már valami eredmény.

A központi iroda első ténykedése az volt, hogy a mexikói kormányhoz intézett átiratot, amelyben azt a javaslatot tette, hogy Mexikóban, ahol állandóan zür-vár, állatok vannak nyilván

Ismét felmerült Starhemberg régenssége,

Az olasz kormány a Brenner-hágó környékén csapatokat von össze

Papen, mint magánember, meglátogatja a bécsi katolikus kongresszust

Bécs, szeptember 9

Németország és Ausztria viszonyában — már tegnap is jelentettük — valamennyi enyhülés következett be. Ennek a megengedésnek nem politikaiak az okai. Ugy látszik

Németország is respektálja a katolikus kongresszust és nem akarja, hogy ezekben a napokban a Bécsben összereglett idegenek rossz emlékeket szerezzenek.

Tegnap különösen nagyon jól hatott az

Papen

a hír, amelyet nemcsak a jobboldali, hanem maga a kormány is lanszirozott és amely azt közli, hogy

Papen, a német birodalom helyettes kancellárja a közel napokban Bécsbe érkezik.

A hírt előbb kétkedve fogadták. A mai osztrák-német viszony mellett ugyanis elképzelhetetlen, hogy egy olyan feldőlt állásban levő államférfi, mint Papen, Ausztria területére utazzék. Voltak olyan vélemények is, amelyek szerint maga a kormány is ellenállana annak, — természetesen a legudvariásabb formák között — hogy a birodalom alkancellárja meglátogassa Bécsbe, mert ha politikailag nem is tevékenykedne, már pusztán megjelenése is izgatná a kedélyeket.

A hírt a késő esti órákban odamódosították, hogy valóban eljön ugyan Papen, de nem mint politikus, hanem mint magánember látogatja meg a bécsi katolikus kongresszust. Ez a jogcím nemcsak Dollfuss felé szól, hanem komoly is. Papen katolikus. Ő volt az, aki a német konkordátumi tárgyalásokat is folytatta és nagyon érthető, ha mint buzgó és vezető katolikus jelen akar lenni a kongresszuson.

Az osztrák kormány az e jogcímen történő látogatás elé természetesen nem gördít és nem is gördíthet akadályokat és ezért maga a kormány lanszirozza a hírt, hogy Papen jön, nehogy az a látszata legyen, mintha akarata ellenére jönne be osztrák területre.

Tauschnitz visszatér Berlinbe

A másik nagyon érdekes hír, amelyet Bécs jelentett, hogy Tauschnitz, Ausztriának berlini követe megérkezett Bécsbe. A követ hetekkel ezelőtt váratlanul elhagyta Berlint és az osztrák kormány azt jelentette, hogy a követ nyári szabadságát vette ki. Ezt a „hivatalos” indoklást senki

szükség van egy olyan angolul, spanyolul és franciául tudó harangozóra, aki, mint ágyuk kezeléséhez érő tartalékos tüzértiszt, egyuttal mindjárt a templom megfelelő védelmét is el tudja látni. Harom hónap telt el, mire a mexikói kormánytól megérkezett a válasz, hogy nagyon sajnálják, de az állás már be van töltve.

A mexikói akció csődöt mondván, érlyes új intézkedéseket kellett foganatosítani. Felvették tíz új gépirónót, nyolc kifutófiut és három expedítort, éjjel-nappal csatoltak és kattogtak az irogepek, sokszorosító masinák, körlevelek mentek szét az Egyesült Államok minden részé-

sem hitte el. Az volt a vélemény, hogy a feszült helyzet miatt hagyta el Tauschnitz a helyét és pedig felsőbb parancsra. Akkoriban a követ kormány nevében a különböző propaganda- és határincidensek miatt egyik jegyzéket a másik jegyzék után adta át a berlini Wilhelm Strassén, de ezekre a jegyzékekre választ nem kapott. A jegyzékek meg nem válaszolása diplomáciai nyelven sértést jelent és így mindenki azt hitte, hogy Tauschnitzot a Dollfuss kormány parancsolta vissza állomáshelyéről.

Tauschnitz most valóban szabadságról tért vissza. Ugy nyilatkozott, hogy szabadsága lejártával átveszi kormány új utasításait, tárgyal saját pártjával, a

Landbunddal és visszautazik állomáshelyére, Berlinbe.

Tauschnitz tehát — ebből a jelentésből legalább is úgy látszik — nem sértődött meg és tényleg elfoglalja berlini állását.

Ugyanezen alkalommal Tauschnitz kijelentette még, hogy visszatérése napján azonnal megjelenik a berlini külügyminisztériumban és választ követel mind azokra a jegyzékekre, amelyekre eddig Ausztria még választ nem kapott.

Ezek szerint tehát Tauschnitz visszatér ugyan Berlinbe, de az osztrák kormány nem akar ezért nyomtalanul napirendre térni a diplomáciai sértés ügyét és tovább firtatja a válasz nélküli maradt jegyzékek ügyét.

Az angol sajtó, Mussolini és Starhemberg

A fenti békésebb hangú jelentésekkel szemben az angol sajtó változatlanul pesszimistikusan ítéli meg az osztrák helyzetet. Ma is azt állítja, hogy a Dollfuss-kormány órái meg vannak számlálva.

Elmondják még az angol lapok, hogy Starhemberg a napokban visszaérkezik Rómából Bécsbe és Starhemberg hazatérését nagy ünnepekkel akarják megünnepelni.

Ez a hazatérés szinte a „bevonulás” jellegével bír majd és ezt a bevonulást úgy kell tekinteni, mint az osztrák fasizmus beiktatásának ünnepe.

Az angol lapok egyben gunyosan elintézik Mussolinét is, akiről azt állítják, hogy közvetítő szerepet vállalt és végez ugyan Ausztria és Németország között, de ez a közvetítés végeredményében csak odavezet majd, hogy Ausztria hitlerizálódik.

Egyes angol lapok azt jósolják, hogy Starhemberg és Mussolini találkozásának legérdekesebb pozitívuma az, hogy

újból felmerült az osztrák királyság visszaállításának terve.

Ezt a kérdést úgy akarják megoldani, hogy Ausztria kikiáltja ugyan a királyságot, de

nem tölti be a trónt, hanem

Starhemberg megteszi régensnek.

Ezzel akarja Mussolini megakadályozni a nemzetiszocialista párturalom esetén kikerülhetetlen Anschlusst.

ÖZÖNLIK AZ OLASZ KATONASÁG A BRENNER-HÁGÓ FELE

Az angol sajtó fenti jelentése nem egészen logikus. A tények ellene szólnak és különösen az az érthetetlen, hogy ha a dolgok valóban így állnak, miért mozgósított Mussolini.

Jelentések vannak ugyanis arról, hogy Mussolini hatalmas csapattesteket koncentrált a Brenner-hágó környékére, mert Itália nem látja tisztán a helyzetet és minden tekintetben készen akar állni.

Az olasz lapok a mozgósítás hírére cáfolják ugyan, de annyit elismernek, hogy a Brenner-hágó környékén fekvő Bolzano városka nagy katonai gócpont és azért van most ebben a körletben annyi katonaság, mert hadgyakorlatokat tartanak.

Ezeket a határmenti hadgyakorlatokat nem merjük már.

Az egyetemet végzett állástalan szellemi munkások kongresszusát a belügyminiszter betiltotta

Bukarest, szeptember 9.

Az egyetemi végzettséggel bíró állástalan szellemi munkások országos nagygyűlésének pénteken kellett volna megkezdődnie a bukaresti Fundația Carol gyűléstermében.

A gyűlés alkalmából az állástalanok szövetsége kiáltoányt bocsátott ki, kétségbeesett hangon mutatva rá arra, hogy ami-

kor végtelen összegek folynak el feleslegesen célokra, akkor lehetséges és munkások embereket az éhenhalás veszedelme fenyeget.

Az országos nagygyűlést, amely 3 napot tartott volna, a belügyminisztérium ma az indoklással, hogy a kongresszus tüntetésekre vezethet betiltotta.

Hadihajó kávééri

A VILÁGTÖRTÉNELEM LEGNAGYOBB CSEREÜZLETE

Tokió, szeptember 9

A japán hajógyárak megbízottait szeptember 20-ára hívták össze, hogy tanácskozzanak Brazília különös hajóépítési megrendeléséről. Mint ismeretes, Brazília harminc hajóegységet rendel meg, amelyet tizenkét esztendő alatt kellene végre-

hajtania, míg a több mint száznyolcvan millió yent kivevő számlaösszeget Brazília felig kávéval, mangánércel, a másik felét készpénzben fizetné. Nem tartják kizártnak, hogy a japán hajógyárak ráállnak erre az alkura, ami által létrejönne a világtörténelem legnagyobb csereüzlete.

— Maga embertelen szörnyeteg! Ha magának volna szíve bennünket itthagyni a pácbán? Tudja-e, hogy mit jelentene ez? Ez azt jelentené, hogy ennek központi hivatalnak, amelynek jelenleg harminchárom alkalmazottja van, a további működése céltalanná válnék harminchárom ember lenne munkanélküli!

Tom Halifax sóhajtott egyet, megmagát és azóta minden délben egy és fél óra közt továbbra is megjelenik étel-szomjan a „Tom Halifax munka nélküli munkanélküli munkanélküliségének leküzdésére alakult központi hivatal”

Újabb amerikai hajók és repülőgépek vonulnak fel Kuba ellen

Battista, a kommunista forradalom vezére, ma bevonult az elnöki palotába

Havanna, szeptember 9
A kubai forradalom nem akar lecsendülni. Az onnan érkező hírek egyre aggasztóbbak.

Az amerikai kormány a forradalomban egyen nem avatkozott fegyveresen még most sem bele, de egyre nagyobb haderőt von össze és ez aggasztja már a diplomáciát is.

Washingtoni jelentés szerint ma reggel újabb nyolc torpedóromboló és 20 repülőgép indult el Kubába.

Ez a felvonulás már szinte ijesztő méreteket öltött. Ezzel a tengeri és légi haderővel, amely az elmúlt napokban Kuba elé vonult, nemcsak Kubát, hanem akár Dél-Amerikát is kapitulációra lehetne kényszeríteni. És voltaképpen erről is van szó.

Amerika nem azért tűri és nézi a kubai lázadást, mert a lázadók ellentállásától fél, hanem azért késedelmeskedik, mert a délamerikai konfliktus kitörését nem akarja vállalni.

Kuba — mint ismeretes — spanyol, később délamerikai gyarmat volt és Kubát Észak-Amerika szabadította fel. Az Egyesült Államok attól félnek, hogy a reváns jogán és címén az első fegyveres beavatkozásnál fellépne a délamerikai államok is és ennyit a kis Kuba Rooseveltnek nem ér.

Battista, a forradalom vezére egyébként folytatja a megkezdett munkát. Ma bevonult az elnöki palotába és átvette a tényleges hatalom gyakorlását. A palotába bevonuló forradalmárt számtalan teherautó kísérte. Az autók a forradalom mellé pártoló katonai osztagokkal voltak tele.

A kubai politikai pártok — ez a kubai forradalomnak nagyon érdekes tünete — még tárgyalhatnak és gyülekezhetnek. A politikai pártok vezérei ma valóban gyűlést tartottak és azon a hangulat Cespedes elnök mellett nyilvánult meg. A polgári politikai pártok most már maguk sem kívánják, hogy Mechiado üljön vissza a trónra, de legalább Cespedes hatalmát követelik, mert az legalább ha jogtalan, de polgári uralom.

Legújabb jelentéseink szerint a politikai pártok felfogásához csatlakozott a kubai diákság egyrésze is.

Megalakult a népbiztosok tanácsa

Magában az országban és különösen Havannában ma már viszonylagos csend van. Megtörténik még, hogy üzleteket és raktárakat a forradalmi tömeg kifoszt, de ezek az esetek is egyre szorványosabbak. A tömeg leginkább csak a fegyverüzleteket és a katonai munició raktárakat fosztogatja, mert mindenki fegyvert akar. Az ellenforradalomtól fél ugyanis a forradalmi tömeg és nem akar ellenforradalmi kísérlet esetén fegyvertelenül állni.

Tegnap számunkban jelentettük már, hogy Wells amerikai nagykövet arra hívta fel Battistát és általában a forradalom vezetőit, hogy záros határidőn belül alakítsanak koncentrációs kormányt.

A forradalom vezérei koncentrációs kormány helyett — megalakították a népbiztosok tanácsát.

Mai jelentéseink arról számolnak be, hogy ennek a tanácsnak öt tagja van. A

tagjai: a jogi egyetem egyik tanára, az orvosi egyetem sebészprofesszora, egy újságíró, egy ügyvéd és egy — bankigazgató. A népbiztosok tanácsa közölte az amerikai követtel, hogy a tanács mind az öt tagjának egyenlő hatásköre van. A jogi egyetem büntetőjogi tanárának, Guillelmo Portelesnek azonban, akinek feladata, hogy a diplomáciai kar tagjaival érintkezzék, ebben a szinte külügyminiszeri jellegű megbízatásban a külföldi diplomaták részéről az elnöki cím jár.

Hadsereg főparancsnok a forradalom vezére, Fulgencia Battista őrmester lett. Egy másik altisztet az ország rendőrsége főparancsnokává nevezték ki, és ugyancsak egy altiszt lett a vezérkari főnöke is.

Bukarest, szeptember 9.

A belpolitikai helyzetet, helyesebben a kormány párt helyzetét újabb izgalmak teszik bonyolulttá. A Maniu-csoport sokkal hevesebb működést fejt ki, mint ahogy azt Vajda csoportja várta volna. Az agitáció egész Erdély területén megindult és — legalább is az első jelentések szerint — a nemzetipárti tömegek nem fogadták ellenszenvesen a badacsonyi remete embereit.

A nap legjelentősebb eseménye az, hogy, ezuttal Nagyszebenben, ismét megjelent egy röpirat. Ez a broszúra már nem foglalkozik azokkal a körülményekkel, amelyek Vajdának ürügyül szolgáltak Boilák kizárására, hanem

egyszerűen csak a kormány párt belső ügyeit viszi a nyilvánosság elé.

A röpirat lényege az, hogy Erdélyt az arra hivatott erdélyi vezetőknek kell irányítaniuk. Ennek a földnek Maniu Gyula az inkarnációja, ő a legnemesebb és leghivatottabb vezér. Mindaddig nem nyugodhatik meg Erdély, amíg Maniut ismét nem látja az élen. Ezért a röpirat követeli, hogy Vajda Sándor távozzék helyéről és engedje azt át jogos és eredeti tulajdonosának, Maniu Gyulának, aki nélkül a nemzeti parasztpártot még csak elképzelni sem lehet.

5000 EMBER GYÜLT ÖSSZE AKNASUGATAGON LAZAR ILIE HIVÁSÁRA

Amint előrelátható volt, azok a megyék, amelyeknek képviselőit a pártvezetőség kizárta, szembeszállnak a kormány párttal és saját embereik mellett foglalnak állást. Ezt igazolja az a gyűlés is, amely pénteken zajlott le a máramaros megyei Aknasugatag községben.

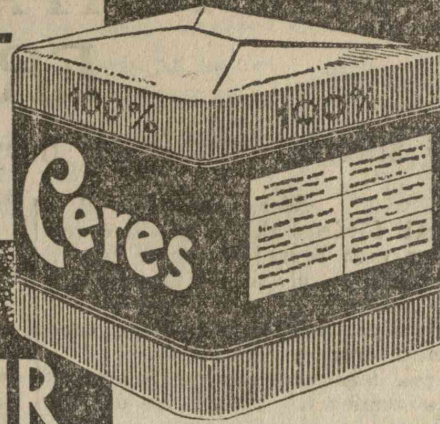
Dr. Lazár Ilie képviselő, aki ismeretesen szintén a kizártak közé tartozik és aki a kormány párt máramaros megyei tagozatának elnöke ebbe a községbe péntekre egybegyűjtötte a kormány párt összes megyei intellektueljeit, valamint 5000 földművest. Lazár a megjelentek előtt részletesen ismertette a belpolitikai helyzetet, valamint a kormány pártban dúló válságot. A gyűlés végül határozati javaslatot fogadott el, amely így hangzik:

— Máramaros megye román népe, amely 5000-es tömegben jelent meg Aknasugatagon tartott gyűlésén, háláját fejezi ki dr. Lazár Ilie képviselőnek azért, hogy a parlamentben oly lelkes munkát fejtett ki, hogy tevékenysége során a nemzeti parasztpárt ideáljait oly tisztá szívpel védelmezte. Máramaros román lakossága törhetetlenül kitart Lazár Ilie mellett és hűséget fogad Maniunak, akinek eszményei Lazárt politikai munkájában irányítják. Egyben felkéri képviselőjüket arra, hogy Maniut biztossítsa a megyének szeretetéről és kitartásáról.

Ezután a gyűlés üdvözlő táviratot küldött Maniu Gyulának.

SÜTÉSHEZ és FŐZÉSHEZ

100%-os
tisztá
KOKUSZ ZSIR

Legújabb jelentés a belpolitikai frontról

Nagyarányu akcióba kezdtek Maniu emberei. Új röpirat jelent meg Nagyszebenben. Maniuek gyűlést rendeznek Szovátnán?

SZEPTEMBER 12: A MANIUISTAK
GYÜLÉSE SZOVÁTÁN

Újabb jelentés szerint Maniu hívei

szeptember 12-én tartják meg gyűlésüket Szovátnán.

Az még nem biztos, hogy a gyűlésen, amelyre eddig több mint 50 kormány párti képviselő és szenátor jelentkezett, Maniu személyesen megjelenik-e? Az azonban már is köztudomású, hogy a gyűlés határozatai Maniu utasításai értelmében fogalmazódnak meg.

AVERESCU

marsall, a néppárt elnöke, többhetes német-országi tartózkodása után pénteken Romániába érkezett. A marsall egyelőre Turnu-Severin mellett levő birtokán üdül.

NÉGY MINISZTER EGY JUBILEUMON

Calarasi város pénteken tartotta 100 esztendősi jubiláris ünnepségét. Az ünnepségen, amely istentisztelettel kezdődött, a kormány tagjai közül Joanițescu, Petre Andrei, Crișan, valamint Mihalache jelentek meg.

Községi adóval is agyonnyomorítják a kolozsváriakat

Kolozsvár, szeptember 9.

Noha Kolozsvárnak az új községi adóra vonatkozó szabályrendeletét még nem fogadták el a fölüttes hatóságok, a községi adók kivételét pénteken mégis megkezdették. Nyolc bizottságot küldtek ki. Ezek a bizottságok megállapítják a községi illetékek összegét.

Már eddig is meg lehet állapítani, hogy a kivételek nagyon méltánytalanul törtenek, mert

a kivett összegek jóval meghaladják a polgárok fizetőképességét.

Ennek egyfelől az az oka, hogy a bizottságokban jórészt új, idegenből jött emberek ülnek, akik nem ismerik a lakók anyagi helyzetét, másfelől pedig az, hogy a város könnyelműen gazdálkodik a pénzzel, mert nem a bevételek szerint szabályozza a kiadásokat, hanem a kiadások szerint hajtja be az illetékeket.

Papok és papjelöltek a gyűlölködés szolgálatában

Nagyváradon tüntettek a budapesti „filléres gyors” utasai ellen

Nagyvárad, szeptember 9

A magyarországi „filléres gyors”, amely pénteken délelőtt félgyors futott be a nagyvárad pályaudvarra, 1500 személy érkezett Romániába. Hatszáz közülük Nagyváradon maradt, míg a többiek tovább utaztak. A Biharpüspökiben lezajlott vizsgálat szokatlanul előzékeny volt, az utasoktól inkább csak megkérdezték, hogy mi van a bőröndökben. A „filléres gyors” utasait Biharpüspökiben a nagyvárad lapok eléjük utazó munkatársai is várták, és így a magyar vendégek Romániában való tartózkodásuk első óráiban meglehetősen kellemes benyomásokat szereztek.

Annál megdöbbentőbb és váratlanabb volt az a jelenet, ami közvetlenül azután játszódott le, hogy a „filléres gyors” a nagyvárad pályaudvarra berobogott.

A perronon mintegy 40 főnyi csoport perodott össze, görög keleti papokból és román theologiai hallgatókból, akik

a „Studentul crestin”-t kezdték énekelni majd „Jos cu unguri”-t és a „Jos cu jidani”-t kiáltották a „fillérs gyors” le szálló vendégei felé.

A magyar utasok, akik a dal éneklésekor azt hitték, hogy ez is a fogadtatásukhoz tartozik, a kiáltásokat is nyugodtan fogadták. Egyikük már éppen válaszolni akart az „ünnepélyes fogadtatás”-ra, amikor valaki felvilágosította őket, hogy a dal és kiáltás korántsem tartozik a fogadtatáshoz, hanem szabályszerű tüntetés. Az utasok, akik megdöbbenéssel vették tudomásul a kellemetlen valóságot, leverten a kijárat felé tartottak és szétszéledtek a városban.

Jellemző, hogy a papnövendékek tüntetésének időpontjában a perronon 8 szolgálatos rendőr tartózkodott, akik télenül és egykedvűen figyelték a demonstrációt és meg se próbálkoztak beavatkozni.

Az ügyben ezideig még a nagyvárad hatóságok sem tettek lépéseket.

A bukaresti borbélymesterek vasárnapi záróra ellen

Bukarest, szeptember 9.

A borbélymestereknek régi kívánsága az, hogy vasár- és ünnepnapokon a déli óráig nyitva tarthassanak. A bukaresti mesterek értelemben már beadványt is intéztek a munkakamarához, amely csütörtökön Samotă elnökelete alatt tárgyalta a kérdést.

A beadvány szerint a mesterek alkalmazottjaiknak a hét egyik munkanapján pótolnák a hét ünnepnapokon ledolgozott időt.

A munkakamara kedvezően foglalt állást az ügyben, és így valószínű, hogy a borbélyüzletek a közeljövőben ünnepnapokon is nyitva fognak tartani.

Utban a százéves fiatalember felé...

VORONOW TANÁR BESZÁMOL MEGFIATALÍTÁSI MŰTÉTEINEK EREDMÉNYÉRŐL

„1200 sikerült műtét áll mögöttünk” — A százéves élettartam könnyen elérhető

Bécs, szeptember 9.

Az osztrák fővárosnak rendkívül érdekes vendége van: Sergej Voronow tanár, egy magistermetű, elegáns világfi, akit, külsejét tekintve, inkább diplomatának nézne az ember, mint orvosprofesszornak.

Az újságírók természetesen megrohanták az érdekes vendéget, akinek az utóbbi időben végzett kísérletei nap-nap mellett foglalkoztatják a világ közvéleményét. Voronow a beszélgetések során főképpen azzal a kérdéssel foglalkozott, amelynek egész élete munkáját szentelte: az öregedés, a megvénülés elleni védekezéssel. Először néhány precíz szóval vázolta életének munkáját, azután rátért a kérdés érdemére.

A MEGFIATALÍTÁS PROBLÉMÁJA

— Mióta a világ világ, — mondotta Voronow tanár, — az emberiséget állandóan foglalkoztatja a megöregedésnek és az öregkornak a problémája.

A létűt évszázadokban, amikor az emberek még kevésbé komplikáltak éltek, mint most, az öregedés kérdése nem birt különösebb fontossággal.

A mi korunkban azonban, amikor az élet annyi érdekes élményt nyújt, az egyén életének alkonyán is részt akar venni a világ zajlásában.

Mint hogy az emberi szervezet legfontosabb funkciói az ötvenedik és a hatvanadik életév között rendszerint alábbhagynak, sőt megszűnnek, az agastyánnak már nem sok öröme van az életben.

Hogyan lehetne az öregembereket mégis bekapcsolni az élet színes, pezsgő forgatagába? Ez a kérdés foglalkoztatott hosszú éveken át és rájöttem, hogy mindezekelőtt arra van szükség, hogy az öregemberek „lereagálják” a vénségüket.

A VÉLETLEN SZEREPE

Mint az orvostudományban annyiszor előfordult, az én felfedezésemben is a véletlen sietett segítségemre. Moszkvából jöttem, 17 éves voltam, a párisi egyetemen orvostudományt tanultam és sebész akartam lenni. Megszereztem diplomámat és évekkel ezelőtt

mint fiatal operátor, meghívást kaptam Kairóba, Abbas Hilmi khedive udvarába.

Itt alkalmam nyílt a szultán palotájának egész belső üzemét tanulmányozni. Érdeklődésem főként az eunuchok felé fordult.

Ezek a teljesen infantilis, elhíjazott, szellemileg alacsonyrendű emberek a teljes életképtelenség típusával ismertek meg.

Ezek nem vénülnek, életüket befejezik ötven éves korukban. Hirtelen összeroppannak s ez az én véleményem szerint azzal magyarázható, hogy

az eunuchok a biológiai szempontból legfontosabb mirigyek nélkül élnek.

Ez a tény sokáig foglalkoztatott s elhatároztam, hogy kísérletet teszek a mirigyek átültetésével. Fiatalemberek mirigyét átültettem idősebb emberekbe, hogy meghosszabbítsam életüket. Az első kísérleteket természetesen nem emberekben, hanem állatokon végeztem és a lovakkal, kutyákkal és vadállatokkal folytatott experimentálás mindig a legkielégítőbb eredménnyel végződött.

1200 JÓL SIKERÜLT MŰTÉT

A sikerem felbuzdulva most már emberekkel kezdtem kísérletezni olyképpen, hogy

a csimpánz mirigyét ültettem át idősebb emberek testébe.

Az eredmény felülmulta várakozásaimat. Hangsúlyozom azonban, hogy

a műtéthez csak olyan majom mirigyét szabad felhasználni, amely ugyanahhoz a féléhez tartozik, mint a megfiatalításra vágyó öregember.

Először két 83 éves agastyán került a műtőasztalomra. Ma mind a kettő a 92-ik életévében jár.

Egyikük ismert tudós és ma is a legnagyobb könnyedséggel oldja meg a szakmájába vágó komplikált feladatokat.

En azt hiszem, hogy

minden további nélkül elérhetünk az embernél száz éves élettartamot, de ez csak akkor lehet kívánatos, ha a szenilitás kísérő jelenségei elmaradnak.

Az én módszeremet eddig mintegy 1200 esetben próbálták ki tanítványaim (én magam csak ritkán operálok) és büszkén állíthatom, hogy mind az 1200 műtét sikerült.

MEGFIATALÍTOTT ASSZONYOK

Férjakra idestova tizenhárom éve végeztük a megfiatalítási műtétet, de az asszonyokkal még csak hat éve kísérletezünk.

Az első nő páciensem egy 67 éves matrona volt, aki a műtét után visszanyerte azokat a biológiai funkciókat, amelyek a fiatalság velejárói.

Voronow tanár azután bécsi sebészbarátairól beszélt igen elismerő szavakkal. Steinach és Doppler tanár megfiatalítási elméletét és gyakorlatát például igen figyelemre méltónak tartja, bár megállapítja, hogy nem járnak vele egyúton. De a tudományban — mondotta — nem az a fontos, hogy egy utat tapossunk, hanem hogy elérjük a célt. És ez a cél:

csizszadni az emberiségnek a fiatalság örömeit és boldogságát.

Erre törekszünk mi orvosok, kutatók és emberek.

Nagyszabású csempészesi ügyben nyomoznak a nagyváradí hatóságok

Eddig 12 kereskedőnél tartottak házkutatást

Nagyvárad, szeptember 9

A nagyváradí vámhivatal a rendőrség és az ügyészség bevonásával már napok óta nagyarányú csempészesi ügyben folytat vizsgálatait. A nagyszabású ügyben számos kereskedő és közismert előkelő személyiség szerepel.

A csempészes, amit a halmi határállomáson keresztül folytattak, elsősorban az ottani határrendőrségnek és vámkirendeltségnek tünt fel, amelyek a nagyváradí fővámhivatalnak és a rendőrségnek bizalmas jelentést tettek az ügyről. Ennek a jelentésnek az alapján azután lista készült mindazokról, akik az

ügyben szerepelnek.

A csempészek főleg selymet és élőmarhát csempészték Csehszlovákiából Romániába. Pénteken délelőtt az ügyészség engedélyével a gyanúsítottaknál házkutatást tartottak. A hatóság emberei a déli órákig

12 kereskedőnél és három magánlakásban fordultak meg, a házkutatások eredményeiről azonban a nyomozás érdekében egyelőre nem nyilatkozik a rendőrség.

A nyomozó hatóságok nyilatkozata szerint az ügyben rövidesen szenzációs fejlemények, illetőleg leleplezések várhatók.

Átszervezik a cseh kormányt

Egész sereg tárcá kerül új kezekbe

Prága, szeptember 9

Legújabb jelentéseink szerint a cseh Agrár Párt nagy befolyását ellensúlyozandó, Csehszlovákiában rövidesen átszervezik a kormányt. A jelentés szerint erre a szükséges átszervezésre csak az ősz folyamán kerülhet sor.

A beavatottak úgy tudják, hogy a kormánykoalíció megmarad ugyan, de az egyes tárcákban változás történik.

Új miniszterek lennének: Micsura cseh

néppárti, aki az igazságügyi tárcát kapja. Hodzsa agrárpárti, aki az iskolaiügyek élére kerül, Bradac agrárpárti, aki a földművelésügyi miniszteriumot vezethet. A közmunkaügyi miniszter minden valószínűség szerint Hochenberg német szocdem lesz, míg az agrárpárti Cerny neveznek ki postaügyi és Winter cseh szociáldemokratát pedig néppárti miniszternek.

Arról is szó van, hogy a hadügyi tárcá vezetésében is változás lesz és annak vezetésére egy tábornokot állítanak.

Veszedelemes vízhiányra vezet Angliában a hóhullám

A közutakat a hatóságok őrzik — Erdőtüzeket okoznak a kirándulók eldobált üvegcserepei

London, szeptember 9

Angliában augusztus második felében olyan hőség uralkodott, amilyenre évtizedek óta nem volt példa az angol szigeten.

A hőség most is tart és valószínűleg nemzeti csapással kezd elfajulni. A vidéki körzetekből sürűn érkeznek hírek, hogy

a vízhiány katasztrófális arányokat ölt.

A közutakat éjjel-nappal őrizni kell, hogy megakadályozzák a kutak megrohanását. Észak-Walesben a nagyobb helyiségekben a vízművek csak a nap bizonyos óráiban szolgáltatnak vizet. Más körzetekben a vízhiány olyan fokra hágott, hogy

a parasztlak nem tudnak inni adni állataiknak és kénytelenek levágni azokat.

Másutt az okoz komoly zavarokat, hogy a tejbehűtéshez sincs elegendő víz. A nagy szá-

razság melegágya a különböző állatbetegségeknek, amelyek szintén erősen pusztítják Anglia állatállományát. Essex, Yorkshire és Lincolnshire grófságokban a forráság következtében

a fák levelei leszáradtak, a fű mindenütt megsárgult, a kutak kiapadtak

és a parasztlak drága pénzen vásárolják a messziről hozott vizet. Az utóbbi időben gyakoriak voltak az erdőtüzek és a tűzvizsgálat megállapította, hogy olyképpen keletkeztek, hogy

a kirándulók által eldobált üvegcserepek áttűzsedtek és meggyújtották az erdő száraz fűvét.

A hatóságok most az újságok útján figyelmeztetik a közönséget, hogy törött üvegeit ne dobálja szét, mert ezzel tüzet okozhat.

— Gyomor- és bélzavaroknál, étvágytalanságnál, szorulásnál, fölfúvódásnál, gyomorgégésnél, felbőgésnél, szédülésnél, homlokfájásnál, hányingernél 1-2 pohár természetes „Ferenc József” keserűvizet alaposan kitisztítja az emésztőutakat. Közkórházi jelentésekben olvassuk, hogy a Ferenc József vizet még a fekvő betegek is nagyon szívesen isszák és általánosan dicsérik.

Konstancában is lezuhan egy repülőgép: két halott

Konstanca, szeptember 9.

Csütörtökön este hét órakor súlyos repülőszerecséltenség történt Konstancában. A Mamaia fürdőhelynél levő kifutónál felszállott egy hidroplán, amelyet Jonescu pilóta vezetett. A gépnek Hristu főhadnagy személyében utasa is volt.

Mintegy 20 percig tartó repülés után a hidroplán néhány száz méter magasságból motorhiba következtében lezuhant. Ugyan a pilóta, mint a főhadnagy szörnyethaltak.

A katonai hatóságok a vizsgálatot megkezdették.

A külföldi hitelezők ujra tanácskoztak

Bukarest, szeptember 9.

Gheltmegheanu államtitkár, aki Titulescu-nál volt Bad-Gasteinban, csütörtökön este visszatért Bukarestbe. Az államtitkár közölte a sajtó tudósítóival, hogy a külügyminiszter a transzfermatoriummal összefüggő részletekről tájékoztatta.

Ugyancsak csütörtökön este a külföldi hitelezők megbízottai ülést tartottak Párisban, ahol ama lehetőségek felett vitatkoztak, amelyeknek alapján a román megbízottakkal tárgyalásokat meg lehetne kezdeni.

ÖN ELEGÁNS AKAR LENNI!
ÖN SZÉP, TARTÓS ÉS MÉGIS
OLCSÓ RUHÁT AKAR!

EZÉRT

VÁSÁROLJON A MI SZAVATOLTAN ANGOL GYAPJUFONALAKBÓL KÉSZÍTETT ÚJ
ŐSZI ÉS Téli KAMGARNSZÓ-
VETEINKBŐL!

VESTIS

BRASSO, LENSOR 22

KÉRDEZZEN MEG VALAKIT, AKI
MÁR VISELT VESTIS-SZÖVETET

A német árubejókott mellett száll sikra a genfi nemzetközi zsidó konferencia

Genf, szeptember 9.

Tegnap este Genfben a Sale Centrale disztermében megnyitották a nemzetközi zsidó konferenciát, amely a zsidó világkongresszust fogja egybevonni.

A zsidó világkongresszus egybevonásával azt célozzák, hogy nemzetközi fórumot teremtsenek a zsidóság jogainak és érdekeinek megvédésére.

A konferencia napirendjén két fő tárgyat szerepel. Az első egy állandó zsidó bizottság létesítése, amely a Népszövetséggel és az egyes államokkal szemben mint a zsidóság összességének képviselője lépjen fel, a második pedig egy védekezés megbeszélése a németországi zsidóüldözésekkel szemben. Stephan Wiese dr. newyorki főrabbi mint az amerikai zsidó kongresszus diszelnöke, bejelentette, hogy csakis a német áruk bojkottja lehet az egyedüli eszköz a nemzetiszocialista párt zsidóüldözési akciói ellen.

Arra a kérdésre, vajon egy ilyen bojkott nem árt-e a Németországban élő zsidóknak, Wiese

dr. kijelentette, hogy nem a zsidók az okozói a németországi krízisnek és csakis a Németországgal fennálló gazdasági kapcsolatoknak rendszeres megszüntetése alkalmas a német terrorakció letörésére. Wiese után más országok kiküldöttei, így többek közt Magulies dr. (Csehszlovákia) szólaltak fel. akik élesen osztorozták a mai német rezsimet. Bernheim, a francia delegáció vezetője, kijelentette, hogy

a nemzetiszocializmus nemcsak a zsidóságra, hanem a békére és a civilizációra is nagy veszélyt jelent.

A mai ülésen kisebb incidens játszódott le, amennyiben

ismeretlen tettesek büzbombákat dobtak az ülésterembe, úgy, hogy előbb ki kellett szelöztetni a termet és csak azután folytathatták az előadást.

Érdekes, hogy a hallgatóság sorában ott volt Georg Bernhard és Emil Ludwig, akiket nemrég fosztottak meg német állampolgárságuktól.

Óvd meg gyermekedet!

Ezer bacillus: ezer veszély! Rovarak terjesztik és egyellen bacillus - ha békésen szendregő gyermekedre jut - súlyos belegsgéket idézhet elő. Végy tehát **FLY-TOX**-ot mely minden rovart azonnal elpusztít.

FLY-TOX

Illatosított

Szatmár iparossága nem bírja tovább és adórevíziót követel

A pénzügyi vezérfelügyelő is elismeri, hogy az a végrehajtó, akit meg nem „vendégelnek”, goromba

Szatmár, szeptember 9

A B. L. hírt adott már azokról a panaszokról, amelyeket a szatmári iparosok hangoztatnak. A szatmári iparosok azt panaszkodják, hogy az adófőnök felháborító adó-politikát folytat. A jelenlegi adó-behajtási rendszer mellett Szatmár iparossága tönkremegy és arra kényszerül, hogy mesterségét tovább ne folytassa.

Ma Szatmárra érkezett dr. Veltianu Camil pénzügyi vezérinspektor, aki előtt a szatmári iparosság monstre küldöttsége jelent meg. Szónokuk, Tatorján István építész előadta, hogy ha ezt az adópolitikát az adófőnök tovább folytatja, végképpen és teljesen tönkretesz a szatmári iparosságot.

Az állam érdekében való, hogy ezek az áldatlan állapotok megszűnjenek, mert ha azok tovább is ebben a formában folytatódnak, nem marad a városban

és valószínűleg az országban sem államfenntartó elem.

Rámutatott a küldöttség szónoka arra, hogy nap-nap mellett megtörténik, hogy üzleteket és műhelyeket zárat be a fiskus és így kikényszeríti a dolgozó és kenyérkereső iparost az utcára. A pénzügyi tisztviselők is basáskodnak. Az adóalany ma már beszélni sem mer a tisztviselővel, aki előtt az elintézetlen akták százai hevernek. Mindenki retteg és mindenki fél, mert senkinek az ügyét véglegesen el nem intézik. Megállapítja Tatorján István, hogy

Szatmáron ez az adóinkvizíció azóta tart, amióta a vármegyei pénzügyek élén Andreicutiu Péter pénzügyigazgató áll. Az ő működésének ideje alatt történt, hogy mindenkinek felemelték az adóját. Száz, sőt százötven százalékkal magasabb adót vetett ki Andreicutiu

pénzügyigazgató, mint amennyit az iparos azelőtt fizetett és mint amennyit keresete és jövedelme szemellett tartása mellett fizetnie kellett volna.

Ebben a városban és megyében — mondta a küldöttség szónoka — mindazidőig nem lesz csend és rend, míg a pénzügyminiszter általános adórevíziót nem rendel el.

Elismeri, hogy az adórevízió szokatlan az állam életében, de Szatmáron csak ez a megoldás segítene, mert csakis ez a megoldás lenne igazságos.

Tatorján István végül rámutatott arra, hogy az adóvégrehajtók türehtelenül és brutálisan bánnak az adózó közönséggel, vérgig zaklatják az embereket, amely zaklatásokkal szemben szintén védelmet kér.

Dr. Veltianu Camil válaszában megállapította, hogy a végrehajtók türehtelen viselkedésének csakis a közönség az oka. A végrehajtók egyrésze hozzá van szokva

ahhoz, hogy egyes helyeken megvendéglük őket és ajándékokkal halmozzák el és azokon a helyeken, ahol nem ilyen fogadtatásban részesülnek, kellemetlenkednek nekik. Miért türi a közönség? Miért nem követeli meg, hogy a végrehajtók úgy bánjanak velük, ahogyan azt állampolgársági méltóságuk megköveteli.

A lényeget illetőleg azonban a vezérfelügyelő nem sokat mondott. Arról szólott csupán, hogy illetékes helyen beszélni fog. El akarja érni, hogy mindenki ügyét elintézzék és jogos panaszát megvizsgálják.

Az iparosság ellenben nem csak ennyit követelt. Adó-revíziót követelt és ennek a követelésének jogosságát senki el nem vitathatja. A pénzügyi felügyelő sem vitatja el, csak éppen nem beszél róla. Ez is megoldás?

— A FASIZMUS ELLEN. Kolozsvárról jelentik: Csütörtökön este a kolozsvárikereskedelmi és magánalkalmazottak népes gyűlést tartottak, amelyen elhatározták, hogy testületileg belépnek a Bukarestben nemrég alakult antifascista szövetségbe, amely Constantinescu-Jasi vezetése alatt áll. A szövetséggel táviratilag itudatták belépésüket.

— Szívbetegnek és érelmeszesedésben szenvedőknek a természetes „Ferenc József” keserűviz használata könnyű és pontos bélműködést biztosít.

KOSZTOLANYI DEZSŐ:

PÁRBESZÉD

— Mit nevezsz? — kérdezte.

— Ezen, — mondtam.

A kórház falára mutattam. Azon fehér zománctábla volt, rajta nagy, kék betűk.

RENDELÉS SZEGÉNY KEDÉLY-
ÉS IDEG-BETEGEKNEK NAPONTA
REGGEL 8-TÓL 10-IG

Elofvasta, aztán vonogatta a vállát.

— Mi van ezen neveléses?

— Mindössze egy szó. Ez: „szegény”.

Mihelyt megpillantottam, viszketni kezdett a tudóm. Végül kacagnom kellett.

— Miért?

— Azért, mert azt a képzetet keltette bennem, hogy a kórház — személyesen — sajnálja a „szegény” kedély- és idegbetegeket. Már láttam a kórházat, — ezt a komoly és hivatalos intézményt — a mint könnyel szememben, redőbe vont homokkal főlshajt: „Szegény kedély- és idegbeteg, mennyire szánlak benneteket. Szánlak először azért, mert kedély- és idegbetegek vagytok, de szánlak másodsor azért is, mert ép ide jöttök, szerencsétlenek, ahol sohase gyógyultok meg.”

— Bocsáss meg, ez rosszhiszeműség. A „szegény” itt a helyett van, hogy „szegénysorsu”. Én a szöveget hibátlanak tartom. Vagy te másékné irnád?

— Aligha. A „szegénysorsu” valóban pontoskodó és fontoskodó megkülönböztetés. Aki szegény, az szegénysorsu is.

— Hát akkor mit kifogásolsz?

— Semmit. Csak magyarázom lelkiállapotomat s — engedelmeddel — csodálkozom azon a csodán, amelyen nem lehet eleget csodálkozni: a nyelv rejtélyes mi-

voltán. A „szegény” eredetileg minden nyelvben azt jelentette, hogy szűkölködő, éhenkórász, ágról-szakadt, tengődő, nincstelen, inséges, nyomorgó stb. Vagyis eleinte mindenütt tárgyi és tárgyilagos ítélet értelmi megállapítás. Aki szegény, annak nincs pénze, hajléka, kenyere. Ha azt közlik velem, hogy künn a kapum előtt egy szegény ember vár, második gondolatom nyilván az, hogy az illető nemgazdag. Ez az utalás nem minden esetben ilyen világos. Minthogy a szegénység az átkok átká s a „szegény ember a tehetetlensége és gyámoltalansága miatt nemcsak nyomorgó, hanem nyomorult is, aki fölzaklatja részvétünket, ez a szó nagyon hamar — főképp az irgalmat hirdető kereszténység hatása alatt — megtelt érzelmi tartalommal. A szegény szánandó. Ennélfogva aki szánandó, szegény. Amikor a XIII. század elején először írják le nyelvükön a Halotti Beszédben, már ebben a második, átszellemült, érzelmi alakjában tűnik fel: „Imádkozom ez szegény ember lelkiért” — mondja az ismeretlen szerzetes, — „imádkozunk ennek a szegény embernek a lelkéért”. Hogy ki volt ez a szegény ember, nem tudjuk. Épúgy lehetett dúsgazdag földesúr, mint robotoló jobbágy. Minden halott „szegény”, aki szerencsétlen. Ha egy milliomos gyomorrákot kap vagy elgázolja őt a vonat, fölkialtunk: „szegény”. A vak is „szegény”, vagyoni helyzetére való tekintet nélkül.

— Mit akarsz ezzel mondani?

— Csak azt hogy a szavak mellékönyvéje — kedélyi velejárója — néha fontosabb, mint az alapértelmük. Ezek a mel-

lékönygék úgy harsognak, hogy az alapértelmet se halljuk tőlük. Velem is ez történt. Néhány másodpercig nem értettem a szöveget. Ámuldoztam, hogy a „szegény” csakugyan szegény is lehet. A félreértés gyarlóság. Ezért nevettem.

Már messze jártunk a kórháztól, amikor ismét megállított bennünket egy hirdetés. Egy kávéház frissen festett ajtaján papírtáblát lógzott a szél, ezzel a fölirással:

VIGYAZAT, MAZOLVA!

— No látod, — szoltam, ezen már te is nevelsz. Még pedig azért, amért én az előbb. Annakidején ezt a kifejezést fölkapta a tréfakedv. Derűre-borúra alkalmazta mindenre, de mindig képlegesen, mintegy idézőjelek között. „Vigyázat, mazolva” — intették egymást az emberek kis és nagy veszedelmek előtt. Ezt zugták karban a kártyások, ha a bankár történetesen jó kártyát vett s ezzel meghusított reménységüket, de ezt hajtogatották az aranyújak is, ha egy vastagon kifeestett nő közeledett feléjük. Mi ebben a pillanatban — hogy úgy fejezzem ki magam — egy divatos szólam elfelejtett kutorrása előtt állunk. Furcsáljuk, hogy ezt a figyelmeztetést ragadós ajtókra is odaigyezzük, de azért el kell ismernünk, hogy itt is helyénvaló. Jaj, barátom, mi csoda pályát futnak meg a szavak. Nincs olyan, amelyik 1933-ban pontosan azt jelentené, amit 1900-ban jelentett. Amelyik vöröszegény volt, vérmes és pirosposztagos, aztán esetleg már holnap hirtelen elpusztul agyszélhűtésben és soha többé nem támad föl. Némelyik alantas orából emelkedik nemesi rangra. Az Antal valaha: együgyű, félkegyelmű, tökfílkó és aki „elandalodott” az egyszerűen elbutult, elhülyült. Most légies ábrándozók „andalodnak el” egy költeményen, egy dalon s akkor lelkük a végtelenben kalandozik. Mások viszont lecsökken a szó, a nagszerűből a kisserűbe zuhan. Illyés Andrást, a hitszónok, még 1696-ban is így buz-

dította híveit: „Nincs a világnak nagyobb marhája, mint a közönséges igazi hit.” Akkoriban a „marha”: a kincs, az anyagi és szellemi érték. Minthogy a jobbágyok egyetlen kincs és értéke a marhájuk volt, a szó összezsugorodott s századok során lassanként kizárólag csak a szarvasmarhát jelezte. Tévedsz azonban, ha azt hiszed, hogy ezzel már véget ért a pályafutása. Napjainkban a marha elsősorban szitokszó. Egy hétéves városi fiúcska, aki először kerül a pusztára, s ott marhát lát, nem mindjárt tudja azonosítani a nevet a fogalommal, egy darabig még zavarja az, hogy ennek a marhának szarva van és négy lába, mert lelki szemei előtt egy másik kép lebeg, annak a jóbarátjának a képe, akit rendszerint ezzel a megszólítással szokott kitüntetni. Csak a szótárakban vannak szilárd értékek. Az élet hullámlázik s vele együtt a nyelv is. Epp ezért a szótárakat egy-két évtized múltán tűzbe lehet vetni mind. A szó külső idoma egy hang. Megütünk egy billentyűt s az zeng, de vele együtt zeng a ropogó hangszekrény is, a muvt és jelen, minden, amit éreztünk és gondoltunk s minden, amit csak sejtünk is, homályosan.

— Mondd, — szakította félbe — tudtában vagy te annak, hogy milyen veszedelmes az anyagod, hogy milyen halálos kockázattal játszik az, aki tollat vesz a kezébe?

— Csak néha, — feleltem. — Többnyire ilyenkor, amikor nem dolgozom. Ha dolgozom, akkor leköt a mesterség gyakorlatára. Ahhoz a repülőhöz hasonlítok, akivel multkor beszélgettem. Ez már országokat, óceánokat repült át egyfolytában. Esténként azonban, ha a feje fölött sétálgatnak a kis repülőgépek a színes, hirtető lámpákkal, megborad arra a gondolatra, hogy akadhatnak olyan vakmerők, akik elszakadnak az anyaföldtől és nem rettegnek attól, hogy lepottyannak. Mindez természetesen észébe se jut neki a levegőben. Ott fenn — amint mondja — nem ér rá félni.

HIREK

TOMCSA SÁNDOR:

Leépítés

— Nna! — tetszik mondani kesernyén — ez megint valami sirám lesz — ez a „lépítés” — és bizonyára vigasztalóbb cím után fog kutatni kegyed e hasábkokon.

Persze, leépítésről lesz szó, de...
Tegnap már a második autót láttam, mely lovak által húzható járművé volt átalakítva. Az egyik egy autóbussz, illetve most már lóbusz, míg tegnap aztán egy kétkerekű izét láttam (ennek elnevezésére talán pályázatot lehetne hirdetni) egy olyan kétkerekű izét, mely egy autó első két kerekére szerelt ülésből állott s melyet így, összesen, egy ló húzott. Eme gig-szerű valami vigan futott ezen az útnak nevezett közlekedési akadályon, két vidám ur ült benne, nevetgéltek, én viszont gyalog mentem és inkább szomorú voltam, ami persze az én privát és dupla pechem. Mert elszomorított a természetnek és a technikának ez az erőszakolt, természetellenes és (ebből) dologellenes párosodása, — hogy így mondjam — a dolgok életének ez a patológikus tünete. Elöl a természetnek egy ilyen négylábú remek hátul a technikának, ez az autó névre keresztelt büszke csodája, így ketten együtt, egyben, összeerősítve, homlokegyenest ellenkező természettel, céllal és értelemmel összerakva, gyűlölvé és kizárva egymást, együtt élve, — elborzasztó erkölcstelen, kínos, szomorú. Ez az érthetetlen kontraszt megint ennek a bestia kerítőnőnek, ennek az életnek egy sikerült műve. Az autó egy nagy felszabadulást jelentett a lovak történelmében, egy olyan részleges jobbágy-felszabadulás felét, egy óriási jelentőségű és áldásos szociális momentum volt a lóársadalom életében és most, szomorú napjainkban nemcsak, hogy megállítják a fejlődés útját, hanem a felszabadított befogva magát éppen a felszabadító, járműbe, visszaindul ezen az úton az ősi homályok felé. És a „visszafelé” még akkor is elszomorító, ha két vidám ur ül a tetejében.

Persze, — jaj de nehéz ezen ak özhelyen már túl lenni de a lehető leggyorsabban mondom ki — ennek is a mai gazdasági helyzet és bizonyos csoportok elképzelése az oka.
Persze, Ezt nem is kellene mondani. Mert — engedelmet kérek — menne a fene lóval, „aki” lassu, izzad, fárad, szomorúan néz fel a hegyre és szemrehányóan hátra, hanem mennék autóval, „mely” gyors fáradhatatlan, vidáman dalolja éppen hegyre fel a munka és haladás himnuszát és sosem néz pihenőt kérően hátra, mindig csak előre van szegezve két tüzes szeme.
De az autóhoz nemcsak elképzelés kell, meg szellemi tartalom, meg ideális felfogás, hanem gummi, benzin, olaj, utak hajtási igazolvány, adóhatalok-mentesség, utvonalkoncesszió, betevénhatféle permisz, további kétszázötvennyolc pkmány — mindegyik azt igazolja, hogy a másik megvan, szóval nem is olyan nagy szám az a 218 — és még mit tudom én miféle, mert autóm sose volt hála a jó Istennek. Lovam se.

De hát akinek van? Teszem azt autója van? És már nem bírja pénzzel, ideggel és okmányokkal? Mit csinál? Mit lehet ma csinálni? Leépít.
Leépíti az autóból azt, ami abban gyönyörű, ami abban eszme, cél, értelem: lovat fog elébe.

Szenát vet a fenséges emberi szellem elé. Zabbal tömi be a haladás boldogan rikkoltó száját.
Ostorral vég-végig a felszabadítás szent testén.
Fordot odaállítja ganygát hányai.
Mindezt egy szóban: leépít. Azaz: védekezik, kiegyenlít, egyensúlyba hoz. Az autó elűtötte az embert lehet, hogy a ló kihúzza a sárból. Lehet. Mindenesetre, e pillanatban eme furcsa járművet sok munkanélküli, sófför, szerelő, technikus, mérnök, gyári munkás bámulja. És nehogy aztán ott legyen a baj, hogy a lóhoz, csak egy ostor kell.

És ne legyen ragadós ez a „racionalizálás”, mert eljöhet az idő, hogy Rodin szobraiból „fundamentumot” fognak készíteni, Victor Hugo kéziratából légyapapírt és a rotációsok csak az adóintézetek millióit fogják önteni. (Most látom, hogy ez az utolsó aggály izé... na már hagyjuk.) Mert meg vannak, akik féltenek bizonyos értékeket. Igaz, hogy ezek a boldogtalanok sosem fognak abba a kellemes helyzetbe kerülni, hogy probléma és gondolatmentesen békésen és blenyugodva porosz-káljának egy ilyen leépített autó előtt. Amint meg is érdemelnek.

Mindezeket abból az alkalomból, hogy Udvarhelymegyében ezeltől pár évvel még 225 autó futott, most talán 100, de mégis inkább 80 — ha van!

Ellenben szaporodnak ezek a lovas szörnyűségek.
Szörnyűség?
Ugyan!!
Hiszen a verebek egy memorandumon dolgoznak, melyben azt kérik, hogy a benzint teljesen pótolhassák a — lovak.

— Milyen idő lesz? A budapesti meteorológiai intézet jelentése szerint száraz idő várható, gyöngyös és északi széllel és lassan emelkedő hőmérséklettel.

— MIKLÓS HERCEG RÓMABAN. Rómából jelentik: Miklós román herceg repülőgépen Rómába érkezett. A körutón levő herceget a román követségen kívül számos olasz előke.őség fogadta.

— Parlagi Lajos a Temesvári színházra is pályázik. A temesvári színház koncesziójáért megindult harc tovább folyik. Vig Ernő és Szendrey Mihály színigazgatók után, most Parlagi Lajos intézett kérényt a színházi engedély megszerzése céljából. Parlagi kijelentette, hogy lemond minden anyagi támogatásról, csak a színház fűtését és világítását igényli díjtalanul.

— BANHIDY ANTAL A GERLE UTJÁRÓL. Jelentette már a B. L., hogy Bánhidy Antal, a szatmári származású híres pilóta, Gerle 13. nevű repülőgépén Londonba érkezett és leszállt a Croydoni repülőtéren. Legújabb jelentéseink szerint Bánhidy Antal nyilatkozott a sajtónak és elismeréssel emlékezett meg az esztországi és finnországi fogadtatásról. Elmondta azt is, hogy eredetileg Kopenhágából csak Rotterdamig akart repülni, de tekintettel arra, hogy elegendő üzemanyaga volt a londoni repüléshez Angolország felé vette útját. A váratlan vihart szerencsén megúsza, minden baj nélkül érkezett Londonig. Továbbá kijelentette azt is, hogy a jövő héten megvizsgálhatja a gépét és miután átadta Rothermeere lordnak a magyar Aeroszövetség emléklapját, leszállás nélkül akar Croydonból Budapestig repülni.

ABLAK

Olaszországban megindult egy mozgalom, amely azt a jelszót irta zászlójára, hogy a nők legyenek megint nőiesek. Bizonyára ezt a célt szolgálja Ricci génuai egyetemi tanár kutatása, amelyet most hozott nyilvánosságra. Ricci sokezer egyénen végzett mérések alapján igyekezett meghatározni, hogy melyek a férfi és női testalkat tipikus sajátosságai. Kutatásainak eredménye dióhéjban a következő: Mindegyik Ricci különbséget tesz erős, közepes és gyöngye nőiességű nők, továbbá erős közepes és gyöngye férfiasságú férfiak között. A férfiaknál a következő átlagos méreteket találta: Erősen fejlett férfiasság: Vállszélesség 38.1 centiméter. Csípőszélesség 31.5 centiméter. Különbség 6.8 centiméter. Ez a különbség közepes férfiasság-nál 2.6 centiméter. A tipikus nőknél ez a különbség teljesen elenyésző, sőt akár-hányszor a csípő szélesebb, mint a váll. Furcsák ezek a professzorok, akik rögtön előugranak a kutatásaikkal, ha valamilyen módon a konzervatív ideológiát kell támogatniuk. Nőies nő! Helyes. De emberies ember gondolatát támogatnák.

★ HAZASSÁG. Kovács Mózes leánya Böszöke és Szántó József folyó hó 9-én tartják esküvőjüket Csikszórádon. (Minden külön értesítés helyett.)

— AUTOKARAMBOL HARMON LOTTAL. Hannoverből jelentik: Halálos autószerencsétlenség történt Schlisselburg közelében a sorompónál, ahol a teljes sebességgel robogó vonat elkapott egy személgépkocsit és pozdörjává törte. A szerencsétlenség következtében az autón ülő három utas nyomban szörnyethalt.

— MEGLOPTAK A MAROSVÁSÁRHELYI ZENEDÉ IGAZGATÓJÁT. Marosvásárhelyről jelentik: Sulyos károsodás érte Costin Maximilian, a marosvásárhelyi zenede igazgatóját, akinek pénztárcáját ismeretlen tettes pénteken délelőtt a piacon elemelte. Costin éppen a bankba készült, hogy a zenede lejáratait rendezze. A pénztárcában 700 ezer lej értékre kitöltött váltó volt. A rendőrség nyomozást indított, hogy a piaci tolvajt kézrekerítse.

— SZABADLABRA HELYEZTÉK A LOVRINI „LÁZADÓKAT”. A temesmegyei Lovrin községben, — amint megírtuk — a sváb lakosok fellázadtak és Jorescu román lelkészről visszafoglalták a közbirtokosság tulajdonát képező földet. A csendőrség öt gazdát letartóztatott mint a lázadás értelmi szerzőit. Az ügyészség arra való hivatkozással, hogy tettesek jómódu gazdák és szökéstől tartan nem kell, szabadlabrá helyezte őket a bünygyi eljárás azonban megindult ellenük.

★ ELJEGYZÉS. Hanz Béla kereskedő, Gheorgheni, eljegyezte Zimmel Piri urleányt, Máramarosziget.

— KÜLÖNÖS REPULÓBALESET. Budapestről jelentik: Könnyen végzetessé válható repülőszerencsétlenség színhelye volt csütörtökön a mátyásfüldi repülőtér. A szerencsétlenség szerencsés megmenekültje Molnár Árpád ismert vitorlázó rekordör. Molnár egy újféle repülési módot akart kipróbálni, a melynek lényege abban áll, hogy egy vitorlával felszerelt ujszerű repülőgépet egy motoros repülőgép egy bizonyos magasságba vontat fel és itt a két gép szétkapcsolódik, a motorosgép leereszkedik, a vitorlás pedig a levegőben marad és folytatja megkezdett útját. A motorosgép felvitte a vitorlást a százötven méternyi magasságra, de tekintettel arra, hogy ilyen magasságban még veszélyes a szétkapcsolás a motorosgép pilótája ötven méterrel még feljebb vontatta a vitorlást. Ebben a pillanatban a vontató gép vezetője észrevette, hogy a vitorlást megmozdít és valami recsegést is hallott. Erre azonnal elvágta az összekötő kötelet és menekülni igyekezett. A vitorlást gép balszárnnya levált, a jobbszárnnya pedig felhajlott. Molnár kiugrott a gépből és mentőernyővel szerencsén leereszkedett.

— VESZETT TEHÉN TEJÉBŐL ITTAK. Marosvásárhelyről jelentik: A marosmegyei Mezőpanit község lakossága körében valóságos pénik tört ki, mert számosan ittak közülük egy olyan tehén tejéből, amelyet később veszettnek nyilvánítottak. A tehén tulajdonosa ugyanis tejet szállított a falusi tejszarnokba és a tej így számos falusi házba eljutott. A marosvásárhelyi főorvosi hivatal minden óvatossággal megtiltotta a katasztrófa elhárítására.

— Borzalmas bikaviadal egy temesmegyei községben. Temesvárról jelentik: Temesség községben elszabadult a falu bikája és vadul száguldozni kezdett az utakon és egy Vajda György nevű tízéves kisfiút, aki meg akarta fékezni a megvadult állatot, a szó szoros értelmében a szarvaira tűzte. A kisfiút, akit egy pár gazda csak halálmegevető küzdelemmel tudott a bika szarvairól leszedni — borzalmas sérüléseket szenvedett. A szerencsétlenül járt kisfiú két éves öccse, aki egy fáról nézte végig ezt a hajmeresztő kalandot, félelmében lezuhant a fáról és mindkét karját és lábát eltörte. Mind a két kisgyerek élet-halál között lebeg. A Vajda-családot úgy látszik, szerencsétlenség üldözi, mert néhány nappal ezelőtt a kisfiuk apja is, Vajda György, egy cséplőgépnél életveszélyesen megsebesült.

★ ELVESZETT folyó hó 7-én délelben a Póstaréten egy kék kötött gyerekkabát, sárga gombokkal. Becsületes megtaláló kéri az azt illő jutalom ellenében Brassó, Ötvös-utca 5. szám alatt Tartlérnél leadni.

VALAS

Grün vőfélyben van és panaszkodik Kohnnak, aki elvált ember:

— Érdekes, hogy mennyivel többbe kerül egy válás, mint egy házasság.
Kohn hamiskásan hunyorítva felel:
— De többet is ér!...

— Sikkasztás egyházi vagyomból. Csikszórádáról jelentik: Kínos meglepetést keltett a csikszóradai román. kah. egyházközség volt gondnokának, Dóczy J. közsérmert gazdag földbirtokosnak nemrég kipattant sikkasztása. Dóczy, aki különben tíz éven át viselte az egyházközség gondnoki tisztségét, ugyanakkor pénztárosa is volt az Egyháznak s mint ilyen, a Szent Antal pénzekből és a különféle egyházi bevételekből éveken át kisebb-nagyobb tételeket kezelt el, amik végösszege ma sincs tisztázva ugyan, de meghaladják eddig is a 300.000 lejt. Sohasem jöttek volna rá tízelemeire, ha a tisztújító közgyűlésen az ellenzék ki nem bukatta volt egyházgondnokát s az ezalkalommal mezejített számvizsgálat derítette föl a több éven át szisztematikusan elkövetett visszaéléseket. Mindeztideig kiméletből nem hozták nyilvánosságra az ügyet, mert Dóczy megígérte, hogy a hiányt téríteni fogja, hónapok teltek el azonban eddig, anélkül, hogy ez megtörtént volna. Sőt a Dóczy körül csoportosuló közelebbi atyafiak, akik a megtévedt egyházgondnokot védelmükbe vették, nem átalották a magasabb egyházi hatóságokra átkenni a felelősséget, uedig azok nem is tehettek egyebet a csikszóradai egyháztanácsától beérkezett és ugyanaz által jóvá is hagyott elszámolásokkal, mint-hogy tudomásul vették. A felelősség Dóczyt kívül csupán a régi tanács tagjait terheli a kelő ellenőrzés hiánya miatt. Most azonban joggal elvárja végre Csikszóradai katólikus közvéleménye, hogy a bűnösök ellen kiméletlenül járjanak el. Állítólag még más közsületeknél is folyik hasonló üzemek miatt vizsgálat Dóczy János ellen.

*hűlés,
influenza,
reumaticus
fájdalmak ellen*

Joanitecu miniszter Marosvásárhelyen

Marosvásárhely, szeptember 9.
Joanitecu munkaügyi miniszter táviratban jelentette a marosvásárhelyi prefektúrának, hogy vasárnap délelőtt a városba érkezik. A miniszter résztvesz a munkakamara közgyűlésén, amelyen megállapítják a költségvetés és a főtőkárt is megváltatják. A tisztség két ügyvéd a jelölt: Nánassy János dr. és Pop Remus dr.

A miniszter, a gyűlés lezajlása után, me tekint a marosvásárhelyi kórházakat a betegsegélyző pénztárt és a többi jóléti intézményeket, majd résztvesz a tiszteletére rendezett közebében.

★ Med. Univ. Dr. Herskovits Erzsébet I. I. C. Bratiann (Kórház-utca) 2. rend. 10-1, 3-6-ig. Quarz. Diathermia. Kosmetikai kezelések.

— SHAW, MINT DISZKERT. Paul Moran az ismert francia író, a Marianne hasábjain beszámolt arról, hogy Londonban meglátogatta Bernard Shawt. Shaw beszélgetés közben ablakhoz lépett és lemutatott a Temse-parti időben. Régebben az én házamnak kertje volt. Ezek a kertek London diszei voltak. Ma már én vagyok London egyik legnagyobb disze ezért nagy igazságtalanságnak tartom, hogy adót fizetnek nekem, amiért itt lakom.

— UJABB „NEDVES” ALLAM AMERIKÁBAN. Newyorkból jelentik: Választási ment amerikai állam a szesztilalom megszüntetése mellett szavazott. Ezzel a nedves államok száma 23-re emelkedett.

★ JÓ HÁZIASSZONYOK SZÁMARA. A süttött ponty: Egy 1 és fél kgr. súlyú ponty pikkelyeitől és belsőrészeitől megtisztítandó, azután szeletekre vágjuk, megsózzuk, lisztben, tojásban és zsemlemorzsában megforgatjuk és „CERES”-ben kisütjük.

— SAJÁT MAGÁN HAJTÓTTA VÉGRE A TILTOTT MŰTÉTET. Nagybánadról jelentik: Néhány nappal ezelőtt megírtuk, hogy Boross Juliánna 26 éves nagyváradi leányt sulyos mérgezési tünetek között a közkörházba szállították, ahol néhány órai agónia után meghalt. Az orvosok megállapították, hogy leány tiltott műtétnek esett áldozatul. Rendőrség most kihallgatta Derzsi Istvánt, a leány vőlegényét, aki elmondta, hogy Boross Juliánna a tiltott műtétet maga hajtotta végre. Eleinte titokban tartotta, később azonban, amikor rosszul lett, szót a háziasszonyának, majd a kórházba szállították, ahol meg is halt. Derzsi vallomása alapján a rendőrség megszüntette a további eljárást.

FOGALOMMEGHATÁROZÁS

Örmester: Ujanc, maga mérnök, mond meg, mi az a vízszintes vonal!

Ujanc: Elképzelünk három pontot, amely teljesen egyenlő távolságban vannak a három középpontjától és...

Örmester: Elég! Szamárság az egész! Kell verni a földbe négy egyforma cölöp, rá egy deszkát és kész a vízszintes vonal. Megértette?

(Nebelspalló)

KÖZGAZDASÁG

Magyarországon
elkészült az új adó-
gabonarendelelet

Budapest, szeptember 9.

A magyar kormány csütörtökön este Gömbös Gyula magyar miniszterelnök elnöklésével minisztertanácsot tartott. A minisztertanács a gabonakivitel lebonyolításának mikéntjét beszélte meg.

Ugyanezen a minisztertanácson a földművelésügyi miniszter beszámolt bécsi tárgyalásainak eredményeiről is. Ez alkalommal Imrédy pénzügyminiszter az új adó-gabonarendelelet szövegét ismertette, amely a minisztertanács elfogadott.

Románia terméseredménye

Bukarest, szeptember 9.

Hivatalos jelentés szerint az idei termést a következőkre becsülik: buza 3.1 millió tonna (mult évben 1.5 millió tonna), árpa 1.9 millió tonna (1.5 millió tonna), zab 0.9 millió tonna (0.6 millió tonna), rozs 0.4 millió tonna (0.3 millió tonna). A termés Besszarábiában és Moldovában igen jó, ugyiszintén a Tisza vidékén, a Duna vidékén ellenben a feketeerde igen sok kárt tett. A tengeri termést még nem lehet megbecsülni, mert minden az elkövetkező időjárástól függ. Megfelelő időjárás esetén elég nagy termésre van kilátás, annak ellenére, hogy egyes részekben a tengeri teljesen kiszáradt. A tengeri terület kb. ugyanakkora, mint a mult évben.

Franciaország felemelte
a tengerikontingenst

Páris, szeptember 9.

A „Journal Officiel” jelentése szerint Franciaország a morzsolt tengeri eddig 40 ezer q-ban megállapított kontingensét 100 ezer q-ra emelte fel.

Új román-lengyel
kontingensmegállapodás

Varsó, szeptember 9.

Mint már megemlékeztünk róla, szeptember 9-én Románia és Lengyelország között új kontingensmegállapodás lépett életbe. Az új megállapodás értelmében Lengyelországba a románok napraforgó, más olajmagvakat, valamint olajpogácsákat, friss és szárított gyümölcsöket, aluőröket, bundákat, sátoranyagot, kövest és törökbuzát vihetnek be. Lengyelország pedig nyersbőröket, gyapjufonalat, műselymet, szentet kokszt, cinket, csöveket, porcellángyártmányokat, gumipépítőket, textilgépeket és különféle kézműipari gyártmányokat szállít. Lengyelország Románia felé irányuló kivitele eddig igen kismértű volt és ez év első hat hónapjában az összkivitel 1.7 százalékát tette ki.

Felmondták a spanyol-román
kereskedelmi szerződést

Madrid, szeptember 9.

A spanyol-román kereskedelmi szerződést, mely év március 30-tól augusztus 4-ig volt érvényben, a spanyolok felmondták. A szerződés egyelőre, a megállapodás 6. pontja értelmében, október 4-ig érvényes.

Nem jött létre a görög-román
megegyezés

Athén, szeptember 9.

A görög-román megegyezéshez fűzött remények nem váltak valóra. A később meginduló új tárgyalások 50 százalékos alapon szeretnék a görög-román csere-egyezményt tető alá hozni.

Terméshelyzet világszerte

London, szeptember 9.

Az Egyesült Államokban: az idei termést szakértői becslés szerint a következőképpen becsülik: tavaszi buza 149 millió bushel, 42.5 százalék, tengeri 2.3 millió bushel, 61.5 százalék. A magánbecslések átlagosan a következők: őszi buza 130 millió bushel, tavaszi buza 147 millió bushel, tengeri 2.235 millió bushel, zab 160 millió bushel, árpa 153 millió bushel. Egy hónappal ezelőtt ugyanezeket a következőkre becsülték: tavaszi buza 147, tengeri 2.367, zab 676 millió bushel.

Kanadában: megánbecslés szerint a Prairie tartományok idei buzatermését 269 bushelre teszik a legutóbbi 275 millió bushelre becsüléssel szemben. Az aratást Saskatchewanban befejezték, ugyiszintén Manitobában, míg Albertában még csak a felénél tartanak. Manitobában a fele termést már kicsépezték, Saskatchewanban csak egy negyedét, Albertában csak 8 százalékát. Beérkezett jelentések szerint a termés minősége viszonylag elég jó, bár a nedves idő sokat rontott rajta.

Ausztráliában: Általános jó eső volt, ami a növényzetre igen jó hatást tett. A termés alig 150 millió bushel a multévi 204 millió bushellel szemben.

A látható buzakészletet Új-Dél-Walesben 9.5 millió bushelre teszik, Viktoriában 4 millió bushelre, Dél-Ausztráliában 4 millió bushelre, Nyugat-Ausztráliában 2 millió bushelre, összesen tehát 19.5 millió bushelre, míg a mult év hasonló időszakában 18.5 millió bushel volt.

Indiában: állandó esők az őszi takarmányfélék kilátásait lerontották és akadályozzák a szántást is. Nagy szükség volna jó időre.

Emigránsok

A történelmi évszázadoknak ők a vándormadarak, akiknek fészékét elperzseli a tűzvész, éjnek idején riadtan menekülnek országhatárokon át, hogy soha ki nem törölhető vészes emlékekkel kikössenek idegen emberek között, hatodrendű szállodákban, vagy tömegszállásokon. Törvényszerűségek, vak véletlen, vagy öngyengeségük villámsújtattjai ők, akiket egy elementárisan végzetes pillanat megfoszt hazától, pozíciótól, egy egész élet kitervelt és kiöklelt gyümölcsétől, gyakorta családjuktól és rajtuk lévő ruhájukon kívül minden jószáguktól. Tűzvész, vagy árvíz menekültjei lehetnek olyan árvák, mint ők, amint első riadalmukat kipihenve, merednek elvesztett hazájuk felé, mint egy béna halász, amikor a számára örökre elvesztett tenger végtelenségét issza szemével.

Minden megrázó sorsvetségük dacára bizonyos slemiltség tragikumának kopottsága ül meg minden politikai hatalomból kiöklelt menekültet, mint ahogy minden vagyonbuktat tragikomikus az élet gépezetében aktív bekapcsolás szemléző számára. Pár napig a régi pozíció nimbusza bizonyos kispolgári tekintéllyel és érdekességgel övezi őket, azonban ez is hamarosan tucattragédiává silányul és nem marad más, mint egy könnyörtelen törvényszerűséggel lerongyolódó, bizonytalan foglalkozású ember, akit ama emberek logikus visszahatása ért el, akik rosszul gazdálkodtak. Pár hétig még kókadtnak ülnék az elhamvad mult üszkei fölött, azután a felberekedő életosztón olyan utra tereli őket, ami tragikus kilátástalansággal és legvégül szelmalomharccal determinálta minden idők emigránsainak életét, a paradicsomból kiűzött Ádámotól, az első emigránstól kezdve, egészen az utolsó politikai földrengés német politikai menekültjéig. Ez az út az élet árjával ellentétes, visszafelé néző, miutba vezető út, a min, ha követi is őket kedvetben néhány elbarát, aktuális problémáival hamarosan elsodorja mellőlük az élet, amelynek árja nem áll meg a mult egy-egy zombékjánál, hanem új rónákon és ligeteken át hömpölyögteti vizét.

Az emigráns-sors csak korunkban lett tömegtragédiává, amikor a hatalomátvitel nem pusztán kormányváltás kérdése és csaknem minden kabinetváltás egyben rendszerváltozást is jelent. A kor könnyörtelenségéhez és vadságához tartozik, hogy egyetlen hatalomra érkező rendszer, vagy iniciatív embercsoport se tételiz fel hazája iránti jóakaratot az előtte uralkodó rendszer vezéreiről, viszont saját uralmának lelkiismeretét kitérítve olyan minden emberi moralitáson túlterjedő térre, amely számára megengedhetővé teszi a megdöntött uralom nagy és apró funkcionáriusainak bebörtönzését és kiűzését. Így történt ez a háboru utáni láz- és fantomkorszakban az elűzött királyok hűveivel épp úgy, mint az uralkodóvá izmosodó forradalmi pártok vezéreivel és közkatonáival, a megszokottság, hatalmi önkényből és önbizásból párolgó frázisok szinte természeti törvénnyé szankcionálták ezt. Viszont így lett az emigráns-sors is a háboru utáni idők olyan kirívó tömegjelensége, hogy korábbi osztályhelyzettől, születési sajátságoktól függetlenül, szinte sablon szerint adják e sajátságos életkörülmény jellegzetesét.

E jellegzetesek közül legszembetűnőbb az a szinte beteges csökönyösség, amivel minden emigráns-sors a multba temeti magát és amit oly mesterien göngyölt John Gabriel Borkmann életttragédiájába lisen. A hatalom és politika John Gabriel Borkmanjai ők, akik kibérelték az idő egy hónapos szobáját és míg kint az évek, évtizedek sodró és új arcot formáló fergetege száguld, ők bent a mult lomtarában pepecselnek apró okok, hibák, mu-

MELYIK ANYÁNAK NEM FÁJ,

ha gyermekét így szenvedni látja? Már régen KRESIVAL-t kellett volna adnia, akkor nem fajult volna így el a köhögés. Avagy tán nem ismeri a KRESIVAL-t, a köhögés biztos ellenszerét?

KRESIVAL

lasztások után kutatva, amik saját, vagy rendszerük bukását eredményezték. Ez a beállítottság természetesen magával hozza a másik oldalon uralmon lévő emberek egyoldalúságának visszaját, amikor csökönyösségükbe beágyazzák azt a tudatot is, hogy mindaz, amit ők akartak, helyes és morális volt, pusztán a vak szerencse és bizonyos okok készítették őket arra, hogy rendszerüket ne fejleszthessék tökélyig, másrészt az, aki helyüket bitorolja, az emberi szabadságelvek lábbaltiprásával csakis önző és osztályérdekeket érvényesít a hatalom fegyverével. Mint-hogy pedig a politikai hitnek legtöbbször a fanatizmus ad lendületet, ez a tudat olyan elaszticitást nyújt a zuhanás katasztrófájában megmerevült léleknek, hogy gyakorta egy emberöltőt is átharcoló emigránsélet alá terít életcélt. Az újjáéledés első aktiv szimpotómája a régi elvárások tömörülése, majd technikailag rendszerint szegényes újságoskák megjelenése, amik régi igazságokat és új igazságtalanságokat hirdetnek, szívós kitarással. Újjáéledő reményük és egy felvertézt ellenséggel szemben kissé tántorgó hitük befér egy mustármagba, amit a véletlen szele mégis átsodorhat a határon túlra és a biblia szerint terebélyes fa növekedhet belőle. Hiszen, miként a hitleri „eszme” kiterbélyesedése is bizonyítja, a háboru utáni korszak nagyon is alkalmas arra, hogy egy mustármagba elférő gondolati tartalom uralomra szélesedjen. Amilyen jellegzetes az emigrációk feltápaszkodásának és harci állásának megnyilvánulási jele, olyan sablonoszerű a sorsa is. A gyűlölet, bármily indokolt is, bizonyos uralmi rendszerekkel szemben mindjobban lelehad azok érzelmi világában, akiket nem közvetlenül sújtott a katasztrófa, az uralmon lévő rendszer mégis csak az eleven kitévő az államok együtteséből és az emigrációk lelkiismeretfeszítő és eszmét konzerváló szava mind korszerűtlenebb, így hát tartalmatlanabb lesz, végül valóban csak pusztába kiáltott szóvá soványodik, amely nem juthat el a szervezetekkel megizmosodott hatalom birodalmába, hanem gyöngye visszhangként magára a kiáltóra hull vissza.

A mult, az enyészeti kísérteteivel való marcangoló játékot még karakterisztikusabban tükrözi vissza az emigrációk sajátos tömörülése. Valóban, egy pohár vízben jätsszák meg a tenger robusztus változatait. Kinzó emlékekkel együtt magukkal hozzák a régi harcok lendületét és sebeit és Marx-Engels levelezése bizonyítja a legjobban, milyen ádáz elszántsággal és vitalitással harcolják meg egymásközött a gyakorlati tartalmat nélkülöző frakció-harcot. Mintha csak odahaza, egy tényleges birodalom sorsáról vitáznának, pedig ez a harci torna erősen hasonlít ama katonaságbeli skelettgyakorlatokhoz, amikben csak a sarzsik vannak a helyükön, a tömegeket jelentő közkatónák helye kiütközött köztük.

A mult kulisszái között lezajló magányos harc a lankadás félreismerhetetlen pillanatában immár történelmi mázt kap. Az aktiv harcban ellanyhuló emigráció áttér a történelmi dokumentálás munkájára, mintha csak egy örökké élő, láthatatlan hadvezérnek tenne jelentést, hogy az eszme, harcának ama történelmi szakában, amit ő képviselt, ilyen és más okok és személyek miatt bukott el. Egy halhatatlan noteszbe beírják az éretnyek és hibások neveit, azután az eszme átvándorol a medve bőrébe és téli alvársra hajtja fejét, mindaddig, amíg győzelmére biztatóbb idők következnek el.

Mégis, adódik mód arra, hogy az emigráció győzelemre való kilátással felvegye harcát egy uralmi rendszerrel szemben? Az esélyek

oly kevesek, hiszen az uralmi rendszerek — éppen érdes korunkban — az önvédelmi szervezeteknek olyan skrupulusmentes fegyvereivel övezik körül magukat, amik csírájában fojtanak el minden palántát. És az egyedek harca oly kilátástalan szervezetekkel szemben, mintha csak egy folyó partjáról kiáltanánk. biztatgatva a fuldokló felé, hogy hőiesen tartsa magát az elnyelő hullámok erejével szemben. A háboru utáni idő jónéhány példáját produkálta a győzedelmes emigrációnak. Elő tanui vagyunk annak, hogy évszázados látatömegek alá temetett népek és országok születtek új életre emigrációs kezdeményezésből. Viszont a történelem sok emigráció meddő pusztulását példázta. Rákóczyt az idegen sirig kísérte az emigráció-sors és heróikus akciójából pusztán egy felvillanyozó tanulság maradt meg az utódoknak, Kossuth szabadságeszméi az emigrációban terebélyesedtek ki tudatosabbá, viszont Magyarország függetlenségének elérésekor az élet zajlása más problémákat vetett fel, a szabadságmozgalmak más sikokra toltódtak és a kossuthi eszmék anakronisztikusak lettek. Az elmúlt években a spanyol köztársasági emigráció gyors diadala inkább egy temperamentumos nép hangulat- és szeszély-változását példázta, mint történelmi dokumentumot. Korunkban kellemetlen gyakoriságban éljük a történelmi eseményeket és az idő távlatán át oly heroikus és törvényszerű zajlás inkább a vak szerencse és apró körülmények sokszor lebecsült szikláin át vezet, amik esetleg adhatnak biztatást egy emigráció sikerére, ha adott pillanatban kellő iniciatív erővel ragadják meg.

Az emigráció azonban rendszerint más életre való születés, amiben a régi életnek csak emlékködei kóvályognak. Sokszor idegen föld elhantoló röge alatt enyészik porra, néha pedig, ha a hazai földre is vezérli a mult kihűlt veteránját, csak a meddő harc-tól ernyedt szívvel és elfagyott tekintettel szemmel ámulja azokat az új formájú monstrumokat, amikkel a nélküle vágtató élet teleépítette emlékei mezőnyeit.

I. m.

Budapest-Bécsi
társasutazás
részvevőinek

FIGYELMEBE

AZ EREDETI TERVTŐL ELTÉRŐEN

INDULÁS SZEPT. 13-ÁN

hajnalban (tehát keddről szerdára virradó éjjel) 12 órakor a brassói főállomásról. Találkozás a vonat indulása előtt a peronon. A teljes részvételi díj szept. 12-ig kiadóhivatalunkban befizetendő! - Visszatérés szept. 20-án.

EGYÉNI ULTEVÉLLEL RENDELKEZŐK MÉG UTOLSÓ NAP IS JELENTKEZHETNEK!

Pilsudszky és Vajda miniszterelnök tanácskozója

Bukarest, szeptember 9

A csernovici lapok jelentése szerint Pilsudszky és Vajda között találkozást készítenek elő. A két államférfi találkozása az egyik határmenti lengyel városkában történne meg.

Meghalt Irak királya

London, szeptember 9

Feisal, Irak királya ma délelőtt felkeltőkor meghalt. Az első jelentések szerint az iraki királyt szívinfarkus ölte meg.

Bukarestből Kolozsvárra szállították az ügyvédi kamara sikkasztóját

Kolozsvár, szeptember 9.

A kolozsvári ügyvédi kamara egy héttel ezelőtt feljelentette Gheorghiu Li-viusz nevű hivatalnokát, hogy nagyobb összeget sikkasztott a kamara pénzéből és megszökött. A rendőrség körözövelet adott ki a hivatalnok ellen, akit a bukaresti rendőrség elfogott.

A vizsgálat során kiderült, hogy Gheorghiu mindössze 7000 lej sikkasztott el. Miután a hivatalnok rendkívül visszavonult életet élt, még ennek az összegnek az elkísztetése is érthetetlen.

A negyedik embert pénteken Bukarestből Kolozsvárra szállították, ahol az ügyészség elrendelte letartóztatását.

Rövidesen el fogják a griviței-pör bujkáló vádlottjait

Bukarest, szeptember 9.

A Tempo jelentése szerint a bukaresti sziguranca buzgó nyomozást folytat a griviței per egyes vádlottai, illetve elítélteit után. Ismeretes, hogy a hadbíróság a hiányzó vádlottakat súlyos büntetésekkel sújtotta, legfeljebbüknek 15–20 évi kényszermunkát osztott ki.

A sziguranca értesülést kapott arról, hogy ezek az in contumacia elítélt munkások nem hagyták el az ország területét, hanem szinte valamennyien Bukarestben bujkálnak. Vintilă Jonescu szigurancafőnök vezetésével erre nagyarányú kutatómunka indult meg.

A Tempo szerint ez a munka eredményes volt és az elítéltek letartóztatása rövid idő kérdése.

Életben vannak a lezuhant kolozsvári pilóták

Kolozsvár, szeptember 9.

Bukaresti jelentés alapján megírtuk, hogy a csütörtöki, Kolozsvár mellett történt repülőszerecséltenségnél Bársan pilóta meghalt. Kolozsvári munkatársunk most arról értesít, hogy Bársan hadnagy életben van, amint nem halt meg a gép másik utasa sem.

A repülőgép roncsainak felülvizsgálásánál megállapították, hogy Bársan a lezuhanás pillanatában megtette az óvintézkedéseket és ennek következménye az, hogy akkor, amikor a gép földre ért, a motor nem robbant föl. Ha ez az óvintézkedés emarad, a pilóták feltétlenül elpusztultak volna.

Amerikában ezentú meg vadabbak lesznek a bokszolók, mint eddig voltak

Newyork, szeptember 9

Newyork állam Atlétikai Bizottsága, a legmagasabb sportforum, amelynek élén Phelan tábornok áll, elhatározta, hogy az iskolvívás szabályait módosítja. Kimondotta ugyanis, hogy ezután nem áll fenn clineh, ha a bokszoló egyik keze szabad. Megszűnik tehát az a bosszantó állapot, hogy a bíró minduntalan közbeveti magát, a bokszolókat szétválasztja, s ezzel a küzdelem folytonosságát megzavarja.

Newyork államban tehát a bokszoló, ha ellenfele egyik kezét le is fogta, a másik kezével kedvére kalapálhatja ellenfelét.

Késégtelen, hogy ez a módosítás a küzdelmet vadabbá és izgalmasabbá teszi.

Az új szabály érvénye egyelőre Newyork állam területére szorítkozik, de bizonyos, hogy rövidesen egész Amerikára, sőt az egész kulturvilágra kiterjeszti a hatályát.

Eldőlt az aradi színházi csata

Arad nem tud Szendreytől megszabadulni

Megalakult a „színházmentő-bizottság”

Arad, szeptember 9.

Arad magyar társadalma részéről, péntek este, általános érdeklődés mellett megtörtént a város jövőbeli színházgatójának a kijelölése. Az értekezleten, amelyen a megválasztott „színházmentő bizottság” 38 tagja jelent meg, Barabás Béla dr., az akció megszervezője elnökölt, akit Nagy Sándor dr. indítványára az új tömörülés diszelnökévé választottak.

Ezután a teljes vezetőség megválasztása is megtörtént. Elnöknek Gurgly Lászlót, alelnököknek Dán Oszkárnt, Vigyázó Lászlót, Tenner Lászlót, gróf Porcia Lajost és Adler Tibort választották, míg az adminisztratív ügyek és írásbeli teendők elvégzésével László Prohászka Elvirát és Salgó Pált bízták meg.

Velcsor Géza dr. Arad magyar alpolgármestere Vigh Ernő, Szalay Zsigmond, Mészáros Béla és Szendrei Mihály ajánlatát, Barabás Béla dr. pedig az utóbb beérkezett Róna Dezső és Fekete Mihály, valamint Ihsz Aladár-féle pályázatokot ismertette. Az utóbbi kettő a színházra együttesen reflektált. A két színész, amennyiben a színházat ők kapják meg, havi 10 ezer lej tiszteletdíjat akartak biztosítani Szendreynek és egyben arról is kezkeskedtek, hogy három hónap alatt megmutatják, miképpen kell művészi színházat teremteni.

Ezután megindult a vita. Már előre kimondták, hogy titkos szavazás lesz. A vita hangulata váratlanul Szendrey Mihály mellett nyilvánult meg, pedig azt lehetett hinni, hogy a társadalom reprezentánsai az ülést elhagyják Fekete Mihályt és Ihsz Aladárt részesítik támogatásban, akik igyekeztek a maguk részére kedvező légkört teremteni.

A vitát Nagy Sándor dr. felszólalása döntötte el, amelyben Szendrey régi presztízisére való hivatkozással arra kérte a jelenlévőket, hogy a régi igazgatót támogassák. Ha a többi igazgató vesztiesen kerül ki a választásból, — mondotta, — presztízisüket nem éri sérelem, Szendreyt azonban örökre tönkretenné mert azt érezhetné, hogy a múltját senki sem respektálja.

Parecz Béla dr., aki friss akarásokat kíván,

Mészáros Bélát támogatja.

Kerpel Izso Szendrey mellett szólal fel. „Nem lehet — mondotta — egy érdemes mult felett pálcát törni.”

Salgó Pál hírlapíró ugyancsak Szendrey érdekeinek a védelmében beszél: — Vajjon Fekete és Róna jobbak lennének — kérdezte — mindkettőt nagyon előnytelenül ismeri a közönség. Ők még a színházi konjunktúra éveiben lettek bukott igazgatókká. Az aradi magyar társadalomnak különben is móljában áll Szendrey színházvezetését, úgy anyagilag, mint erkölcsileg erőiesen ellenőrizni. Ennek az akciónak a színház fölötti felügyelet egyik lényege.

Raskai Miksa aki „nem tud megszabadulni a Szendrey-rezim egykori, szép színházi estéinek varázsától”, szintén Szendreyt támogatja.

Ilyen előzmények után indult meg a szavazás, amely Szendrey abszolút győzelmével végződött.

A leadott 38 szavazatból 22 Szendreyre esett, hatot kapott Fekete és Ihsz, míg 5 — 5 szavazat Rónát és Mészároost támogatta.

Arad magyar társadalma tehát ismét Szendreyt pártfogolja. egyben azonban alaposan felügyel rá, hogy tevékenységét csakis a színház szorosan vett művészi ügyeinek intézésére fordítsa és az anyagi ügyek irányításába ne igen szöjjon bele. Szendreyt főleg családtagjai befolyása alól akarják mentesíteni.

Az értekezleten azt is elhatározták, hogy küldöttség megy a polgármesterhez, a színház rendbehozatalának az érdekében. Meg akarják szüntetni azt a régi helyzetet amikor olykor több patkány volt a nézőtérben, mint közönség.”

Érdekes, hogy Szendreyt Temesvár is hajlandó elfogadni, tekintettel arra, hogy a földrajzi közelség folytán a város inkább Araddal hajlandó együtt haladni, mint Nagyváradal. Erre vonatkozólag már meg is történt a véleménycsere a két város között.

Arad nem bírja Szendreyt, ha igazgató és nem bírja ha nem az.

Olyan ez, mint a rossz házasság. Nem tudnak a felek együtt élni, de elválni sem.

Lessing tanár meggyilkolásának bűnügyében már két komoly gyanúsított is van

A professzor özvegye halottgyalázásért bepereli egy németországi lapot

Prága, szeptember 9

A Marienbadban meggyilkolt Lessing Tivadar hannoveri emigráns egyetemi tanár haláláról hosszabb cikkben beszámolt a „Rumburger Zeitung is”. A lap azt írta a tanárról, hogy nem is Tivadarnak, hanem Lazarusnak hívták, és hogy Lessing egyike volt azoknak, akik a legaljasabb német-ellenes propagandát folytatta. Felhanytorgtja a lap, hogy a professzor annakidején „arcátlan módon” írt a Haartmann perrel és a bűnöző Haartmann összehasonlította a német birodalom elnökével, Hindenburggal. Végül azzal is megvádolja az újság a professzort, hogy plagizált és tudományos műveinek egy részét lopta.

Lessing tanár özvegye most prágai jogtanácsosa, dr. Schwell ügyvéd útján pert indított a lap ellen. A legérdekesebb a dologban, hogy az özvegy annak az új hitleri törvénynek alapján indította meg keresetét, amelyet néhány hét előtt maga Hitler adott ki és amely a becsület védelméről szól. Ez az új becsületvédelmi törvény nemcsak az élőket védi meg a felelőtlen rágalmozások, becsületsértések és hasonló sértések ellen, hanem a halottakat is.

Az özvegy most kíváncsi arra, hogy ez a becsület védő törvény arra a halottakra is érvényes-e, akit a politikai gyűlölet szelleme juttatott a sírba.

A Lessing-ügyben egyébként a cseh rendőrség tovább folytatja a nyomozást. Eddig az volt a gyanu, hogy a Tachanban elfogott Dobner József a politikai kéjgyilkosság egyik tettese.

Dobner ma szembesítették azzal a péklegényel, aki azt valletta, hogy a gyilkosság estéjén Dobner látta a villa körül ólálkodni.

A péklegény a mai szembesítésnél megállapította, hogy mégsem Dobner volt

az az alak, aki a villa körül csanargott. Ennek ellenére is Dobner előzetes letartóztatásba helyezték, mert egyéb gyanúok is vannak amelyek mellett nem lehetetlen, hogy Dobnernek része van a gyilkosságban.

A rendőrség nem tesz le a reményről, hogy a gyilkost mégis kézrekeríti. A legbiztosabb nyomot az Auschowitzban letartóztatott Höhne nevezett gyanúsított szolgáltatta. Több tanu igazolja, hogy ez a Höhne a gyilkosság előtt néhány nappal a korcsmában beszélt arról, hogy a napokban Marienbadban nagyszabású gyilkosság lesz, sőt arra is vannak tanuk, hogy Höhne azt is kijelentette, hogy a gyilkosság politikai gyilkosság lesz. De nemcsak a tanuk szólnak Höhne ellen, hanem a tények is.

Lessing professzor néhány hétel halála előtt nem abban a villában lakott, a melyben meggyilkolták, hanem a Villa Miramonteben. Höhne szinte szomszédja volt a tanárnak.

Egyik este tetten érték ezt az Auschowitzban letartóztatott Höhnet abban a pillanatban, amikor a tanár villájához vezető telefondrótot akarta megégni.

A nyomozó hatóságok erre a pontra hihetetlen kitarással vették Höhnet, aki azonban tagadja, hogy a telefondrótokat akarta volna elválni. Nem tagadja azonban, hogy azon az estén tényleg a Villa Miramonte környékén állott, de azt vallja, hogy valakivel, egy nővel találkozásként volt és azért állott a villa előtt, Höhne a nő nevét nem akarja elárulni.

Ezek az apró nyomok megerősítik a rendőrség reményét, hogy hiába Höhne és Dobner tagadása, Lessing tanár gyilkosát most már a legközelebb időn belül megtalálják.

Miniszter a leprás táborban

Bukarest, szeptember 9

Megírtuk már, hogy D. R. Joanițescu munkaügyi miniszter a mult hét folyamán meglátogatta a Tichilesti község mellett fekvő leprástábor, amelynek lakói a hiányos orvosi kezelés és rossz ellátás miatt már hosszabb ideje elégedetlenkednek és több ízben ki is törtek a táborból.

Ezzel a látogatással kapcsolatban most a következő rendkívül érdekes részleteket jelentik:

A miniszter hajón érkezett Isaceca költöbe. Joanițescu tiszteletére fejedelmi fogadtatást rendeztek. A kikötőtől egészen a táborig zászlórengeteg fogadta a minisztert.

Joanițescu kísérelével együtt végighaladt a leprások sorfala között és — ami a szenci záció erejével hatott —

valamennyivel lekezelte, minden beteg külön-külön érdeklődve a táborban uralkodó állapotokról.

A leprásokat újabban Stavilla tanár preparátumával kezelik. A betegek kijelentették, hogy ez a preparátum kitűnő eredmény hatású. Mióta ezzel a szerrel kezelik őket, a betegség fájdalmas tünetei elmúltak.

Ezzel egyidejűleg azonban megemlítik azt is, hogy a preparátumból csak korlátozott mennyiségben kapnak, élelmezésük nagyon rossz és ruházattal sincsenek ellátva. A miniszter a hiányok azonnali pótlását ígerte meg.

A vizitnek igen furcsa volt a befejezése. A miniszter ugyanis kifogásolta azt, hogy a betegek túlzott nyilvánosságot adnak panaszainak.

A megírt betegek erre azt fogadták, hogy csendben maradnak és nem szolgáltatnak több alkalmat arra, hogy újságírók cikkek témájául szolgálhassanak.

Végül a leprások megéljeneztek a minisztert.

Lapzártakor jelentik:

NÉMETORSZAG

írja francia forrás alapján a belgrád Prahoda, Nürnbergben felfedte szándékait.

Németországnak az a célja, hogy ha keleti erőszak árán is, de 80 millió németet együttesen.

A lap azt kérdi, miért nem tesz ez ellen az imperializmus ellen Európa semmit. Hibáztatja a lap Mussolinit, aki ahelyett, hogy Németország ellen fordulna, a német bergi ünnepekre még küldöttséget is küldött.

AZANA

a madridi kormány elnöke ma beadványt a kormány lemondását. Zamora elnök lemondást elfogadta. A köztársaság régióvaludó belpolitikájának kérdése most az elnök kezében van, aki valószínűleg Lerouxot, a radikálisok vezérét bizza meg az új kormány megalakításával.

BEVERTÉK A LONDONI NÉMET KÖVETESÉG ABLAKAIT

Csütörtökön este a késői órákban egy munkanélküli a londoni német követség épületének valamennyi ablakát bezuza. A munkanélküli nyomban letartóztaták és rendőrség elé állították, amely rövidesen ítéleket felelte.

HERRIOT

befejezte szovjet-tárgyalásait. Reválban van már Herriot és ottani nyilatkozata alapján a berlini ügynökségek tárgyalásainak eredményeiről az alábbiakat jelentik:

Herriot utja, ami a francia és orosz politikai közeledést illeti, teljes sikerrel járt. Nem sikerült azonban Herriotnak kisíntént kérdésében Oroszországot engedékenységre bírni.

Oroszország nem hajlandó sem Romániához, sem a Jugoszláviához való álláspontján változtatni. Gazdasági kérdésekben is eredményeket ért el Herriot, de a szovjet a tárgyalások után sem akart hallani arról, hogy cári adósságait Franciaországnak megfizesse. A francia és orosz haderő összeműködése ügyében sem tudott Herriot jelentékenyebb engedményeket elérni.

TENISZ-, FUTBALL-, ATHLÉTIKAI felszerelések, játékok, öltözékek
TRITSCH Sportüzletében,
Brassó, Kolozsar-utca.

Károly király szavai:

„Csak azok a nemzetek csillogtak a fejlődés folyamán, amelyek érdemeket szereztek a kultúra, a gondolat és az emberiesség terén“

Az Astra-ünnepségek első napja

Brassó, szeptember 2.

Pompás, gyönyörű őszi reggelre ébredtünk Brassóban. A város épületeit már a szélcsengető szél öltöztetett a város utcáira, akik az ünnepélyes megnyitáshoz, a magasabb emberi eszméket hirdető kultúra iránti tiszteletüknek ajándékként kifejezték adni.

Az utcákon már a kora reggeli órákban nagy csoportok gyülekeztek.

Ünnep van. A hivatalokban szünetel a munka, az üzletek zárva, a gyárak pedig csak félkéményű füstölnek. Brassó várja a királyt, a minisztereket és az Astra kulturregységet közgyűlésének vendégeit, akik az ország különböző részeiből érkeznek.

Az utcákon a délutáni felvonulás népszerű csapatai és a sportegyesületek között a tömörült csoportjai masíroznak, hogy elhelyezkedhessenek a hatóságok és rendezőség által kijelölt helyeken.

Igy kezdődött az ünnepélyes királyi nap Brassóban. . .

JON A KIRÁLY...

A tömeg, már a kora délelőtti órákban lepte azt az utvonulat, amelyen Károly király érkezését jelezték. A Vasút-utca felett az emberek a kíváncsi polgárok csoportjai a Vasút-utcáról felkiáltottak a Jorga-soron keresztül egészen az Astra mögött, amelyet virág és füzérkosztosba öltöztettek.

Idé várják a királyt, mert a színház helyiségeiben nyílik meg ünnepélyes közgyűlés között az Astra egyesület közgyűlése.

A királyvárás izgalmas órái lassan mulnak. A görög katolikus és görögkeleti templomokban a hatóságok és a kiküldöttek asszisztálása mellett ünnepélyes tiszteletet tartanak.

12 órakor jelezték az uralkodó érkezését. A tömeg lázas izgalommal vár. A kósi azonban nem jön. Háromnegyed 12 órakor telefonálják, hogy az uralkodó már régén elindult a szinajai Pales kaszárnyából és az egyik szomszédos községben rövid látogatást tesz.

Tizenkét óra előtt néhány perccel a posta felől egetverő üdvözlő hang hallatszik. A rendőrségi közegek kordonai között nemsokára feltűnik a királyi koronával ellátott pompás autó. Nyomában a miniszterek kocsijai, Voicu dr. polgármesteré, a vármegyei prefektusé, a megyei pedig Voinea ezredes rendőrprefektus autója zárja le.

A királyt az egész uton kitörő éljenzéssel fogadják. Az autó fölhaljt az Astra-utca felső bejáratához, ahol a királyi gárda testőrei fészesen tisztelegnek.

Közben az Astra terme zsúfolásig megtelt. Meghívtak, politikusok és országos képviselők tolonganak a padokok között. A nyitott színpadon a kulturregységet vezetői várják az uralkodót, aki a teremben levő tiszteletdíj és a szinpadra kiállításával együtt.

A SZÍNPAD...

Az egész terem állva fogadja a királyt, aki egyenesen a nagy tanácskozó asztal közepére megy, ahol hatalmas karosszék várja. Mögötte feltűnnek a kormány tagjai: Voicu Nitescu földművelésügyi miniszter, Gusti professzor, közoktatásiügyi miniszter, Hatiegan Emil erdélyi miniszter, valamint Tilea Viorel miniszterelnök, aki a betegség miatt elmaradt Vajda miniszterelnököt képviseli az országos kultúrnapon.

Az asztal közepén Károly király he-

lyezkedik el. Az uralkodó tábornoki egyenruhát visel.

Az uralkodótól balra ül Voicu Nitescu földművelésügyi miniszter, mellette Nicolae, lugosi püspök, valamint odább Hatiegan Emil erdélyi miniszter. Az asztal sarkán pedig papi egyenruhában Stan archimandrita, aki a nagyszombati egyházkerületet képviseli.

A királytól jobbra Moldovan Gyula, az Astra kulturregységet országos elnöke ül, mellette Gusti professzor, közoktatásiügyi miniszter, az asztal legvégén pedig Colan tanár, aki az ülés jegyzőkönyvét

Az Astra célkitűzései az

Miután a terem ünneplő zaja elhal, elsőnek Moldovan Gyula, az Astra elnöke emelkedik szólásra.

Az elnök beszédét a király felé fordítva kezdi. Mély megilletődését fejezi ki, amikor azt látja, hogy a közgyűlés megnyitását ünnepélyes pillanatánál az ország feje is jelen van.

Majd miután az uralkodót üdvözölte, az Astra kulturregységet multját ismerteti. Lendületes beszédében rámutat arra, hogy a kulturregységet évtizedeken

vezeti

Az asztal mögött ott látjuk az erdélyi román kulturművelődés kiemelkedő figuráit. Az egyik sarokban feltűnik Stelian Popescu, a volt miniszter, az Univerzális Főiskola igazgatója. A lapulajdonos Bogdan Duica kolozsvári egyetemi tanárral beszélget. Két tábornok között Tilea a miniszter foglal helyet. Aztán: Hatieganu Gyula kolozsvári orvostanár, a Jorga-kormány volt erdélyi minisztere, egyetemi tanár és az Astra kulturregységet különböző erdélyi és bánági vezetői.

elnöki beszéd tükrében

keresztül egyetlen fátylahordozója volt az erdélyi román kultúrának. És ha az általa terjesztett kultúra nem lett volna, a román nemzet ma nem tartana ott, ahol jelenleg áll.

Az Astrának valamikor az volt a hivatása, hogy a nemzeti eszmét tartsa ébren a románságban. Ma a változott viszonyok miatt ez a célkitűzés másodrendűvé vált.

Az elnöki megnyitó ezután érdekes fordulatot vesz. Kiderül ugyanis, hogy az Astra jövő célkitűzéseit a fajnemésítés és

Az iskola minisztere az állam biztatását hozza

Az elnöki megnyitó után Gusti professzor közoktatásiügyi miniszter emelkedik szólásra. Ismerteti az Astra fontosságát, majd mint miniszter szól a jelenlevőkhöz. Rámutat arra, hogy a kormány valamint saját intenciói az összes kulturregységet egységesíteni. Nemrég törvényt hoztak, amely között tette alá a királyi alapítvány kulturregységet. Ebbe a nagy kulturkoncérnbe az Astrát is bevonják.

A kulturaterjesztés során főleg az alfabetizmus ellen kell küzdeni. A miniszterium egymillió lej értékben prémiumokat tűzött ki falusi tanítóknak, akik a legtöbb falusi megtanítják írni és olvasni és akik a legnagyobb tömeget szoktatják rá a könyvre.

A viszonyok azonban nehezek és így az állam sem tud annyit áldozni, amennyire szükség volna. De mindenesetre többet áldoz, mint amennyi módjában áll. Beszéde végén sok szerencsét kíván a kulturregységet munkájához.

A miniszter után Stan Vasile nagyszombati püspök beszél, aki az egyház áldását

hozza, majd Nicolae lugosi püspök költői és rendkívül finom beszédében mond köszönetet az uralkodónak, akit a „kultúra királyának“ nevez.

Sextil Puscariu kolozsvári egyetemi tanár a Román Tudományok Akadémia üdvözlét hozza, Hatieganu Gyula egyetemi tanár és volt miniszter pedig a kolozsvári I. Ferdinánd Tudományegyetem nevében beszél. Kijelenti, hogy az egyetem annak a kultúrának a jegyében dolgozik, amelynek szellemi alapköveit egykoron az Astra vezetői lefektették.

Az összes felszólaló meleg és szíves hódolatokat fejezik ki az uralkodónak, aki a kultúrát az ország összes polgárai közül a legnagyobb jóindulattal és megértéssel támogatja.

Brassó város polgárságának üdvözlése

Az üdvözlők sorából azonban az a város sem maradt ki, amelynek falai között a lakosság oly lángoló szeretettel fogadta a román kultúra harcosát, élükön az uralkodóval.

Károly király beszél

Miután az összes üdvözlő beszéd elhangzott, Károly király emelkedik szólásra. A terem, valamint a színpadon ülők álló helyzetben hallgatják végig a király szárnyaló beszédét, amelyet hangos tapsorkán vezet be.

Érdekes, hogy míg az ünnepélyes megnyitás összes szónokai felolvasták beszédüket, addig

a király minden jegyzet nélkül mondja el beszédét.

Nem szaval és nem szónokol. Beszél szabatosan hallhatóan és lebilincselően.

Megjelenése, ahogy az asztal mellett áll, még akkor is mély tiszteletet parancsoló volna, ha az ember nem tudná, hogy kit takar a diszes tábornoki egyenruha. Minden szót megfontol és minden kifejezésnek külön hangsúlyt ad az az őszinte meggyőződés, a mélyen mondanivalóját előadja.

Először Moldovan elnökhöz fordul, majd az egybegyűlt közönséghez:

— Nagy és őszinte örömmel jöttem el ide, ahol az Astra kulturregységet tartja három napos kongresszusát.

Igy kezdi beszédét, amelyben többször hallgatjuk az őszinte örömmel jöttem el ide, ahol az Astra kulturregységet tartja három napos kongresszusát. Hangsúlyozza, hogy nem meghívásra, hanem saját lelki ösztökélésére jött ide, mert az Astra tudatára ébredt annak, hogy mit jelent a mai viszonyok között a kultúra problémája.

A kultúra ma nem csak könyvek terjesztésével, hanem magába foglalja egy nemzet integrális életmegnyitását.

tését jelent, hanem magába foglalja egy nemzet integrális életmegnyitását.

Az egységes állam keretei között pedig ennek a kulturmunkának óriási szerep jutott.

— Ha visszatekintünk a különböző nemzetek fejlődésére, — folytatja az uralkodó, — megállapíthatjuk, hogy azok csillogtak a fejlődésben, amelyek érdemeket szereztek maguknak a kultúra, a gondolat és az emberiesség terén. Kötelességünk ezt az utat kiépíteni, hogy valóban erős nemzeté váljunk és népünket a művelt nemzetek élére emeljünk. Utazásaim során, tengereken és szárazföldeken Indiába is eljutottam, ahol egy uralkodó azt mondta, hogy az én nemzetem, Európának ebben a sarkában, a jövő nemzete. Az indiai uralkodónak igaza volt. És ezért mindannyian egybe kell fognunk, hogy kultúrával és annak fejlesztésével oda vezessük nemzetünket, ahol annak méltó helye van.

— Össze kell fognunk, mert a mindennapi hányódások, veszekedések és egyéb csunya dolgok fölött áll nemzetünk, amelynek boldogítására minden erőnket fel kell áldoznunk.

Az uralkodó beszéde végén jó munkát és előrehaladást kíván ennek az érdekes egyetemen.

DISZEBÉD
A TISZTI KASZINÓBAN.

A király a beszéd után, amelynek legérdekesebb mondata az, amelyben a min-

a fajfenntartás eszmékre is áthatja. Ezt azonban nem hitlen értelemben kell venni. Az elnöki beszéd ugyanis pontos adatokat sorol fel arról, hogy Erdély és Bán-ság területén mily megdöbbentő mértékben emelkedik a halálozások száma és csökken a születések számaránya. Ezt egyrészt az általános válság, másrészt pedig a tömegek kultúrhiánya hozza magával és legfőbb oka az, hogy a polgárság nem részesül megfelelő szociális védelemben.

Ezért a kulturregységet kötelessége azt a szociális védelmet és ellátást pótolni, hogy a halálozások száma apadjon és a születések száma, az életkörülmények normalizálásával emelkedjen.

Beszédének végén Moldovan Gyula elnök újból hálás köszönetét fejezi ki az uralkodónak, aki személyes jelenlétével beigazolta, hogy igaz istápolója a kultúrának és tudatában van annak, hogy a kultúra adja meg a nemzetnek életet erejét.

Az elnöki megnyitóbeszédet, amely az Astra körül csoportosult egykori román nemzeti mozgalom összes kiemelkedőbb fázisait felelevenítette, az egész terem kitörő tüsszel fogadta.

Brassó város polgárságának üdvözlését Voicu Cornél dr. a város fiatal polgármestere hozta. A polgármester a lakosság egyöntetű örömeinek adott kifejezést azért, hogy ezt a magasabb ünnepséget a régi város falai között rendezték meg. Ez a város, amely a román kultúrának mindenkor a központja volt, ahol először látott napvilágot román nyelvű újság, a király jóakarata támogatásával arra a nívóra kell emelkedjen, amely multja után joggal megilleti. A jobb jövő reményében üdvözlö a polgármester a királyt és az egybegyűlteket Brassó város lakossága nevében.

Ugyancsak a város kulturális életének üdvözlését tolmácsolta Caliman dr., az Astra brassói tagozatának elnöke. Beszédében hivatkozott a Moldovan elnök által vázolt rendkívül érdekes és teljesen újszerű programra, amely a kulturmunkát teljesen új és kiszélesített területre helyezi. Ezután beszél a kulturregységet különböző nagy kongresszusairól, amelyeknek sorában a mai forduló kell, hogy legyen, tekintve, hogy nemcsak a nemzet kulturális, de annak biológiai fenntartását is programjába vette.

dennapi harcok és civódások fölé helyezi a köz érdekeit, azonnal elhagyta az Astra helyiségét és gyalogszerrel, a kormány tagjainak kíséretében a kereskedelmi és iparkamarához ment, ahol megtekintette a vadászkiállítás. Innen az Astra-kultúrházhoz átkozott el, ahol a különböző néprajzi és történelmi kiállításokat tekintette meg.

Ezután ugyancsak gyalogszerrel a Kolostor-utca sarkán levő tisztikaszinóba ment, ahol két órák disztribúciót adtak a király és a kormány tagjai tiszteletére.

Az ebéd során Moldovan Gyula, az Astra elnöke felköszöntötte az uralkodót.

A nap eseményeinek többi része programszerűen zajlott le. A bankett után a király a miniszterek és a hatósági vezetők, valamint egyéb politikai előkelősé-

BAKANCS turista utakra és havasokba, tar.ós, vízhatlan, kényelmes és
OLCSÓBB, mint bárhol másutt a
MOCIORNIȚA cipőgyár
lerakataiban Brassó, Kolostor-u. 14. Telef. 70.

A legjobb és legolcsóbb tankönyvek
állami és felekezeti magyar tannyelvű elemi iskolák részére:
Szentpétery-Gázdag-Kandray: Olvasó és tankönyvek I - VII osztály számára.
Kandray-Titz: Számítan- és Mértan-könyvek I - VII. osztály számára.
Titz-Havadtó: Előírási Szépirás-füzetek II - IV. osztály számára.
Állandóan raktáron kaphatók
Librăria Universala S. A. Braşov,
Str. Voevodul Mihai. — Iskolai nyomtatványok, író- és tanszerek gazdag választékban, legújabb árban!
Iskoláknak kedvezmény!

gek kíséretében a főterre ment, ahol négy órákor megkezdődött a néprajzi felvonulás. A Saguna-liceum irányából vonultak el a királyi tribün előtt a különböző közösségek nemzeti viseleteiben s a brassói

A király elhagyja Brassót

Az uralkodó délután fél öt óra felé már fáradtnak mutatkozott. Nemrégiben beteg volt és ugylátszik, hogy a lábbadozás napjaiban könnyen fárad. Ezért nem várta meg, amíg az összes csoportok elvonulnak, hanem pontosan fél ötkor elhagyta a tribünt és elbucszva a miniszterektől, valamint környezetétől, autójába ült és visszautazott Színájába.

A felvonulások a Főtéren, a Tanácsház előtt tovább tartottak. Közben este lett. Az Astra-kongresszus első napi ülésének külső

„Juni” egyesület tagjai pedig a térség közepén pompás nemzeti táncokat lejtettek, amelyeket a király hosszasan megtapsozott. A felvonulás ideje alatt a bevárosban a forgalom teljesen szünetelt.

dekórumai lekerültek a színpadról. A tömegek elvonultak az utcákról, az Astra-mozgóban két régi román szindarobot játszanak. Aztán összeül megint a kongresszus, csendben zajtalanul, hogy a kultúráról beszéljenek.

Arról a kultúráról, amely csak szabad légkörben és, ahogy az uralkodó mondotta, az emberiség jegyében lehet életető, bármilyen nemzeté is legyen az.

Seres Miklós

Bernhardt István

hangversenyéről
és az új muzsikáról

Brassó, szeptember 9

Bernhardt István, ez az alig husz esztendő brassói zongorista, tegnap este elindult. Idehaza, a pátriájában startolt. Valószínűleg csak azért, hogy indulása kezdő sebességének tanui legyenek. Döbbenetes tempót vett. Aannak akik rettenve nézik tova-rohanását és attól féltik, hogy a finisben kifulladás.

Szó sincs róla. Nem az az ember. Nem úgy ütötte le tegnap este a zongora billentyűit, mint aki valaha is elakad.

Az embernek szinte kedve volna a hangversenyéről egyetlen szót sem írni. Nem érdemes szakszerűen és alaposan belemélyedni abba, hogy miképpen játszotta Beethoven és Dohnányit, Chopint és Bachot — tegnap este. Magasabb szemszögből nézve a tegnap esti hangverseny voltaképpen nemcsak koncert volt, hanem alkalom arra, hogy az új emberről studiumokat folytathasson az, akinek van kedve és — mersze hozzá. Ez a fiatal zongorista annak a kornak vetülete, amely utánunk következik. A pubertáson túl és az emberen innen elbékült állott az este az Igérlet, amely helyenként több és értéke-sebb, mint az a „befutott” Művész, aki, esetleg a negyvenen túl, a befejezett egész érzetét adja. Így, ahogyan Bernhardt István zongorázik, a tegnapiak még nem játszottak. Ez más. Ez új és döbbenetes, féltetes és lenyűgöző, mint a Holnap. a melyről mit sem tudunk, de annyit mégis, hogy összeturja ennek a világmindenségnek békés humuszát és büszke hegyeit egyaránt.

Arról sokat lehetne beszélni, hogy szebb-e, így ez a művészet, de azt meg muszáj állapítani, hogy igazabb. Nem éneklő Chopint és nem szemelgető Debussyt, Beethoven romantizmusában sem talál romantizmust, hanem tagol, beszél, mondatokat mond. Keményen leszegezi a frázisokat. A düh is tudatos benne, a szerelem sem több nála, mint élet-megnyilvánulás, a bánat sem egyéb, mint jelentéktelen sóhaj és az örömet sem becsüli többre, mint a napot, amely reggel kel és este nyugszik. Így zongorázik:

— Vannak érzések, indulatok, szépségek és ocsmányságok. Nem keservek miattuk és nem ujjongok érettük. Tudomásul veszem valamennyit, mert kivétel nélkül hozzám tartoznak és kísérnek. És tudomásul adom Nektek is, akik hallgattátok. — Azon már túl vagyunk, hogy mint a plakát, a fületekbe ordítsuk, hogy kire szavazzatok. Nem lázítok, nem csendesítek, hanem regisztrálok. Akinek füle van, abból kiváltom a szimpatikus érzést, aki nem tud velem jönni, az nem érkezett még emberi szintre.

Bernhardt István, az izzig-vérig modern mentálta, hogy modern. Önmagával dokumentálta. Ő maga a modern. Ő maga az Új Ember, az új művészet szolgája. Nem az a modern nő, aki festi a száját s kitépeti a szemöldökét, hanem az, aki felszabadult.

Bernhardt István felszabadult és csak azért tudja tudatosan visszaadni a felszabadult ember objektív meglátási skáláját, mert nincsenek gátlásai. Minden egyszerű és érthető. Ami miszticizmus a művészetekbe belopódzott, azt behazudták. Az új generáció nem hazudik tovább. A hazugság világégéshez vezetett, tehát az igazságnak a világ felszabadulásához kell elérkeznie.

Amilyen tudatos és egész játéka mikéntjében, ugyanolyan egész és kerek annak minőségében is. Technikája nem bir-

kózik, tul van rajta: már régen legyűrte a zongorát. Ezek a fiatalok a rekordok évtizedeiben születtek és bombóztak. Addig ütötte a zongorát, amíg agyonverte. A hajdani virtuóz százszor játszotta le a futamot, amíg ment, a mai művész százszázszor végigrohanja, amíg a futamot maga alá hajtja és ekkorra a teljesítmény már rekord. Ha nem az: kétszázszázszor öklözi, hogy azzá legyen.

Nem ismernek akadályt. Az eszköznek vagy uraivá lesznek, vagy nem állanak ki a pódiumra. Nincs félmegoldásuk. A birkózásban sem szenvednek.

Más kérdés az, hogy ezt az új stílust az idők igazolják-e majd. Minden attól függ, hova halad az ember. Ha visszazuhannunk — (ha visszakényszerít bennünket a hatalmi nyomás a középkor felé) — ismét énekelni fogják az Apassionata An-

Vallanak az uri betörők

Részletesen beszámolnak a tervezett akciókról is

Brassó, szeptember 9

Lepünk tegnapi számában részletesen beszámoltunk arról, hogy a brassói rendőrség tetten ért két urfiut — Kovács Zoltánt és Kramer Richardot — akiket számos betörése elkövetésével is gyanúsított. Kovács Zoltán kihallgatása alkalmával tizenhét betörés elkövetését vallotta be. Pénteken került sor Kramer Richard kihallgatására, akit szembees-tettek Kovács Zoltánnal s így kiderült, hogy Kovács nem vallott be minden betörést. Kramer vallomásaiból kiderült, az, hogy a botfalusi cukorgyár Kolostor-utcai irodájába is be akartak hatolni, de nem sikerült. Betörték azonkívül a Kapu-utcai Levante szállítási vállalat irodáiba is, ahol azonban szízháttér lejnél többet nem találtak. Betörték az Általános Gazdasági Szövetkezet Sütő-utcai irodáiba is,

Az Ipartestület felhívása

Ma, szombaton délután öt órákor a Járásbírósa IV. számú termében Ioanicescu munkügyi miniszter jelenlétében tesznek esküt a Munkakamarák ujonnan választott ülnökei, helyettes ülnökei és tisztviselői. Az Ipartestület vezetősége fedszólítja az összes brassói iparosokat, hogy minél nagyobb számban vegyenek részt ezen az ünnepélyen.

★ A BRASSÓI IZR. HITKÖZSÉG értesíti tagjait, hogy az Árvaház-utcai zsinagógában és imaházban a templomi ülések — bérbeadásra folyó hó 10-én, vasárnap a hivatalos órák alatt megkezdődik. A volt bérlok elővételi jogát folyó hó 14-ig tartjuk fenn. — Kérjük tagjainkat, ez alkalommal hátralekös egyházi adójuk megfizetésére.

SEVERIN KAPITÁNY. (Sajátbemutató a brassói Astra mozgóban.) Idő: 1809. Színhely: Tirol. Az égbenyuló havasok fehér ormain és sötétlő tövében játszódik le a drámai celekmény, amely Tirol történelmének véres lapjait: Napoleon ottani hadjáratát forgatja vissza. Severin kapitányt, a mozgalmas film címszereplőjét Louis Trenker játsza, aki, mint „sportsman” is világhírnevet vívott ki magának. Ebbeli készségeit élénken bebizonyítja abban a jelenetben amikor az előrenyomuló francia sereg a szédítő hegyi ösvényeken üzöbe veszi. Éles sziklagerinceken, szakadékokon és veszedelmesen kanyargó szertepineken folyik az irtózatos embervadászat, amely Severin megdöbbentő zuhanásával végződik. Egyik legizgalmasabb jelenete a filmnek a bravuros éjjeli lovaglás, amikor Severin kapitány hirádas nyomán jelzőtüzek gyúlnak ki az ormokon és mázsás kölvínak zuhannak alá Napoleon legényeire. A film allegorikus zárjelenettel, a főbe-

A FILMGYÁRTÁS LEGUJABB DIADALA A BRASSÓI

Astra Mozgóban

szeptember 10-étől, vasárnaptól:

SEVERIN KAPITÁNY

(HA MEKKONDULNAK A HARANGOK)

Írta, rendezte és főszerepét játssza:

LOUIS TRENKER

(„A lángoló hegyek” c. film rendezője és főszereplője).

Partnerei:

LOUISE ULRICH — VÁRKONYI MIHÁLY.

A filmgyártás legdrámaibb hatású, technikailag és művészetileg legtekélyesebb alkotása.

A film fejezetei:

A jénai diák.

A feldult otthon.

500 tallér vérdíj.

Szerellem a havasok közt.

Titkos gyűlés.

Embervadászat.

Az áruló jutalma.

Az insbrücki bál.

Az éjjeli lovas.

Megindulnak a hegyek.

Ezenkívül zsurnál a megyesi szonda égésével.

dantétjét és kikacagják azt, aki a gépmuzsika döcögését karrikirozza a Schatz-valcerben. Ha ellenben kitör az ember természetes irányába: előre és felfelé, akkor a rakéta-autók sebességével érkezik be a finisbe Bernhardt István, aki tegnap startolt és akinek tegnapi startja is már bámulatba döbbsentett.

A közönség így érezte. Legalább is a közönségnek az a része, amely a muzsikában is — mindenek ellenére — még ma is mer előre és felfelé nézni.

(h. s.)

A Brassói Magyar Dalárda

értesítése

A Brassói Magyar Dalárda hétfőn, szeptember 11-én este 7, illetve 8 órákor kezd újra működését a nyári szünet után. A vezetőség felhívja a tagokat, hogy az őszi program sikeres megvalósításának érdekében teljes számban és pontosan látogassák a próbákat. Egyben felhívja a város magyar közönségét az egyesület támogatására, kérve hogy akik a magyar dal művelésében részt akartak venni, s tehetségük van, lépjenek az egyesület működő tagjai sorába, avagy nyújtsanak anyagi támogatást, mint pártoló tagok és általában igyekezzenek megkönnyíteni és biztosítani a nehéz körülmények közötti és minden elismerést kiérdemlő hetvenéves magyar kulturintézmény működését.

★ AZ ORTHODOX HITKÖZSÉG ELŐL JÁRÓSAKA t. hiveinek tudomására adja, hogy a templomi ülések bérbeadásra a Vár-utca 64. szám alatti székház irodájában folyó hó 10-től kezdve naponként délelőtt 8—12 óráig, délután 3—7-ig történik. Mindazok, akik munkájukat megkezdik október 1-én, kötelesek, hogy azokat szeptember 14-ig bezárólag kiértesítsék szíveskedjenek mivel ezen időn túl másoknak is bérbeadatnak.

★ A REFORMATUS LEÁNYSZÖVETSÉG kéthónapos román nyelvkurzust rendez, szeptember 15-iki kezdettel. A kurzust román nyelvtanár vezeti. Az előadásokat a Kálvin-utca 3. szám alatti református elemi iskolában esténként tartják. A jelentkezők bővebb felvilágosítást kapnak a református lelkesi hivatalban (Kálvin-utca 3.). Jelentkezési határidő szeptember 14.

★ A REFORMATUS NŐSZÖVETSÉG TEÁ DÉLUTÁNJA. A brassói református Nőszövetség megkezdte agilis munkásságát. Az első mult vasárnap a Zajzoni-úton tartott egy jó sikerült teasét, a Gál-féle vendéglőben, mult vasárnap pedig, folyó hó 10-én, a Gyár-úti református nők rendezik meg teadélutánjukat az ottani imaházban. A műsort a gyáruti I. J. Keresztény Egyesület tagjai szolgálták. Gyülekezeti ének és biblíamagyarázat után Aranyossy János énekszólója, Rátz Sándor szavaltata, Drocza István előadása, Dobria Boriska szavaltata, hegedű és más szórakoztatás. A teadélutánokra való belépés ingyenes, adományokat a szegények fellegítésére fordítják. Mindenkit szívesen lát a vezetőség.

Brassó vasárnapi sportprogramja

Szombaton délután 3 órákor az Olympia pályán az Astra ünnepségek során sportbemutatók lesznek. Ezután kerül sorra a Soimii (Nagyszében)—Astra (Brassó) labdarugómérkőzés.

A Soimii színeiben néhány kolozsvári Universitatea tag is szerepel.

Vasárnap délelőtt 10 órákor az I. A. R. pályán

motorkerékpár és kerékpár verseny lesz, több nevesebb bukaresti versenyző indulásával. E verseny a mult vasárnapi eső miatt elmaradt és most vasárnap tartják meg.

A versenynek női indulója is lesz. Az ország egyetlen női motorkerékpárversenyzője, Cloos-né indul, ki a M. C. R. brassói tagozata elnökének felesége.

Többek között indul: Martini, Clompe Max, Lautmann ismert brassói versenyző is.

A BRASOVIA MAROSVÁSÁRHELYEN

Itt említjük meg, hogy a Brasovia T. M. vasárnap Marosvásárhelyen a Mures ellen játszik barátságos mérkőzést. A Brasoviából a következők utaznak le: Várhegyi, Zsigmond, Paul Tibi, Nagy, Gönczy, István, Vogel, Szedrjessy, Kovács, Bogdán, Balogh.

Primăria Municipiului Braşov.

ad. No. 22.733—1933.

Serv. silvic.

ÁRVERÉSI HIRDETÉNY

Tekintettel arra, hogy a „Clăbucet” erdőből való 20.000 köbméter lucfenyő eladására vonatkozó II-ik árverés is eredménytelen volt, 1933 szeptember hó 16-ától délelőtt 11 órákor Brassó város erdőhivatalában a nyilvános árverések megtartására kiadott szabályrendelet figyelembevételével, köcsönös megegyezéssel tárgyalás lesz.

Az érdeklődők felhivatnak, hogy nevezett időpontig ajánlataikat, valamint biztosíték gyanánt 120.000 lej készpénzt vagy állami értékpapírt nyújtsanak az árverési bizottságnak.

Részletes feltételek a városi erdőhivatalnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Braşov, 1933 szeptember 5.

Primar:

Dr. Voicu.

Secretar General

Dr. Popoviciu

Şeful serviciului Ing. J. Albrich.

Irodalmi egységiron' — a fasizmus ellen

Az újonnan irodalompolitika még so-
sem volt aktuálisabb Erdélyben, mint
ma. És a fiatal erdélyi irodalom
térdekéből fakadó aktualitás olyan erős
pillanatban, hogy az Ady Endre Társa-
ságot alkalmasnak találom arra, hogy
megteremtse a polgári bal harmo-

Folyópart zivatar előtt

Palánkok szürke deszkája patyogva szárad,
galamb burukkol, allatja magát,
öregember szopja csorba pipa szárát,
porban a macska sütteti hasát.

Irta: HACASZ SÁNDOR

Az első és főfeladat tehát: revideálni az álláspontokat és tisztázott alapokon lendületesen beszervezni a kiadóvállalatot. Ha ez sikerül, az Ady Endre Társaság képes lesz bizonyítani, hogy igenis van *életérős* irodalom Erdélyben is. Fia-tal irodalom, mely, ha erdélyi is, egyet-

Az ember talán még soha ilyen boldog és békés nem lehetett, mint amilyen ma le-

Méltóztassék csak ájulni. Magam részéről már rekordot állítottam fel: szorok, mondom a bikkmagot és harminc másodperc alatt alszom. Nagyszerűen alszom.

Nem Eiffel, hanem magyar mérnök építette a szegedi Tisza-hidat

mes és a kor haladó irányára eső. Ez az
egységfront, ha létrejön, a haladó szelle-
mű fiatalok döntő csatanyerése lesz — és
ha nem, akkor ők éppugy, mint a reak-
ciósok, a történelem következő nagy dön-
tő hulláma alatt fognak megsemmisülni
még akkor is, ha ennek a döntő hullám-
nak elérkezését dátummal pillanatnyilag
megjelölni nem lehet.

nos magyar vasuti mérnök készítette és az Eiffel-cég azt tőle megvásárolva, a magyar tervvel vett részt a pályázaton. A hid építészeti kiképzését Schikedianz hírneves műépítész végezte. Ezeket a tervnyeket először Móra Ferenc, a hírneves író, a szegedi múzeum igazgatója állapította meg, most azonban dr. Lósy-Schridt. Ede egy érdekes füzetben egyéb adatokat is nyilvánosságra hoz, köztük azt a levelet is, melyet a terv megvétele tárgyában az Eiffel-cég budapesti megbízottja Feketeházy mérnökhöz intézett. Ezek az adatok kétségtelenül teszik, hogy a szegedi Tisza-híd magyar alkotás.

Ne
kísérletezzon
egészségével.
Kérjen Ön is
kimondottan
eredeti
„**OLLA**“
óvszert, mely megóvja egészségét.

MINDENKI LOP

MOLIÉRERŐL, HEINERŐL, SHAKESPEARERŐL, SÖT GOETHERŐL IS KIDERÜL, HOGY PLAGIZÁLT

D'Annunzio, Wassermann és Bert Brecht sem kivétel

Huszonöt évvel ezelőtt mellbelőtte magát egy fiatal újságíró, írói álnéven Bócz Bálint, mert rajtacsípték, hogy egyik pesti újságban megjelent tárcáját a Neue Freie Presse előző napi számának estilapjából másolta ki. Ez a kollégánk abban a hitben élt (és akart meghalni), hogy a bécsi lap közleményének elplagizálásával az irodalomtörténetben páratlanul álló büntényt követett el, amire csak Isten-nél a kegyelem. Ha tudta volna, hogy Shakespeare-től Conan A. Doyleig, Goethe-től Jacob Wassermannig és Emil Ludwigtól Homerosig egyetlen ismert író sincs, akire előbb-utóbb megdönthetetlenül rá ne bizonyították volna, hogy pár novellát, szindarabtmát vagy legalább is néhány verset „elköltött”, akkor bizonyá-

ra nem plombálta volna meg ólommal a tüdejét. Már pedig így van: az irodalom legtisztelhetőbb jelesei egyúttal jelesei a le-
irodalomnak is.

SZISZTEMATIKUSAN KIJAROGATOK GONDOLATOKAT LOPNI

Ezt a módszert a kitűnő Molière honosította meg. A francia vígjátékirodalom atyja szemérmetlenül lopott: a „Scapian fufangjai”-ban két teljes jelenetet vett át szószerint Cyrano de Bergerac „Le pedant joué” című vígjátékából. „A fűs-vény”-t Plautus alapján írta, a „Férjek iskolája”-t Terentius egyik komédiájából alakította át, a „Don Juan”-ja veszedelmesen emlékeztet Tirso de Molina hason-

ló című darabjára, míg „Elide hercegnő”-je meglepő hasonlatosságokat mutat fel Moreto „Donna Diana”-jával. Amikor plágiumait szemére vetették, minden ker-
telés nélkül azt válaszolta: „Onnan veszem a jót, ahol találom.” Rá hivatkozik Heine is, a személyi tulajdonjog egyik legkonokabb ellensége, aki cinikusan jelentette ki egy ízben: „Szisztematikusan kijárok gondolatokat lopni.” Valószínű, hogy csak a híres heinei önguny nyilatkozott meg ebben a megjegyzésben, de ez nem változtat azon, hogy ő is ott vette a jót, ahol találta s nemcsak témákat, hanem egész mondatokat és verssorokat is átvett minden skrupulus nélkül kortársai szellemi termékeiből.

Még Shakespeare, sőt Goethe is lopott

Shakespeare-ről általánosan ismert, hogy a szellemi tulajdonjogot kutyába sem vette. Egy szarkasztikus angol, Malone 1790-ben olyan formában adta ki Shakespeare műveit, hogy azokat a sorokat, amelyeket az avoni hatyu másoktól kölcsönzött, pörös betűkkel nyomattak. Egyes drámákban a fekete betűk erős ki-sebbségbe kerültek:

6043 Shakespeare-sor közül 1771-ről derült ki, hogy szóról-szóra máshonnan való, míg 2373 sor szabad átdolgozás idegen forrásokból.

A másik nagy klasszikusnak, akire Heine hivatkozik, Goethenek egész sereg kije-

lentése bizonyítja, hogy a weimari miniszter a szellemi tulajdonjog kérdésében szintén moliérei álláspontra helyezkedett. Sőt még tovább is ment egy lépéssel, egyenesen óvta íróársait attól, hogy témáikat maguk találják ki: „Az ember csak elvesztegeti az időt a kitalálással, anélkül, hogy ezért bárki is elismeréssel adózna, ha ugyan egyáltalán sikerül mű-vünkét elkészíteni: Mindez másként van és könnyebb egy adott témánál.” Hiba lenne ebbe a mondásba ironiát magya-rázni bele, Goethenek egész sereg hason-ló kijelentése bizonyítja, hogy csakugyan így gondolkodott.

tosságot s amikor leleplezték, hogy a „Die Attraktion” című darabja pontosan meg-egyez a gyűjtőgyűjtésért elítélt hetven éves német kritikusnak, Karl Streckernek „Krokodil” című darabjával, egyszerűen kijelentette, hogy neki ebből nem jut so-ha semmi az eszébe a témát pénzért vette Paul Frank nevű ismert regényírótól és azt óhajtja, hogy ne háborgassák bajor királyi nyugalmaiban.

De ez a legujabb és legmodernebb elin-tézése a plágiumvádnak hol van alapos-

Ki tehát a plagizátor?

Goethe felfogását fejezte ki más szavakkal Anatole France, aki szerint a gon-dolatnak csak a forma ad értéket és az emberiség számára az egész művészet és az egyetlen teremtési lehetőség: régi gon-dolatokat új formába öltöztetni. France egész értekezést írt „A plágium apolo-giája” címmel és magáévá teszi Pierre Bayle álláspontját, hogy plagizátor az, aki ízlés és ítéletképeség nélkül fosztja ki ideálja lakását. Az író, aki meg tudja válogatni, hogy mit visz el, az gentleman. Akármennyi ironia is van ebben a meg-jegyzésben, mégis kétségtelen, hogy Fran-ce komolyan vette, amit mondott és — ilyen értelemben cselekedett is: szorgal-masan fosztogatta ideáljainak, Racinen-nek, Voltairenek, Renannak és Flaubert-nek lakásait. „A fehér kövön” című kö-tetének egyik legszebb novelláját, a „Gallio”-t például Ernest Renan lakásá-ból emelte el France és se szeri, se száma azoknak a gondolatoknak, megjegyzések-

nek, leírásoknak, amelyeket a francia nyelv klasszikusaitól összehordott — igaz, hogy nem ízlés, ítéletképeség nélkül. On-maga tehát bizonyára nem plagizátornak minősítette magát. A valóság azonban az, hogy France egész életét könyvtárszobá-jában töltötte, onnan soha ki nem moz-dult és amit a külvilágról tudott, arról is csak közvetve értesült a könyvekből. Az ilyen író akármilyen eredeti szellem is, különben, nem kerülheti el, hogy lépten-nyomon „utánérzéseket” vessen papírra. Ez az eset például Lessinggel, ki hason-ló könyvmoly volt, mint France. Egy se-bézőprofesszor, Paul Albrecht, csökönyös szorgalommal hat kötetben hordta össze Lessing plágiumait és kiderül ebből a munkából — amely még csak nem is tel-jes, mert Albrecht közben meghalt — hogy Lessing soha életében egyetlen önál-ló gondolatot nem agyal ki és minden színművét mozaikszerűen idegen köny-vecskékből rakta össze.

A modern írók között

Az újabb generációk írói csak akkor beszélnek erről a témáról, ha megszorít-ják őket. Zola, amikor megvádolták, hogy „L'Assomoir” című regényében egész oldalakat vett át Denis Poulot hét eszten-dővel azelőtt megjelent könyvéből, így válaszolt: „Való, hogy bizonyos felvilágo-sításokat a „Le subline” című könyvből átvettem. Ez a munka azonban nem ki-talált leírásokból áll, nem regény, ha-nem tényleg megtörtént események, tény-leg elhangzott szavak gyűjteménye. Eb-ből az anyagból kölcsönözni annyi, mint a valóságtól kölcsönözni.”

Gabriele d'Annunzio abból az alkalom-ból ismertette a szellemi tulajdonságról vallott felfogását, hogy megvádolták, amiért „Il piacere” című regényében egy rossz párisi bulvárirót, Peladant kicsit kizsebelt. Annunzióznak az a véleménye, hogy ha egy 16-ik vagy 18-ik századbéli krónikából át szabad venni részleteket, miért ne szabadna egy kortárs könyv-ből? Mi köze van ennek a kompozícióhoz? Ha egy író rá tudja nyomni személysé-gének bélyegét az átvett részletre, akkor ő az alkotója. A derék d'Annunzio egy műkincsekkel megrakott kastélyt is „meg-érintett” s az is „olybá tünt, mintha min-dig hozzátartozott volna.” Egy írótól, aki kastélyokat lop, igazán nem lehet egyebet várni akkor sem, ha könyvekről van szó.

Jacob Wassermannál azonban már meglepő, hogy d'annunziói logikával vé-dekezik, amikor szemére vetik, hogy a „Das Gold von Caxamalca” című novel-láját kétharmadrésében William II. Prescott „The Conquest of Peru” novel-lájából szóról-szóra fordította. Wasser-mannak az a válasza erre, hogy „a szó-banforgó részekben nem a szavak a fon-tosak, hanem a történet ritmusa, amely a főszereplő belső növekedését eredmé-nyezi. A szó akkor már csak agészén alá-rendelt jelentőségű segédeszköz.”

AZ ELVITATOTT „SZELLEMI MAGÁNTULAJDON”

A legfinomabb élő német lírikus, Bert Brecht ellen azt a vádat emelte Alfred Kerr, hogy nagysikerű „Dreigroschenoper”-jének még nagyobb sikerű dalszöve-geit Villon sokszázéves balladáiból lop-ta és még azt a fáradságot sem vette ma-gának, hogy a villoni verseket maga for-dítsa le, hanem még a fordítást is készen orozta egy K. L. Ammer nevű írótól. Brecht a vádakra röviden azt felelte, hogy ő mint kommunista, a kollektív tulajdon alapján áll és a szellemi magántulajdont sem ismeri el.

A tehetséges osztrák novellista és drá-maíró, Alexander Lernet-Holenia viszont elvetendőnek tart minden kicsinyes óva-

SALAMON ERNŐ:

CHANSON MONOTONE

Zárt szobák vidékén
egyre száz, egyre száz,
kerék eső fizetget,
így cicáz, úgy cicáz
padlás cseppent cseppent,
milyen ó, milyen ó,
tisztá csepp-kerekeket,
ugy-e jó, pajjon jó?
Szabad lusta menete
menetel, menetel,
milyen órák követe
jöhet el, jöhet el?
Asztal hallgat, szék beszél
nagy doromb, nagy doromb,
járja víz, meg járja szél
a szobád, jó bolond.

Függöny nincs az ablakon,
rossz a fal, rossz a fal,
átok van az ajkakon,
nincs ma dal, nincs ma dal...
Asszony sívít s a gyerek,
a gyerek, a gyerek,
életedet eszi meg,
nincsen más, ezt eszi meg.
Elfogyott a kenyered,
nincs kenyér, nincs kenyér,
sebes hátad, tenyered
ma mit ér, na mit ér?
mindjárt messze ment a nyár,
el a nyár, jaj, a nyár,

éhes szájad minek áll,
minek áll? Mire vár?

Mindjárt ősz jön, lusta bu,
jó szüret, vig szüret,
hogyha üres a batyu,
ki tölti, tölti meg?
S hogyha eljön majd a tél,
ó a tél, jaj, a tél,
cserepes szüd, nem beszél,
fojtja hó és vágja szél!

S mire itt van a tavasz,
a tavasz, a tavasz,
szádon nem nyílik panasz,
minek az? Kinek az?
Hisz nőd gyermeket vetélt,
elvetélt, elvetélt,
a világon minek élt,
minek élt? Kinek élt?
Kölyköd nem kér kenyeret,
kenyeret, kenyeret,
téli hűlés ette meg,
ette meg, ette meg!
Jöhet eső, jöhet szél,
rongyos tested sem beszél,
nem kapál, nem kaszál,
nem vonít, nem kiabál,
megfojtja a deszkaszál,
deszkaszál, deszkaszál!

Ha butorait tőlünk vásárolja, 3 előnye van:

1. Minőségben elsőrendűt kap
2. OTTHONA IZLÉSES lesz
3. Kézpénzért nagyon olcsón és hitelben is nagyon kedvező feltételek mellett vásárolhat!

SZÉKELY és RÉTI BUTORGYÁR R.-T.

MAROSVÁSÁRHELY * BUKAREST * BRASSÓ

KORVIN SÁNDOR (Nagysomkut):

**Az irodalom
aktiválódása**

Az irodalom aktiválódása alatt egész egyszerűen azt értjük, hogy az irodalom az u. n. belletrisztika szűk területéről — közvetve vagy közvetlenül a közélet hatalmas történelmi zajlásába lép. — Ezt a lépést az igazi irodalom többé-kevésbé már régen megtette. És ma már nyilvánvaló, hogy az irodalom a maga kulturtörténeti szerepét csak úgy töltheti be, ha előbb a társadalom és ember-történeti valóság területéről indul el. Vagyis alulról fölfelé. Az élettől a kultúra felé — és nem megfordítva.

Az újabb időkben az ugynevezett izmusok az érdem, hogy újult erővel indították meg ezt a folyamatot; a művész a művészetet aktív beavatkozásának lehetőségét és szükségességét hirdetve. És valóban, — nyomukban az irodalom; a költészet, a regény, a dráma páratlan lendülettel vetette bele magát a társadalom nagyszabású küzdelmeibe; egyenlő jogokat követelő félként lépve a porondra. A társadalmi küzdelmekbe, a közéleti harcokba és politikai áramlatokba beleavatkozott volt már a mult s a közelmúlt minden nagy írója. Az olvasó ne haragudjék a sok névért, — de ezt tették Tolsztoj és Dosztojevszkij, Jack London, vagy Gorkij, Whitman vagy Björnson, Ibsen és Strindberg, — Voltairre és Hugo Victor, Zola és Anatole France. — Igen. — Szinte kivétel nélkül, közvetve vagy közvetlenül, mindenki politizált. Ne féljünk a szótól. „Az ember politikai állat” — ezt már egy görög bölcs megmondotta volt. És kár volna a cáfolására időt vesztegetni. Végy a kezébe egy napilapot.

Manapság — és mindig is — az u. n. reakciós írók sokkal inkább és sokkal többet politizáltak, mint a radikálisak. (Már csak azért is, mert az utóbbiakat a szólásszabadságra vonatkozó, nem tulajdonosan nagylelkű törvények mindenütt jelenlévő megszorításai és korlátozásai, ebben mindig sikeresen megakadályozták.)

Hallgatni arany, beszélni kurtavas. Ez a modern szólásszabadság sirfeligirata. Mégis vannak, akik a kurtavasat választják, a hallgatásért kapott aranyakkal szemben.

Rolland bombát kapott 1915-ben Svájcban; Toller várbörtönt 1921-ben Niederrheinben; Renn gyűjtőfogházat 1933-ban Berlinben. Ezek hallgattak, vagy beszéltek? — Pirulj el olvasó! — Beszéltek. Sőt még ezt is megtoldották remélvél: — harcoltak is. De nem úgy, ahogy manapság kapcabetűr módra diktál: — éjnek idején, fűtykösökkel, vagy bikacsával, browninggal vagy bikacsökkel, százan egy ellen és lehetőleg hátulról; esetleg hatósági segédlettel. Nem. Nem huligánmódra, leshől, — hanem szemtől-szembe, ahogy férfihez illik. Ehhez azonban valami — pontosan meg nem határozható — erő szükséges; valami belső energia: hit, bátorság, kitartás, becsület — azaz, amit mi egy idő óta egyszerűen úgy szoktunk nevezni, hogy: **emberiség!**

A mai író többnyire szobaember. Az, hogy olykor nagy utazásokat tesz a világban, — nem változtat sokat ezen a viszonyon. Az illető olyankor legfeljebb: luxushotel-ember, hálókocsi-ember, gloriator, világrajongó, emlék- és élményfaló. Utvonala: Budapest—Ragusa. Holott nem ez az igazi utvonala. Az igazi utvonala sokkal keserveesebb. Ez az út vonal azoké, akiket az élet jogfosztottjai közé sodort a sorsuk, vagy önként állottak a jogfosztottak közé. Az előbbiekhöz tartoznak legújabbban azok a német költők, akik hazájukból száműzve, most költölnak bele először a száműzetettségbe, a jogfosztottság komiszkenyerébe. S az az új helyzet olyan kimondottan zárkózott karakterű írókat is, mint Thomas Mann, vagy Wassermann — az elődörmek pódiumára kényszerít. És bizonyos, hogy a mai németországi események még nagyon sok íróat cselekedtetni. Mert a lényeg ez. Aktív, tevékeny erővé alakítani az író és az irodalom. S ezt a programot — a széplelkek emulátorára — mint látjuk, maguk az események hajtják végre. Napjaink megkezdhetetlen törvényszerűségei.

Az új, aktív írótipus kialakulása már régóta folyamatban van. E tipushoz épp úgy tartoznak öregek, mint fiatalok. E tipushoz számítanak ma: Upton Sinclair, Th. Dreiser, Waldo Frank, Michael Gold, John Dos Passos, Claude McKay, Ludwig Renn, Toller, Glaeser, Marchwitza, Seghers, Rolland, Barbusse, Vaillant-Couturier, Aragon — és mennyi költő és drámaíró. Ide tartozik a francia André Gide is, aki a kizárólagos irodalmi írásgyakorlat legnagyobbnak európai tartalmától lett „utitársas” s ott látható az Antiszeizma és Antiimperialista kongresszu-

sok dobogóin, Barbusse, vagy Vaillant-Couturier, Ledebour vagy Eddo Fimmen mellett.

Hogy az író s az irodalom ezáltal „elművésztlenedik”? Alaptalan nyugtalanság. A kiáltvány ma Rollandnak éppen olyan műfaja, mint a ciklikus regény. S ezeknek a kiáltványoknak vannak szavai és mondatai, amelyeknek megrendítő nagysága és elpusztíthatatlan embersége maradandóbb sok „szépirodalmi” makulaturánál, amit manapság a művészet cégére alatt hoznak forgalomba.

Az aktiválódó írók s a harcos új irodalom széles arcvonala egyre tisztábban bontakozik ki.

A cselekvő tudat és akarat hatalmas mozgósítása ez. A tetté vált ige készülő világhadjárata.

Ez az aktív irodalom, a világnézeti tisztaság s a cselekvő világváltoztatás jegyében indul útjára és valóban, a társadalom-történeti, ember-történeti sorsváltás olyan súlyával küzd közöttünk, amely ezidáig ismeretlen.

I. Szemlér Ferenc:**DE JÓL TUDUNK MAGYARUL!**

A Nyugat legutóbbi számában Illyés Gyula megdöbbentő cikket írt a Dunántul magyarságának pusztulásáról. Egyke-rendszer és egyke-rendszer ássa alá az egykor virágzó magyar falvakat. (Erdélyi magyar társadalomkutatóink még nem vetették fel idehaza ezt a kérdést. Vagy talán nálunk Erdélyben nincs egyke-rendszer? ... De jó volna, ha valaki megnyugtatlana!)

Ezzel kapcsolatban aztán megállapítja azt, hogy a nemzet egyetlen biztos ismeretforrása a nyelv. „Nyelvben él a nemzet” mondotta a költő s az a nemzet, amely saját nyelvét elfelejti, maga is feledésre van kárhoztatva.

Illyés Gyula szerint azonban igen kevesen vannak Magyarországon, akik magyarul tudnak. A pesti írókról ne is beszéljünk, de a csak olvasók és csak beszélők között lámpással kell keresni azt, aki megközelítőleg is helyesen beszél a magyar nyelvet.

A szóban lévő cikk csak Magyarországról beszél, de megnyugtathatom Illyés Gyulát, Erdélyben sem különb a helyzet. Igaz, saját lelkiismeretünk megnyugtatóra, rendszeren Tamásira, Nyíróre, Kacsóra szoktunk hivatkozni (hiszen ők a népből származnak, tehát nemcsak tudják, hanem érzik is a nyelvet), de ha alaposabban megvizsgáljuk magunkat, bizony szomorú eredményre juthatunk.

Illyés Gyula a pesti újságok nyelvi szörnyűségeit szokta önkínzó gyönyörrel vadászni, mi is meglehetjük ugyanezt az erdélyi újságokkal. És nem csak a szövegben találunk elképesztő szörnyűségeket, ó, nem! Hanem a vastagbetűs címben. Ime egy diszpéldány:

„Közelebb megépül a sétatéri water-klozet.”

Egyetlen kifogástalan szót talállok ebben a borzasztóságban, azt, hogy „sétatéri”. A többi a legképtelenebb galimatiasz.

Mert kérem, „közelebb”, az ugy-e, helyhatározó. A „közel” határozószónak középfohka tett alakja. No igen, n dhatjuk azt (végzettség esetén), hogy „közelebből és ebben az esetben az eredeti helyhatározóból időhatározó lett, de ugyan, minek ez? Hiszen a magyar nyelvnek olyan sok szép időhatározója van. „Nemsokára, tüstént, rövid idő múlva”, satöbbi, satöbbi, amiket mind lehetne alkalmazni és semmi okunk sincs arra, hogy ezt a nyakatekert (valószínűleg a kurialis stílusból a köznyelvbe csempészett) időhatározót használjuk.

Aztán ez a „megépül”! ... De hát Istenem, egy ház nem épül csak úgy magától, azt a házat „megépítik”, azaz „felépítik”. De jó is volna, ha a házak csak úgy maguktól épülnének! ... Igaz, akkor építész barátain nyugodtan elmelehetnének zabot hegyezni.

És végül a „water-klozet”. Ha már e cím szerzőjének szeméremérzéke nem tudott megbarátkozni az illető intézmény népies nevével, hát miért nem nevezte „nyilvános illemhely”-nek? Mert akkor legalább magyarul beszélt volna. Vagy miért nem írta ki helyesen angolul? De így! ... borzasztó!

Ezek az újságok ...

De az üzletek címtáblái és hirdetései sem maradnak el mögöttük. A már klaszikussá vált „ittén jó házikoszt lehet kapni” felíráson kívül tegnap a következő fedeztettem fel: „Idézünk ingyen felvételeket.”

A szórend ellen elkövetett merénylet legfeljebb a Lessing tanár ellen elkövetett

Egy új cigaretta „LUX”

mely egy új bécsi módszer szerint készül.

Egy csomagban
20 darab
36.— Lei.

Éveken keresztül a tudományos kísérletek oda irányultak, hogy a dohányból eltávolítsák a nikotint, azonban az aroma és íz megtartása mellett, amelyek a dohányzást élvezetessé teszik. Kísérletek sohasem jártak nagyobb sikerrel, mint az elismert bécsi denikotinizálási eljárás után elért, tökéletesített gyártási módszer.

A LUX cigaretták, amelyeket most bocsátottak forgalomba, ezen eljárással készülnek.

Szívjon „LUX” cigarettát, könnyű és kellemes

Ezt az „idézt” tudniillik a fényképészek, hívatásosok és nemhívatásosok úgy ismerik, hogy „előhívás.” Jó és megfelelő szó. Nincs is szükség másra. Kérem tehát a fényképész urakat, hogy máától kezdve ne „idézzenek.” Éppen elég, ha a bíróságok idéznek.

És a nép, az istenadta nép? ... A nép pedig a városban „taxi”-ra ül, a vizért „taxát” fizet, s ha véletlenül pénz van vasutára, akkor „Cluj”-ra, „Oradea”-ra, esetleg „Feldioara”-ra utazik (ez utóbbi helyre deszkát árulni.)

Hát igen! Nyelvben él a nemzet. De amint a mellékelt ábra mutatja, nem sokáig.

Igaza van Illyés Gyulának.

NEMES FERENC:

**CSŐREPEDÉS A KÖNNY-
CSATORNÁMBAN...
avagy:
BEDÜLT A FÜLEM!**

Éjfél volt-e, vagy hajnal, már nem tudom biztosan, de nem is lényeges. Sötét volt. Annyi bizonyos, hogy nagyon késő lehetett, mert néhány holdkoronon kívül, akik a lejtős háztetőkön korzóztak, magam jártam csak az utcán. Rózsaszínű derengés szűrődött az egyik vendéglőből az ébredező aszfaltra, amely szomjasan itta be a sugarakat. Engedtem a hívogató fény csábításának és befordultam a konyhára. Az utca felőli bejáratot ugyan már bezárták és így a vendéglőt csak az udvar felől, a konyhán keresztül lehetett megközelíteni.

A füsttől barnára pácolt falu helyiségben, amelyből elszállingóztak a vendégek, már csak egy ur üldögélt. Dagadt fején helyre pörgekalap hivalkodott, lábán ugynevezett rámas csizmákat viselt. Lilásba játszó, vörösös arcán, amelyet mogyorónyi bibircsók pitykéztek változtatott, a részeg emberek elégyt mosolya játszadozott. Glédába rakott borosflaskók hegyeltek előtte a pirosított, kecskelábu asztalon. A molett uriember, akit nyilván titkos honfibu rághatott, nótázni kezdett. Hajlongva, piano-pianisszimó kísérték a malachbanda köréseréglő tagjai:

Szép is vagyok, jó is vagyok...
Csak egy kicsit hamis vagyok!

A jószág nem nagyon sugárzott a borogzős fizimiskáról, szép azonban egyáltalán nem volt. Megjegyzem, hogy a férfiszépséget annyira becsülöm, mint a fületlen gombot, sőt az utóbbit sokkal jobban, mert játékonysági napokon, utcai gyűjtések alkalmával a perselybe lehet dobni. Azért mégis önteltnek minősítettem a vidéki dzsentiment, aki olyan tudatosan zengette magáról, hogy szép, mintha Marlene Dietrich marólugot ivott volna miattá...

— Ki ez az ur? — intettem magamhoz a borfiut.

A pikoló ernyőt formált a tenyeréből, azután a fülemhez hajolt:

— Ittas Laji, a rececei tisztartó — sutogta — gyakran szok' itt mulatozni. Szenzációs pofa, mi?

A testes ur újabb nótába kezdett, amivel egyszerre rokonszenvet és szánalmat ébresztett bennem:

Nincs cserepes tanyám,
sem szűröm, sem subám
nékem.
Köből a nyoszolyám...

Szegény ember... Öntudatlanul felcsuklottam és torkomat a sirás fojtogatta. Jön a tél és ő itt áll suba nélkül. Még

szüre sincsen. A cserepes tanyáját biztos elárverezték adóhátralékban. Rettenetesen ezek a viszonyok! Köből van a nyoszolyája. Eszembe jutott, hogy ezzel szemben én estéről-estére pihés ágyban alszom. Hát igazság ez? Oh, ha felajánlhatnám neki ágyamat...

A dagadtkepű tisztartó már friss nótát cífázott:

En vagyok a falurossza
egyedül...
Engem ugat minden kutya
messziről!

Borzasztó! Hát még a kutyák is megugatják? Talán még veszett is akadhat közöttük. Miért nem rendelnek el ebzárlatot Rececén? Miféle állapotok lehetnek abban a faluban, ahol a békés, adófizető polgárokat csak úgy megharaphatják?

Sokáig szomorkodtam volna ezen, de nem lehetett, mert a vendéglő végéből újabb nótá szállt felém. Ittas Laji már az asztalon bokázott, miután valamennyi cigányt föllábra állította:

Nem, nem, nem, nem, nem,
nem megyünk mi innen el,
míg a gazda, házigazda,
bunkós bottal ki nem ver!

A következő pillanatban váratlan jelenetnek voltam a szemtanúja. Két pincér az asztalhoz lépett és marokrafogta a csürdögölőt járó tisztartót. Ittas Laji kapálódzott kissé, talán inkább a látszat kedvéért, azután olyan szabályos ivben repült az udvarra, hogy akár Balbo is megirigylhetné volna!

— Mit csinálnak ezzel a jóra való emberrel? — kérdeztem a tulajdonost — hiszen ezt a sros üldözi. Se szüre, se subája...

— Ott egye meg a fene, ahol van — ordította nekivörösödve a vendéglős — leszopja magát a sárga földig, az árával meg örökösen adós marad!

— Ugyan uram — próbáltam csitítani — legyen egy kis belátása! Hiszen ennek az embernek annyi bánata van! Valamikor jobb napokat látott. Ó maga mondta, hogy hajdan cserepes tanyája volt. Most kövön alszik. Ráadásul még az összes kutyák is megugatják messziről. Mit csinálhat egy ilyen sorsüldözött férfi? Borba fojtja buját, ne migaz?

Ittas Laji közben megint feltűnt a láthatáron. Egyenesen a vendéglőshöz sántikált:

— Nizze, Rozencvájg barátom — kérte — dilelőtt van csak vonatom! Oszlán indulás előtt tanálkozom az egyik ösme-

...összettel is... Logyan nyugodt, mindent megfizeték!

— Az már más — dünnyögte a vendég — üljön le csak, Laji! Jóska! Egy fél liter asztalt a tisztartó urnak!

A felbátorodott cigányok ismét az asztal körül hajlongtak. A pincér pompás fröccsöt remekelt a szódavízzel levert vinkóból. Mit volt, mit tenni, Ittas Laji újra kiöntötte a szívet. Megrázó volt, amint a könyörtelen bíróság döntéséről és annak következményeiről panaszkodott:

Nem loptam én életembe, Csak egy csikót Debrecenbe...

Mégis rámperték a vasat, babám szíve majd meghasadt!

Hallatlan! Egy csikót lopott csak szegény ember, mégis börtönbe dugták miatta... Nem mondom, ha lovat lopott volna! De így? Hihetetlen! Nem is csodálom, hogy a babája szíve majd meghasadt. Engem is úgy meghatott Ittas Laji tragédiákban bővelkedő sorsa, hogy közel álltam hozzá...

Még mielőtt azonban a szívem meghasadhatott volna, megzörgették a vendéglő konyha felőli ajtaját.

— Ki az? — kérdezte rosszat sejtve az egyik pincér, miközben az ajtóhoz somfordált.

— A rendőrség! — dörögtek kívülről — kinyitni!

Két zömök ur lépett be a helyiségbe.

— Detektívek vagyunk! — harsogtak egyszerre — hol van Ittas Laji?

A tisztartó sápadtan emelkedett fel az asztala mellől:

— E-engem keresnek az urak? — dadogta.

— Magát — felelte az egyik detektív, — vegye tudomásul, hogy letartóztatjuk. Pontos értesüléseink vannak arról, hogy a múlt héten lovat lopott Recécén. Súlyosbító körülmény, hogy Debrecenben már egyszer elítélték csikolopás miatt! Na, jöjjön!

Azzal elvezették.

Nem tudtam, hogy mit gondoljak. Ez az ember azt állította, hogy egész életében csak egy csikót lopott. Most kiderül, hogy lovat is... Ezek szerint az sem igaz, hogy nincsen szüre, meg subája... Talán a kutyák sem csak őt ugatják egyedül. Tegnap este nekem is meggyült egy-egy a bajom!

De hiszen... de hiszen akkor hazudik a muzsikaszó!

Annóra megdöbbenett ez a világra szóló felfedezés, hogy eszméletlenül vágtam a földre.

Reggel azután a takarítóasszonyok a padlóval együtt engem is felmostak.

DÁNÉR LAJOS (Brassó)

Fiatál diplomás arcképe

Fejében német és latin szavak, francia versek és magyar jajok; egy rossz kalap, elnyűtt, kopott kabát, — ha szóba állsz vele, oly halk szava, hogy alig értesz elhaló szavát.

Husz évig tanult. Arca fakó lett. Szeme megromlott. Kissé ideges. Tüdeje beteg. Sarka félrejár; az iskolában azt tanulta:

hit, remény, igazság, szeretet — néha egy kislányra nevetett, ki szép, üde és kíváncsi volt — ki néha-néha visszanevetett.

Vicéből „doktorok” szólítják meg olykor és háta mögött „rongyos” a neve — ő jár az utcán, ajtókon kopogtat, kenyeret kér s egy kis meleg szobát — — husz évig tanult filozófiát görögöt, latint, angolt és olaszt — s husz év után most nincsen kenyeze.

Aztán elfáradt. Nem bír és nem bír. Ajkára napról-napra kesőbb, fanyarabb mosoly rajzolódik fel; ha szól valamit, nem tudja, mit mond, ha kérdezed, kényszerűen felel s a két szeme valahol messzi messzi a kéklő horizontba merül el.

Eszménye nincs. Kiábrándult nagyon a jelszavakból, melyekkel fagyott, kiéhezett milliókat etetnek s lelegyint minden felfujsz üres frázist nép-bolondgombát és nép-maszlagot.

Husz évig tanult. Minden bölcsességre a legfelső csúcsáig érkezett. Legyinti mindenre. Szeme már megromlott, tüdeje beteg, arca fakó lett; fejében német és latin szavak, görög versek, olasz citátumok; a vigasza, hogy „doktor” a neve: husz évig tanult görnyedt éjeken... husz év után, most nincsen kenyeze...

ROSENFELD LILI (Szatmár).

Egyszinten a fűszállal

Fürdőköpenye ujját a feje alá tette, alváshoz fészkelődött, kényelmesen elhelyezkedett és — nem aludt.

Egy bogár fel és le sétált a fűvön. Karját szunyog csipte és a jegénye leveleit mozgatta a szél. Az ég kék volt, hangok hallatszottak.

A hinta is ellátszott idáig. Nagy, három hinta volt, kétoldalt ülővel, a közepén gyűrű. A bal hintán egy kislány ült, piros fürdőruhában, a hajában piros szalaggal. Hajtotta magát. Dolgozott, kinlódott, hogy a magasba jusson. Nem játszott a földön a többi gyerekkel, hanem hintázott, repült.

Ez az élet. Ambíciói vannak. Hajtja magát.

A gyűrűhintát éppen most engedte el egy kamasz. Nagy lökést adhatott neki, mert a gyűrű erősen himbálózna. Fel, le. Fel, le.

Együtt indultak el. Ez rendben van, de, ha a bal gyűrű előbb ér fel, mint a jobb, akkor baj van. Rémes dolog. Legálább itt lenne Pista és segítene vigyázni, hogy a jobb egyszerre jusson fel a ballal.

Kocorás.

Ez kedves, igazán kedves. Összeütköztek a gyűrűk. Himbálózás közben ütődtek egymáshoz.

Feláll. Egészen megfájdult a háta. Mellette is van. Legjobb lesz bemenni a vízbe.

A hinta mellett halad el. Most egy fin tornázik a gyűrűn. Véletlenül egymáshoz üti a két karikat. Kellemetlen csikorgó hangja van.

Tovább megy.

„Tessék vigyázn! Elrontja az alagutam.”

Lenéz.

A pirosruhás kislány játszik a homokban.

★

Kánikula. Tespedt unalom, csend. Levertség, nyomottság. Az utcákon semmi élet. A házak ablakai lefüggönyözve. Elsötétített szobákban kinlódnak a meleg-től, forgolódnak, aztán nagyon mély, buta kánikulai álomba esnek.

Kertek. Szép nagy árnyékvető fák. Alattuk nyugágyak. Az emberek enyhülést keresnek.

Semmi sem mozdul. Szél nincs, a levegő izzóan forró.

Van célja az életnek? Feküdni, felkelni, sétálni, enni, megint lefeküdni. Van célja?

Ezt a kérdést a nyugágyban teszik fel az emberek. Feküsznek, nézik az eget, nézik a nagy mozdulatlanságot. Csend van, forróság.

Van-e hát célja az életnek?

Különös, miért nem gondoltak erre mostanáig?

Kánikula.

A strandon is csak vonszoliák magukat az emberek. Semmihez sincs kedvük.

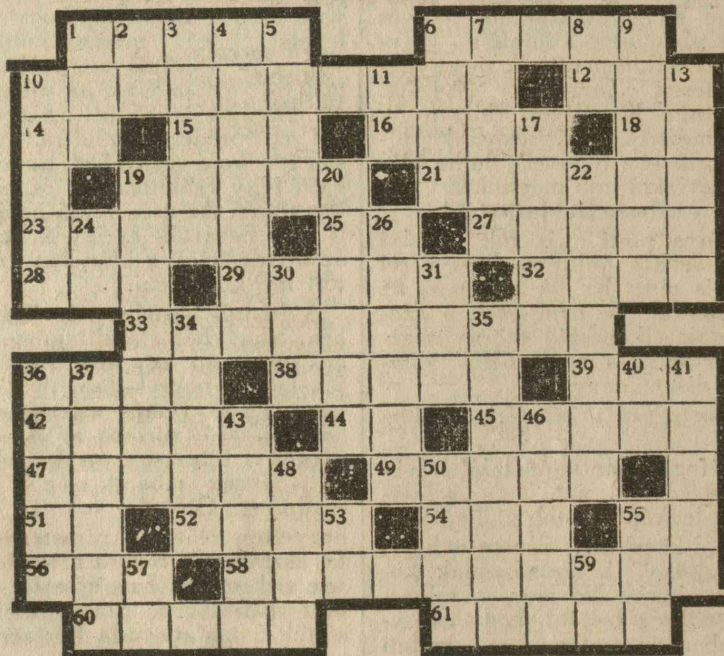
Legtöbbször a fübe heveredik.

Fejek, melyek magasból szokták a világot nézni, most alig látszanak ki a zöld gaz közül. A fűszál, innen lentől nézve, tekintélves nagyságot képvisel.

Kánikula?

SZELLEMI TORNA

Keresztrejtvény

Vízszintes sorok: 1. Francia impresszionista festő, 6. Szalmaköteg, 10. I. Lajos bajor király hírhedt kedvese, aki miatt lemondott, 12. Skót előnév; fiát jelent, 14. Mutatószó, 15. Ipari növény, 16. Előtt latinul, 18. T. S., 19. Agyagos földréteg, 21. Apollónak szentelt görög jóshely, 23. T. Z. A. D. L., 25. ... ggyanta, 27. Perjei, 28. Levegő, latinul, 29. Olasz tenorista, 32. Magyarországi nagyközség, 33. Egyházi filozófiai irányzat a középkorban, 36. Törekszik, 38. ... nativa, 39. ... vad (szarvasféle), 42. A rézvitriol közönséges neve, 44. I. E., 45. A görögök főurának neve, 47. Egyiptomi fáraó, 49. Oda-vissza (fon.), 51. V. Z., 52. Porció, 54. Harisnyamárka, 55. Menni, angolul, 56. Csapadék, 58. Makedon világhódító, 60. A vadkan fegyvere, 61. Híres ókori görög város Kis-Ázsiában.

Függőleges sorok: 1. Székescsúszó, 2. Igekötő, 3. Aljas, 4. Vespucci olasz felfedező keresztneve, 5. Dal, angolul, 6. A legrégebbi iráni nyelv, 7. Angol tánc (fon.), 8. P. M., 9. A szenvedély görög neve, 10. Férfi becenév, 11. ... ntalus (Mithos), 13. Sejtmag, 17. Eltesz, 19. Vörösbőrű hirc szicíliai kikötőváros, 20. Becsesprémű középázsiai juhfej, 22. A bikaviadal egyik cselekvő résztvevője, 24. Vissza: mutatónévmás, 26. Ir tartomány, 30. Női becenév, 31. ... missa est! 34. A székely nép

költészet kiváló gyűjtője, 35. Archivum, 36. Mexikói növény, 37. Csuklya, 40. Aru forgalmi értéke, 41. A farm magyar neve, 43. Légiforgalmi vállalat, 46. Madártrágya, 48. A német köztársaság folyik keresztül, 50. Kelet angolul, 53. Azonos mássalhangzók, 55. Portugál kikötő Indiában, 57. G-vel dőlly, 59. D. J.

A megfejtésekből elegendő a vízszintes 6, 19, 32, 42, 49, 58 és a függőleges 1, 4, 9, 19, 34 és a 41-es szavak beküldése.

★

A B. L. 1933. augusztus 27-én megjelent számában közölt keresztrejtvény helyes megfejtése:

Vízszintes sorok: 1. Perugino Vanucci, 43. Topitor, 61. Lakóház, 65. Satiroz, 97. Niger, 100. Kun, bár.

Függőleges sorok: 7. Vas Gereben, 12. Vipe-ra, Viola, 38. Lakodalom, 46. Tabéri G. 61. L. L. Zamenhof, 68. Zala György.

Két héttel ezelőtt közölt keresztrejtvényünkkel a rejtvényfejtők zöme nem tudott megbirkózni, mert helyes megfejtést csak a következők küldtek be:

Pálmai Béla, Páva. Grünstein Béla, Csikmadaras. Schlett Piroksa Zilah. Kern Rezső, Sepsiszentgyörgy.

A három jutalomkönyvet sorsolás útján az alábbiak nyerték:

1. Grünstein Béla, Csikmadaras, 2. Schlett Piroksa, Zilah, 3. Pálmai Béla, Páva.

Antinevralgic

DR. NANU MUSCEL

az egyedüli gyógyszer influenza, migrén idegzsák, stb., ellen. Csakis eredeti csomagolásban árusítják. Minden dobozban az orvos jelzésével ellátott 2 kapszula (ostyában) van.

Kapható gyógyszerárakban és drogériákban

Kozmetika

Rovatvezető:

Dr. med. HERSKOVITS ERZSI

Börkeményedések

A börkeményedés igen kellemetlen bántalom, amire azonban nem igen szoktak ügyet vetni, minthogy a szervezetnek nem jelent közvetlen veszélyt.

Pedig kár elhanyagolni a bőrt, mert a rendellenességét, mert sok felesleges fájdalomnak lehet az okozója. Nem szükséges külön megmagyaráznunk azokat a kórtanokat, amelyeket egy ilyen börkeményedéssel bíró egyén kénytelen elviselni, viszont azok, akiket jó sorsuk megkímél eddig ettől, jól teszik, ha igyekeznek elkerülni azt, hogy sajátmaguk is a tyukszem áldozatai legyenek.

A börkeményedés leggyakrabban a lábbon fordul elő s oka a szoros cipő, mint ahogy a börkeményedések oka általában a bőrre gyakorolt huzamosabb ideig tartó nyomás. Ilyenkor ugyanis a bőrben túlbujáztatás lép fel s a sok elhalt sejtek éke alakulnak nyomul be az élő szövetrétegbe, ahol néha elviselhetetlen fájdalmakat okoz. Egy ilyen börkeményedés minden kicsi érintést megérez, sőt sokszor minden külső behatás nélkül fájni kezd. Közismert továbbá a tyukszem időjárásérzékenysége, mert időváltozásra rendszerint nagyon érzékeny.

Természetes, hogy ilyen börkeményedések nemcsak a lábbon, hanem minden olyan helyen előfordulhatnak, ahol a bőr erősebb nyomásnak, dörzsölésnek, vagy súrlódásnak van kitéve. Mindenki előtt ismeretes a kézimunkások „kérge” tenyere, a konyhán dolgozó háziasszony vagy szakácsnő ujján a kés miatt rendszerint tyukszem nő, ha valaki írás közben túlságosan szorítja a tollat, minden bizonnyal megjelenik ujján a börkeményedés, amilyen noha nem olyan kellemetlen és fájdalmas, mint a lábbon lévő tyukszem, de minden esetre csúf és zavaró.

A tyukszemtől és börkeményedéstől való megszabadulás nem lehetetlen, de nem is könnyű feladat. A lábbon lévő tyukszem eltávolításának legelső feltétele az, hogy kényelmetlen, szűk cipőket kényelmes cipővel cseréljük fel. Meg kell szüntetnünk ugyanis a bőrre gyakorolt állandó nyomást, mert ha ez nem történik meg, akkor minden próbálkozásunk hiábavaló. A második lépés a tyukszem és börkeményedés eltávolítására a gyakori meleg lábfürdő, ami a bőrt felpuhítja és eltávolításra alkalmassá teszi. A lábfürdők ajánlatos puhtató anyagokat tenni, különösen olyan esetekben, amikor nem egyszerű börkeményedéssel, hanem teljesen kifejlődött tyukszemmekkel állunk szembe.

A kézen előforduló börkeményedések eltávolításánál szintén meg kell szüntetnünk a bőrfelületre gyakorolt nyomást, vagy súrlódást, egyebekben pedig ugyanazt a kezelést, mint a lábbon található tyukszemeket.

Amennyiben a mechanikai uton történő eltávolítás nem vezet sikerre, azaz már egyszer eltávolított tyukszem ismét kifejlődik, avagy olyan tyukszemmekkel van dolgunk, amit meleg fürdőkkel és felpuhult bőr levágásával nem tudunk megszüntetni, akkor legajánlatosabb a tyukszemnek diathermiás uton való eltávolítása, ami kismértékű érzéstelenítés mellett teljes eredményt ad.

A tyukszem eltávolítása után természetesen ajánlatos a friss és érzékeny bőrt védeni s különösen a szoros cipők viselését kerülni, mivel a már eltávolított tyukszem smét könnyen kiújul.

KOZMETIKAI ÜZENETEK:

„Csunya”. Ebben a korban mitesszer és pattanásos arcbőr nagyon gyakori. Használjon zsírtalanított arcvizet, mosdódjék kénes szappannal. Bővebb felvilágosítást levélben adhatok. „Napsugár”. Csak teljes névvel aláírva levélre válaszolok. M. G. Apoldul de Jos, J. V. Petrozsény. Cimükre levél ment.

RÁDIO-ÉLET

A hét rádió-műsora

Az éther színe-java

SZIMFONIKUS HANGVERSENYEK

München, vasárnap 11: Orgona hgv.
Bécs, vas. 12: Szimfonikus hgv.
Lipce, vas. 12.30: Bach-kantate.
Bécs, vas. 16.45: Brahms hgv.
Heilsberg, vas. 21.05: Dóm-hgv.
Bukarest, vas. 21.20: Zenekari hgv.
London, vas. 22.05: Orgona hgv

Stuttgart, hétfő. 11.30: Bach hgv.
Stockholm, hétfő 22: Peterson hgv.
Stuttgart, kedd. 11.40: Mozart szimfónia.
Bécs, kedd. 13.05: Szimfonikus hgv.
Darenty, kedd. 14.30: Beethoven hgv.
Bécs, szerda. 20.30: Lengyel hgv.
Bécs, szerda. 21: Bruckner mise.

Bécs, csüt. 16.55: Schubert-trio.
Königswusterhausen, csüt. 21.30: Olasz hgv.
Stuttgart, csüt. 22.25: Brahms hgv.
Bécs, péntek. 20: Szimfonikus hgv.
Brüsszel, szombat 21: Wassenet hgv.
Oslo, szombat. 21: Operett részletek.

OPERA ÉS OPERETTEK

Stuttgart, vasárnap. 14.15: Bajazzok.
Königswusterhausen, vas. 19.30: Kol-dusdiák.
Milánó, vas. 21.40: A Notre Dame-i to-ronyőr.
Róma, vas. 21.45: Öfensége keringőt tárcol.

München, hétfő. 21.05: Tosca.
Róma, hétfő. 21: Sakuntala.
Bari, hétfő. 21.30: Turandot.
Milánó, szerda. 21.30: Sakuntala.
Palermo, szerda. 21.30: Fritz pájtás.
Bécs, csütörtök. 19.25: A walkürök.
Stockholm, csüt. 20.59: Djamilah.

Bukarest, péntek. 20.40: A sevillei bor-bély.
Palermo, péntek. 21.30: Az eszménykép.
Frankfurt, szombat. 21: Don Giovan-ni.
Bari, szombat. 21.30: Aida.
Bécs, szombat. 21.30: A kalózok.

Vasárnapiól - vasárnapig

Vasárnap, szeptember 10.

BUKAREST. 11: Zenekari hgv. 12: Ro-mán zene. 13: Szimfonikus hgv. 14: Gramofon. 18: Vegyes zene. 20.20: Tánccle-mek. 20.40: Rádiószabadegyetem. 21: Ro-mán népdalok. 21.20: Zenekari hgv. 22.15: A hangv. folytatása. BUDAPEST. 10.15: Hírek. 11: Ref. istentisztelet 12: Egyházi zene és szentbeszéd a várkapolnából. Utána az operaház tagjaiból a akult zene kar hgv. 16: Mezőgazdasági óra. 16.45: Bertha István és szalonzenekara. 17.50: Előadás. 18.20: Bura Károly és cigány-zenekara. 19.30: Előadás. 20.45: Sport és överseny-eredmények. 21: Tarka-cet. 23: Hírek, majd Kiss Lajos és cigányze-nekara. Utána a Hetényi-Buday-Sebő-trió. BÉCS. 8.35: Gramofon. 12: Szimfo-nikus hgv. 13.25: Könnyűzene. 16.45: Ka-marazene. 18.15: Fuvós zene. 22: Könnyű zene.

Hétfő, szeptember 11.

BUKAREST. 13: Hírek. 14: Zenekari hgv. 18: Zenekari hgv. 20: Felolvasás. 20.20: Gramofon. 20.40: Rádiószabadegyetem. 21: Kamarazene. 21.30: Előadás. 21.45: Dal-hgv. 22.15: Kétszongorás hgv. BUDAPEST. 7.45: Torna, gramofon. 10.45: Hírek. 11: Előadás, gramofon. 13.05: A stúdió zenekarának a hgv. 14.30: Katonazene. 16.30: Diákelőadás. 17: Asz-szonyok órája. 18: Novellák. 19.30: Mun-tás előadás. 20: Magyar dalok. 21: Költe-mények. 21.30: A székesfővárosi zenekar hgv. 23: Hírek, majd gramofon. 24.20: Dzséz. BÉCS. 13.30: Hgv. 17: Gramofon. 23.25: Hangv.

Kedd, szeptember 12.

BUKAREST. 13: Hírek, gramofon. 14: Könnyű zene. 18: A Motzoi zenekar hgv. 20.20: Hangv. 20.40: Rádiószabadegyetem 21: Dalcet. 21.20: Zenekari hgv. 22: Elő-adás. 22.15: A hgv. folytatása. BUDAPEST. 7.45: Torna, gramofon. 10.45: Hírek. 13.05: Vokál-negyed. 14.30: Mura Sándor és cigányzenekara. 17: Gyermek-mesék. 18: Előadás. 18.30: A stúdió zene-karának a hgv. 19: Novella. 19.30: Elő-adás híres karmesterekről. 20.30: Vigjá-nkelőadás. 22.30: Hírek. 22.50: Az Opera ház zenekarának a hgv. 24: Mura Károly és cigányzenekara. BÉCS. 12: Osztrák zene. 13.05: Hangv. 16.10: Gramofon. 18: Katonazene. 24: Gramofon hgv.

Szerda, szeptember 13.

BUKAREST. 13: Hírek. Gramofon. 18: Zenekari hgv. 20: Felolvasás. 20.20: Ro-mán zene. 20: Rádiószabadegyetem. 20.40: Ros-sadegyetem. 21: Hegedűhgv. 21.5: Elő-adás. 21.45: Zongora hgv. 22.15: Cselló hgv. 23: Dzséz. BUDAPEST. 7.45: Torna, gramofon. 10.45: Hírek. 11: Előadás, gramofon. 13.05: Diákok felőrája. 17: Cse-megés a divatról. 18.30: Faragó György zenekara hgv. 19.45: Tol Árpád és ci-gányzenekara. 21: Wagner-est. 21.30: Eő-adás a bayreuthi ünnepi játékokról.

22.45: Hírek, majd Veres Lajos és ci-gányzenekara. 24: Angol nyelvű előadás a magyarországi vadászatról. BÉCS. 12.50: Híres művészek hanglemezei. 17: Hangosfilmklágerek gramofonon. 23.50: Esti hangv.

CSÜTÖRTÖK, SZEPTEMBER 14.

BUKAREST. 13: Hírek, gramofon. 14: Köny-nyű zene. 17.30: Ifjúsági előadás. 18: A Di-Könyű zene. 20.40: Rádiószabadegyetem. 21: Dalcet. 21.20: A Stúdió zenekarának hgv. 22:

Dr. Fábrián László (Barót):

A székely szöttestről, a bubifrizuráról és a magassarku cipőről

A napilapok eddig nagyon keveset foglalkoztak a székely szöttek mozgalom kérdésével, vagy legalább is nem foglalkoztak annyit és oly intenzív mértékben, mint ahogy azt a kérdés fontossága megérdemelte volna.

A székely szöttek kérdése ma még országos szemszögből tekintve amolyan divat-kérdésnek látszik és mindenki úgy képzei, mint valami egy nyári, vagy egy téli divat hőbortját. Pedig a szöttek-kérdés nem divat-kérdés, hanem az erdélyi magyarság zömét alkotó székelységnek egyik legfontosabb erkölcsi és anyagi problémája.

A székely szöttek — a székely nemzeti egyenruha viselése, mint a belső lelki egység külső, látható szimbóluma, minden székelynek elsőrendű kötelessége és semmiképpen sem divat. De amikor a faji egységet, a vérbeli és lelki azonosságot a szöttek viselésével dokumentáljuk, ugyanakkor a székelységnek igen nagy anyagi problémáját is megoldottuk. Mert tagadhatatlan, hogy székely népünk anyagi romlásának, elnincstelenedésének egyik legszembetűnőbb oka a régi székely népviseletek elhagyása s különösen a székely leányok és asszonyok költséges divatos ruházódása.

A székely szöttek ruha viselete tehát erkölcsileg és anyagiilag egyaránt indokolt s a propaganda megindítóit valóság-gal közzéadók nemzeti munkát végez-nek a szöttek bevezetésével és megkedveltetésével, de a kiindulási ponton meg-is csak tévednek, mert a székely népviseletet nem kell „megteremteni”, hanem csak „vissza kell állítani”.

Ha aztán nem teremünk újat, hanem a meglévőt szedjük elő, akkor megszűn-nek azok a furcsa látványok, amelyek a szöttek ruhák felett néha mosolyt kelte-nek s amelyek súlyos rovására esnek a szöttek viselet komolyságának és kétsé-gessé teszik úgy az erkölcsi, mint az anyagi eredmény elérhetését.

Nézzük meg például a sepsiszentgyör-gyi gazdasági kiállítással kapcsolatosan a szabadtéri előadásokon bemutatott gyönyörű szöttek ruhákat. Láttunk itt szebbnél-szebb és olcsó ruhákat az assz-onyok és leányok és mosolygott a felkünk anyáink és ösanyáink gyönyörű viseletének látásán, de vajjon mosolygott volna-e ösapaínk lelke, ha látta volna a gyönyörű laibik és pruszlikok felett a bubifrizurákat? Lehet, hogy sirtak vol-na, ha ott lettek volna, de az is lehet,

hogy mosolyogtak volna, mert annyi „nyírott” fehérsépet ók talán egész éle-tükben együttvéve nem láttak.

A lenyírott haj a székely nemzeti vi-seletben sohasem fordul elő s azzal se-hogy sem egyezik. Lehet az nagyon egészséges és praktikus viselet, de se-hogy sem lehet a székely szöttek nemzeti viseletével a nyírott haj nemzeti multjá-nál fogva összeegyeztetni. Azt hisszük, hogy még a ma élő idősebb székelyek is emlékeznek még, de az etnografia tudó-mányának okvetlenül emlékeznie kell ar-ra, hogy mit jelentett a székely falvak-ban az, ha egy nőnek le volt vágva a haja. Elég annyit megjegyeznünk, hogy a magyar uralom alatt, még a legutóbbi időben is, az impériumváltozás előtt a magyar bíró becsületértében mondta ki büntösnek azt, aki egy székely asszony-nak, vagy leánynak haragosan azt mon-dta, hogy „nyírott”, ami alatt természetesen a levágott haj értendő székely dia-lektusban.

A hajviseletet azonban még a prakti-kussággal meg lehet indokolni s a mo-dern felfogásoknak hódolva annak a szé-kely szöttek felett való viselésébe bele lehetne nyugodni, ha nem volnának a szöttek viseletnek ennél furcsább és még drágább formahibái is.

A csiki és háromszéki gyönyörű nép-rajzi előadásokon a szöttek ruhák alatt drága lakkcipőket és magas sarku sárga és más színes cipőket láttunk, aminőkről fogalmuk sem volt a mi ösanyáinknak, sem leány, sem asszony korukban. Ezek már igazán úgy néztek ki, mint amikor szép paripát fognak össze szarvasmarhá-val.

Mit keres a drága nyári harisnyára huzott ezerlejes cipő az ő emeletes sar-kával a szép, de olcsó székely szöttek ru-ha alatt?

A székely szöttek ruha fölé két ágba font s a háton leeresztett haj kell a leá-nyoknak s konty az asszonyoknak. A lábra pedig laposarku, a hegyek és ba-rázdák járására alkalmas lapos sarku, ráncos száru magyar csizma, amelynek szarait betakarja a fodros szöttek szok-nya.

A csizma, a székely nő ősi viselete egyszerűbb is, olcsóbb is s inkább hozzá-illik az olcsó és szép szöttek ruhával, a befont és leeresztett, vagy kontyba csa-vart hajjal s az egész együtt adja meg valóban a székely népviselet jellegét. És nem jár a székely leány borotválási költ-

Előadás. 22.15: Szimfonikus hgv. — BUDA-PEST. 7.45: Torna, gramofon. 10.45: Hírek. 11: Felolvasás. 13.05: Hgv. 14.30: A Mándits sza-lonzenekar hgv. 17: Előadás. 18: Noveka. 18.55: Helyszíni közvetítés Váraljáról. A mik-rofónnál: Paulini Béla. 20.05: Katonazene. 21: Külpolitikai szemle. 21.15: Hgv. 21.45: Farkas Sándor és cigányzenekara. 22.45: Hírek. 23: A Melles vonósnyegyes hgv. 24: Táncclemez. — BÉCS. 13: Déli hangverseny. 18.20: Hgv. 19.25: Wagner: „A Walkürök” c. operája. 23.05: Es-ti hgv.

Péntek, szeptember 15.

BUKAREST. 13: Hírek, gramofon. 14: Zenekari hgv. gramofonon. 18: Vegyes zene. 20: Rádiószabadegyetem. 20.40: Ros-sini „A sevillei borbély” c. operája gramofonon. BUDAPEST. 7.45: Torna, gramofon. 11: Felolvasás. 13.05: Postászene-kar hgv. 14.30: Balafajka hgv. 16.30: Diák előadás. 17: Gramofon. 18: Szalonzene-kari hgv. 19: Előadás. 19.30: Gramofon. 20.15: Gyorsírás. 20.45: Hubay emlékün-nepély. 22.15: Magyar Imre és cigányze-nekara. 22.50: Hírek. 23.25: Zongora hgv. 23.05: Dzséz. BÉCS. 12.30: Híres művé-szek táncclemezei. 17: Gramofon. 21.50: Nagy hgv. 23.25: Tánccmuzsika.

Szombat, szeptember 16.

BUKAREST. 13: Hírek, gramofon. 14: Könnyű zene. 18: A Sibiceanu zene-kar hgv. 20: Felolvasás. 20.20: Hgv. 20.40: Rádiószabadegyetem. 21: Templomi hgv. 21.30: Előadás. 21.45: Román zene. BU-DAPEST. 7.45: Torna, gramofon. 11: Felolvasás. 13.05: Rádió hgv. 14.30: Ren-dőrszenekar hgv. 19.30: Mit üzen a Rádió? 20: Gramofon. 21: Herczeg Ferenc „A Gyurkovics fiuk” c. operettje. (Farkas Imre zenéje). 23.20: Hírek, majd Horváth zenekara BÉCS. 13: Déli hangv. 17.05: Énekkari hgv. 19.15: Strauss hgv. 21.30: Bellini „A kalóz” c. operája.

ségeivel, mint a nyírott haj s nem kell a magassarku cipőt a falun kívül lehu-zni s a kapálás közben a naptól óvni, amint azt ma gyakran látjuk faluhelye-ken. Nagyon szomorú látvány, amikor az egyszerű nép leánya a kapát hóna alatt viszi és nem a vállán s a falu végén áttö-zik, mert a magas sarku cipőben és a drága harisnyában csakugyan nem lehet kapálni.

Ne „csináljuk meg” tehát az új székely népviseletet, hanem „állítsuk vissza” a régát a maga szépségében, egyszerűsé-gében és olcsóságában s akkor valóban nagy erkölcsi és anyagi szolgálatot te-szünk székely fajunknak.

A madarak vándorlása

Berlin, szeptember 9.

Az ornitológiai kutatások arra az ered-ményre jutottak, hogy azok a gólyák, a melyek az Elbától keletre a folyami jobbpartján születnek, ősszel, a vándor-lások idején a Balkánon át repülnek Af-rikába, azok pedig, amelyek az Elba balpartján jöttek a világra, ugyanezt az utat Spanyolországon át teszik meg.

Most érdekes kísérletet végeznek a gó-lyákkal, a kísérlet elé az egész német biológusvilág feszült figyelemmel tekint.

Százhatvan gólyát Keletporoszorszá-gból átköltöztettek Essenbe. A gólyák va-lamennyien fiatalok, először teszik meg a vándorutat és így az öregek tapasztala-taiknak semmi hasznát sem veszik.

A kérdés az, a két törvény közül melyik fog érvényesülni?

A fiatal gólyák öröklött beidegzettsé-güket követik és az Elba balpartján is a Balkánon át repülnek Afrikába, vagy a többi gólyához hasonlóan, melyek a fo-lyam balpartján születtek, a spanyolor-szági menetrendet választják?

DR. TOTIS BÉLA

legújabb könyve:

TÖRVÉNY

ERKÖLCS

ANYASÁG

A R A I 45 L E I.

Kapható: a Brassói Lapok Könyvosz-tályában, Brassó, Kapu-utca 56-58 szám

APRÓHIRDETÉSEK

Egy szó 4 lei, vastag betűkből 8 lei. Legkisebb hirdetés 10 szó. Állástkeresőknek, vagy ugyanazon szövegű hirdetés négyszeri feladásánál 25% engedmény. A hirdetési díjak előre fizetendők. Támpéldányt nem adunk.

Vétel-eladás

Keresek ez évi nőstény és hank ÖZET megvételre. Ajánlatokat ármegjelöléssel „öz” jellegre a brassói kiadóba.

MARABU keltetőgép 170-es valamint műanya kifogástalan állapotban, elköltözés miatt olcsón eladó. Megtekinthető: Brassó, Hosszu-u. 153. 12813

Vendéglő-bodega berendezéssel, italmérési engedéllyel jóforgalmu vidéki helyen átadó. Cím 12718 szám alatt a kiadóban.

500 kötetes magánkönyvtár olcsón eladó. Bővebbet fiókkiadóban, Targu-Mures. 12673

Harisnyák iskolásgyermeknek, cernából, gyapjából, legjobbak a gyárban. Gross Ferenc, Kapu-utca 38. (udvarban). 12553

J. SANDER

Brassó, Kolostor-u. 13. (Voevodul Mihai) az udvarban

Üzletáthelyezés miatt

nőkabátzövet, ruha-celme, férfilöltőnzövet, vászon, bársony, parkét

árait leszállította.

Kérem látogasson meg vételkényszer nélkül.

Állást nyer

ÉVES bizonyítvánnyal rendelkező kisasszonyt keresek 15-re tízennégy hónapos fiam mellé. Fényképes ajánlatot kérek. Fischmann Lajosné Arad, Str. J. Vulcan 15 12815

VARROLÁNYOK FELVETNEK. „Blănărie Modernă” Brassó, Kapu-utca 36. 12823

Portmentes, jólevegőjű helyen BUTORÓZATLAN SZOBAT KERESÉK fürdőszobával, esetleg mindennapos fürdőszobahasználattal. Ajánlatokat „Pontos fizető” jellegre a brassói kiadóba kérek. 12719

Keresek október 1-re egy szoba, előszoba, konyha, fürdőszobás emeleti lakást (vagy esetleg kétszobást) jó levegőjű helyen. Ajánlatokat „Erkély előnyben” jellegre a brassói kiadóba kérek. 12719

Város központjában külön bejáratú, (zongora használat) gyermektelen házaspár felvenne 3-4 diákleányt teljes ellátásra. Cím 12793 szám alatt a kiadóban.

Két iskolásgyermeket izraelita uricsalád, belvárosban jutányosan, kitűnően ellát. Cím 12714 sz. alatt a kiadóban.

Egyedülálló nő szeptember 15. vagy október 1-re egyszobás konyhás lakást keres Brassóban. Címet 12805 sz. alatt a kiadóhivatal továbbít.

Napos, abszolút portmentes kertben fekvő, öt szobából álló ház, egészben, vagy osztva kétszer 2 szoba, konyha, fürdő, loggia, stb., szeptember 15-től kiadó. Felsőfűvény-utca 28. Felvilágosítás: Arvánház-utca 23. sz. Schunn Mihály-nál. 12662

Vegyes

GYÓGYSZERTÁR Timişoara, keres cca 500.000 lej fel finanszírozást. Ajánlatok: Molnár László Timişoara 3785 számú postahivatal. 12784

Forgalmas helyen BORBÉLYÜZLET kiadó. Érdeklődni: Brassó, Deresteyi-ut 27.

UJ TELEFONSZÁM Adleff Dániel faraktárának, Brassó, Vasut-utca 72., telefonszáma 550. 12834

A HAZICUKRASZAI KEZIKÖNYVE. Krbeké kitűnő munkája alapján a leggyorsabb és a legkülönlegesebb téstákar mindenki házálag készítheti. A legjobb cukrászda otthon negyedannyi költséggel Ára félváson kötésben 40 lej.

BIRI NÉNI szakácskönyve egyetlen háztartásban sem nélkülözhető. Ára kötve 100 LEJ. Megrendelhető a Brassói Lapok Könyvosztályától.

FIAIALOK tanácsadója. Szerelmi levelező, kiegészítő a társaság illemszabályaival. Bélyegnyelv. virágnyelv. stb. Ára színes borítólappal 30 lej.

TANULJON

varrni szabni, keztyűt, kalapot készíteni!

Brassóban, Fekete-utca 7 sz. alatt, II-ik emelet, szeptember 15-én nyitott meg nappali és esti tanfolyamait. A kalapkészítési tanfolyamot Párizsban és Bécsben végzett okleveles modistin vezeti. Beiratkozás szept. 15-ig. Kolostor utca 25 szám alatti lakáson.

ZSIGMOND ERZSÉBET

Keresek jó családból való tanulóányokat.

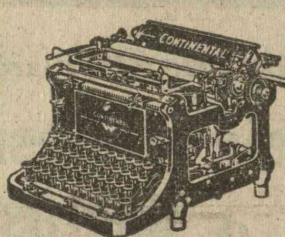
BOLDOG ÖREGSÉG

Azokat, akik egy bizonyos korhatáron már túl vannak, igen sokat foglalkoztatja a **köszvény**, mert félnek azoktól a betegségektől, amelyek vele járnak, mint: **izületi- és izomreuma, időségi- és állandó idegzsába, epekő, vesebántalmak, köszvény** stb. Ezért minden 40 éven felüli embernek URODONAL-t kell szednie, hogy ellensúlyozza a húgysavat, amely a **köszvény** tulajdonképeni okozója. Az URODONAL, melyet a legkiválóbb orvosok ajánlanak, megkönnyíti a vese működését, miáltal **elejét veszi a pusztító érelmeszesedésnek**. De nem szabad késlekedni, a betegség lesben áll... rögtön egy URODONAL kurát...

URODONAL

a legmegbízhatóbb készítmény. Hatása rögtönös, elejét veszi a reumának, köszvénynek, farzsabának, egzémának, valamint a legtöbb máj- és vesebántalmaknak.

Kapható gyógyszerárakban és drogériákban.

„CONTINENTAL” írógépek, számológépek, számítógépek, és bányai vezérlőberendezések. Javítóműhely és eredeti gyári pótalkatrészek. Brassó, Weiss Mihály-utca 19. Telefon: 384

Hullott almát vásárol

mától kezdve

HESS R.-T. Brassó,

Gácsmajor 3 szám.

Fodrászterem

a Korona szálloda épületében

Értesitem a n. é. közönséget, hogy a Korona szállodában levő elegáns férfi- és női fodrászterem (volt Pulyer M.) f. évi szeptember 1-étől személyesen átvetttem.

Elsőrendű személyzet alkalmaztatása által, azon leszek, hogy az urak és különösen a hölgyek legkényesebb igényeit is kielégítem.

Az árak tekintetében a legnagyobb előzékenységet tanusítom t. vendégeimmel szemben. Bérlet esetén a legkedvezőbb feltételek.

Szíves pártfogást kér

THEIL ISTVAN fodrász.

MOLNÁR-JOVITZA

Rádiósok könyve

A rádió elméleti és gyakorlati ismertetése. Legújabb ez évi kiadás, 373 ábrával.

ÁRA 144.- LEI

Kapható a Brassói Lapok Könyvosztályában

BARANYAI GYÖRGY

alsótömősi cserépkályhagyár lerakat

Brassó, Vasut-utca 26 szám. (Teutsch-gépgyárral szemben).

Vállal javításokat és átrakásokat is.

Fizetésű ellátogad Brassó és Nagyszebeni Általános Takarékpénztári betétkönyvet is!

Minden eddigi romániai könyvsikert felülmúló szenzációs újdonság

KÖVESS ISTVAN:

A vörös fogaskerék

(500 nap Lenin országában)

Ezt a könyvet mindenkinek el kell olvasni Szovjetország borzalmas belső tusáját filmszerűen adja és könnyen, mindenki által érthetően szólaltatja meg a vörös fogaskerék körül vértizzadó, vagy magas állásban lévő és luxusutakon járó személyeket. Ezt a könyvet nem lehet addig letenni, amíg végig nem olvastuk.

A könyv ára 40 lej. - Porlóköltség 10 lej.

Kapható vagy megrendelhető a

Brassói Lapok Könyvosztályában

KUNCZ ALADÁR:

FEKETE KOLOSTOR

c. regénye a könyvnap alkalmából új, olcsó kiadásban jelent meg. Egész vászonkötésben ára 90.- Lei, utánvétellel 115.- Lei. Kapható a Brassói Lapok könyvosztályában, Brassó, Kapu-utca 56-58. sz.

Úrvezető Sofför Autókereskedő Autójavító

sok hiábavaló munkát takarít meg, ha autósakkönyvet olvas!

Mihályi: Az autó, autózézőtők, szerelők könyve, 500 kérdés és felelet, számos ábra. Lej 104.-

Mihályi: Hogyan vezessünk autót? Kérdés és feleletekben magában foglalja mindazon tudnivalókat, amivel kezdő vezetőknek rendelkezni kell. Lej 24.-

Mihályi: Az autó elektromos berendezése. A gyújtáshoz, indításhoz és világításához való elektromos berendezések leírása. Lej 43.-

Mihályi: Autójavítás és az autójavító helyek berendezése vezetése. Lej 64.-

Kaphatók a Brassói Lapok Könyvosztályában Brassó, Kapu-u. 56-58, az udvarban.

Megkezdődik az iskolai év,

vizsgálja át gyermekének ruháit! Iskolaöltöny- és ruhaszövetek, ing- és blúz-zelírek, barchettek nagy választékban, olcsó árakban.

Tellmann és Wocet-nél

Brassó, Buzasor 8.

VALCELE (ELÓPATAKON) 50 év óta fennálló üzletemet betegség miatt bérbeadom. Goldstein. 12789

Jóhangu zongora olcsón eladó, esetleg pianínóval cserélném. Brassó, Str. Avram Jancu 16. (Hátulsó-utca.) 12828

Veszek 3-4000 köbméter fenyőörököt. Román ajánlatok Jon Radulescu, Cornu, Cămpina címre kéretnek. 12829

Karl Fröhlich és Tsa

vaskereskedés

Brassó, Hosszu-utca 30

Telefon 221

Állandóan dusan felszerelt raktár minden

kovács, lakatos, bádógos, ács, asztalos, építész, mezőgazdasági

szükségleti cikkből, a legolcsóbb napi árakon.

Nagy főzőkemence és főzőedény-raktár.

FOTOGRAFUSGÉP, alkalmas vétel, Deckrullo Nettel Zeissstessar 1:4,5, Távencse 1:10 és Ika nagyító készülék, nappali világítással. Bucureşti 6; 13 Septembrie 89. Colica.

Ökrös fogat vagy automobil?

Melyikkel célszerűbb az utazás?

Erre épp oly könnyű a felelet, mintha azt kellene eldöntenie, hogy milyen úton fogja közölni a közönség legszélesebb rétegeivel, hogy valami eladni, palója van, hogy valamit venni akar, hogy állást, vagy alkalmazottat keres, házastársat akar, stb.

Ne nézzon arra a néhány lejre, ne kíséreltezzék hiábavalóan, ne hagyja magát befolyásolni senki által, csak a beölt, 100 százalékosan biztos módszer hoz eredményt: a B. L. apróhirdetési rovata.